

รายงานผลการศึกษา

กระบวนการและผลการใช้หลักสูตร ฐานสมรรถนะ

ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี 2567 เพื่อศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดำเนินการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนนำร่องในพื้นที่นวัตกรรมที่มีการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ จำนวน 8 แห่ง มีบริบทที่หลากหลาย ตั้งอยู่ในภูมิภาคที่แตกต่างกัน ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำเอกสาร “รายงานการศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ” ขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางให้สถานศึกษานำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของสถานศึกษา และพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่พึงประสงค์ เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ดีในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในอนาคต

สำนักงานเลขาธิการสภาศึกษามุ่งหวังให้ เอกสาร “รายงานการศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ” นี้ เป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการศึกษาหรือปรับใช้กระบวนการที่เหมาะสมตามบริบทต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นการสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะที่สำคัญและความสามารถของผู้เรียน เพื่อเตรียมพร้อมสู่โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในอนาคต

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทสรุปผู้บริหาร	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 การศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-based Education)	7
2.1.1 หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum)	9
2.1.2 การเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction)	11
2.1.3 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment)	13
2.2 (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา	15
2.2.1 วิสัยทัศน์	16
2.2.2 หลักการของหลักสูตร	16
2.2.3 จุดหมายของหลักสูตร	16
2.2.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	17
2.2.5 สมรรถนะหลัก 6 ด้าน	17
2.2.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้	18
2.2.7 ความหมายขององค์ประกอบกลุ่มสาระการเรียนรู้	20
2.2.8 ผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อจบช่วงชั้น	20
2.3 กระบวนการและการนำหลักสูตรไปใช้	18
2.3.1 ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้	19
2.3.2 ขั้นตอนและปัจจัยที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้	19
2.3.3 แนวปฏิบัติที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้	22
2.3.4 กลยุทธ์ในการนำหลักสูตรไปใช้	22
2.3.5 ปัจจัยสำคัญที่พบในการนำหลักสูตรไปใช้	24

2.3.6 การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Learning: CBL).....	26
2.3.7 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	31
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้	35
2.4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ	35
2.4.2 งานวิจัยในประเทศไทย	40
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	38
3.1 สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัย	38
3.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
3.3 การดำเนินการวิจัย.....	39
บทที่ 4 ผลการดำเนินการวิจัย	43
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระบบการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา	48
4.1.1 ผลการศึกษาระบบการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ	44
4.1.2 ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น.....	70
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาค้นคว้า อุปสรรค วิธีการแก้ไข และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตร ฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา	76
4.2.1 ผลการศึกษาค้นคว้า อุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา.....	76
4.2.2 ผลการศึกษาค้นคว้าปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา....	81
4.2.3 สรุปปัจจัยสนับสนุนการใช้หลักสูตร.....	102
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา	94
4.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานส่วนกลาง.....	94
4.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา.....	96
4.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา	96
4.3.4 ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการทำงานการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของผู้ทำหน้าที่ หนุนเสริม พี่เลี้ยง และโค้ช	99
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	100
5.1 สรุปผลการวิจัย	100
5.1.1 ผลการศึกษาระบบการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา	100
5.1.2 ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น.....	113
5.1.3 ปัญหา อุปสรรค การแก้ไขปัญหา และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา.....	102
5.2 การอภิปรายผล.....	115
5.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา	107

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานส่วนกลาง.....	120
5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา.....	121
5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา.....	122
5.3.4 ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการทำงานการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของผู้ทำหน้าที่ หนุนเสริม พี่เลี้ยง และโค้ช.....	122
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	122
บรรณานุกรม.....	123
ภาคผนวก	114
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	114
ภาคผนวก ข ประมวลภาพถ่ายโครงการวิจัย	127
ภาคผนวก ค ตัวอย่างหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้.....	137
ภาคผนวก ง (ร่าง) คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน	139
คณะผู้จัดทำ.....	158

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1	แสดงรายละเอียดของสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัยฯ.....	38
ตาราง 2	แสดงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
ตาราง 3	แสดงกำหนดการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	40
ตาราง 4	แสดงข้อมูลผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์.....	40
ตาราง 5	แสดงปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา.....	82

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 องค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ	8
ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนและ การวัดและประเมินผล.....	14
ภาพที่ 3 ระบบกลไกการขับเคลื่อนการนำกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียน สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ	26
ภาพที่ 4 หลักการและแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	28
ภาพที่ 5 แสดงระยะเวลาและแผนดำเนินงานตลอดโครงการ.....	42
ภาพที่ 6 ระดับสมรรถนะหลักของผู้เรียนที่เกิดขึ้นแยกเป็นรายโรงเรียน.....	71
ภาพที่ 7 แสดงสัดส่วนของสมรรถนะหลักของผู้เรียนที่เกิดขึ้น.....	71
ภาพที่ 8 แสดงสมรรถนะเฉพาะของผู้เรียนที่พัฒนาแยกเป็นรายโรงเรียน	74
ภาพที่ 9 แสดงสัดส่วนสมรรถนะเฉพาะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน	75

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ขอบเขตของการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย 1) ขอบเขตพื้นที่การดำเนินการ โดยจะดำเนินการ ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก จำนวน 8 แห่ง และ 2) ขอบเขตเนื้อหา/ ประเด็นที่ศึกษา โดยจะทำการศึกษากกระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมความพร้อม ระยะการเก็บข้อมูลดำเนินการ และระยะการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล จัดทำรายงานการวิจัย เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ลักษณะคือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้ สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการศึกษากกระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

จากการศึกษากกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนพบข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความตระหนักในความสำคัญ จัดระบบกลไกและบุคลากรให้พร้อมทำงาน มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ พร้อมเรียนรู้กับครูและนักวิชาการภายนอก และดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะสามารถขับเคลื่อนกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนได้ดี

2) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมในเรื่องการพัฒนาครู แต่ยังมีขาดความต่อเนื่อง และขาดการใช้วิธีการที่หลากหลาย

สถานศึกษาที่ดำเนินการได้ดี มักจะมีครูผู้สอนที่มีความเข้าใจแนวคิดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะก่อนพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีความเข้าใจรายละเอียดของหลักสูตรฐานสมรรถนะ กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ โดยมักจะเกิดจากการสร้างความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องใช้วิธีการหลากหลายและเหมาะสมกับบุคคล

3) มีการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะโดยใช้นวัตกรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการโดยการเรียนรู้จากชีวิตจริง ชุมชน และสังคมรอบตัว ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สะท้อนคิด และเรียนรู้ร่วมกัน แต่การทำงานที่พหุสัณฐานกันระหว่างการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะยังมีน้อย

สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเต็มที่บนพื้นฐานของความเข้าใจที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะของสถานศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ยังดำเนินการไม่สอดคล้อง

กับเกณฑ์ แต่ก็มียางสถานศึกษาที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัด
สถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะได้ดี

4) ความเข้าใจของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ
ยังมีน้อย และยังขาดระบบที่ชัดเจนในการทำงานของโรงเรียน

5) สถานศึกษาในสังกัดต่างกันมีระบบการทำงานแตกต่างกัน และมีปัญหาต่างกัน โดยค้นพบว่า
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารซึ่งส่งผลต่อ
การทำงานไม่ต่อเนื่อง และพบว่าระบบการจัดนักวิชาการ/ พี่เลี้ยงเข้าไปร่วมเรียนรู้จะมีความเข้มข้นน้อยกว่า
สถานศึกษาในสังกัดอื่น

6) มีการจัดกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
อย่างต่อเนื่องและเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนงาน

โดยเมื่อพิจารณากระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ
พบข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้

กระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดสตูล พบข้อมูล
และองค์ความรู้สำคัญ ดังนี้

1. การขับเคลื่อนหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะให้สำเร็จ สามารถพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้นั้น
ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความรู้ความเข้าใจ ความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย การเป็นที่พึ่งทางวิชาการและสร้างบรรยากาศ
เสริมพลังบวกให้ครูทำงานมุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมของผู้บริหาร

1.2 ความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของบุคลากร ทั้งหลักการและ
การปฏิบัติ

1.3 การสร้างทีมแกนนำที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้บริหาร และทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนทีม ทำให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหากผู้บริหารและทีมครูตระหนักถึง
ประโยชน์ความสำคัญของการนำหลักสูตรมาใช้ โดยคำนึงถึงผลลัพธ์/ ผลสำเร็จที่ผู้เรียนพึงได้รับและมีความมุ่งมั่น
ทุ่มเท พร้อมจะฝ่าฟันปัญหาไปด้วยกัน สถานศึกษาที่มีการทำงานเป็นทีมโดยมีผู้บริหารเป็นส่วนหนึ่งของทีม
คอยสนับสนุน แก้ปัญหา เป็นกำลังใจอย่างต่อเนื่องจริงจัง จะเกิดพลังในการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ ภูมิใจร่วมกัน
หากผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ ไม่มีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการทำงานอย่างต่อเนื่องจะเกิดความถดถอย

1.4 การมีเครือข่ายวิชาการ มีพี่เลี้ยงช่วยให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

2. สถานศึกษาในพื้นที่นี้เริ่มต้นใช้นวัตกรรมเดียวกัน คือ Research-based Learning กับ Active
Learning แต่ต่อมาได้มีความเปลี่ยนแปลง ดังนี้

2.1 โรงเรียนอนุบาลสตูล มีครูและผู้บริหารชุดใหม่ที่ยังมีประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ
ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะน้อย ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้มีความชะงัก และการใช้นวัตกรรมไม่เข้มข้นแบบเดิม

2.2 โรงเรียนบ้านโกตา เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่ผู้บริหารและครูชุดเดิม ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
มีแกนนำที่เข้มแข็ง ครูมีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการทบทวน ประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงอยู่เสมอ
ส่งผลต่อความก้าวหน้า เป็นที่ยอมรับของชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ
ยังคงเป็นปัญหาสำคัญของการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ โดยเฉพาะหลักฐานการรายงานผลการเรียน

ที่ยังคงใช้แบบ ปพ.1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเดิม ประกอบกับความไม่เข้าใจของสถานศึกษาอื่นที่จะรับช่วงผู้เรียนต่อ ไม่ว่าจะเป็นการย้ายสถานศึกษา หรือการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่งผลให้เกิดความลังเล เกิดความไม่เชื่อมั่นในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

2.3 เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์

กระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดระยอง พบข้อมูลและองค์ความรู้สำคัญ ดังนี้

1. มีการเตรียมความพร้อมที่ส่งผลต่อการทำงานอย่างยิ่ง คือ 1) การปรับกรอบความคิด (Mindset) ทั้งองค์กร 2) การที่ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจและร่วมขับเคลื่อนงานพร้อมกับครู 3) มีการสร้างภาคีเครือข่ายทั้งภายนอกและภายใน 4) มีการประสานงานกับผู้สนับสนุนภายนอก 5) มีการบริหารการจัดการแบบมีส่วนร่วม เน้นการสร้างการเรียนรู้ในทิศทางเดียวกันและสร้างวิสัยทัศน์ร่วม และ 6) มีนวัตกรรมการบริหารจัดการที่ชัดเจน

2. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ ครูใช้แนวทาง วิธีการ นวัตกรรมใหม่ ๆ ผ่านเทคโนโลยี จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้และได้เรียนตามความถนัด ตามความสนใจจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ เน้นการวัดผลตามสภาพจริง เน้นการวัดและประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้ไปด้วยกันกับการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลจากพฤติกรรมของผู้เรียน ชิ้นงาน การนำเสนอ หรือการนำเสนอผ่านเทคโนโลยี

4. เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ พบว่า ส่วนใหญ่สอดคล้องกับเกณฑ์ โดยเฉพาะการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ

กระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี พบข้อมูลและองค์ความรู้สำคัญ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม

1) ด้านบุคลากร มีการพัฒนาครู สร้างความตระหนัก และอบรมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ ส่งผลให้ครูผู้สอนพร้อมเปิดรับการเปลี่ยนแปลง พร้อมเรียนรู้ และตื่นตัวกับสิ่งใหม่ ๆ ใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว จึงมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าที่จะทำและเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก เพื่อนำความรู้ที่ได้สังเคราะห์มานั้นไปช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกัน

2) ด้านสภาพแวดล้อม มีการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในส่วนของความพร้อมของสื่อแต่ได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหานี้

3) การแสดงบทบาทของผู้บริหารมีความแตกต่างกัน คือ โรงเรียนบ้านวังสารภี ผู้อำนวยการโรงเรียนได้ลงมือสอนผู้เรียนด้วยตนเองในรายวิชา Mindset ซึ่งทำให้เข้าใจสภาพผู้เรียน ความต้องการ และปัญหาที่ครูผู้สอนต้องการ ในส่วนของโรงเรียนบ้านสามยอด ผู้อำนวยการโรงเรียนท่านเดิมมีบทบาทสำคัญด้านการประสานงานได้สร้างเครือข่ายไว้มาก มีเงินอุดหนุนช่วยเหลือและผู้เชี่ยวชาญจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยหลายแห่งที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนนวัตกรรม ส่วนผู้อำนวยการท่านใหม่

ได้สานต่องาน แต่เนื่องจากยังไม่คุ้นชินกับการบริหารงานและการปฏิบัติงานทางวิชาการ จึงทำให้แสดงบทบาทได้ไม่ชัดเจนส่งผลต่อความชะงักในการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ

2. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกเหมือนกัน เน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เด็กสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ มีการปรับโครงสร้างการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้จากหลักสูตรเดิม สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สะท้อนถึงการพัฒนาสมรรถนะทั้งสองโรงเรียน แต่มีประเด็นที่แตกต่าง ดังนี้

1) โรงเรียนบ้านวังสารภี มีการจัดการสอนที่เป็นการพัฒนาฐานสมรรถนะ แต่ยังคงปรับปรุงในเรื่องการนำผลลัพธ์การเรียนรู้และผลการจัดการเรียนรู้มาใช้ในการประเมินผลฐานสมรรถนะ การใช้เครื่องมือที่สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมิน โดยรวมครูให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอย่างทั่วถึงให้ความสำคัญกับเด็กกลุ่มกลางและอ่อนอย่างเสมอภาค ส่วนผู้อำนวยการโรงเรียนได้ลงมือสอนผู้เรียนด้วยตนเองในรายวิชา Mindset ซึ่งทำให้เข้าใจสภาพผู้เรียน ความต้องการ และปัญหาที่ครูผู้สอนต้องการความช่วยเหลือ โดยสามารถร้องขอต่อหน่วยงานจังหวัดเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

2) โรงเรียนบ้านสามยอด ในช่วงต้นมีความพร้อมและดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานวัตกรรมอย่างหลากหลาย แต่อาจจะขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ

3. การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจอย่างชัดเจน แต่ก็พยายามที่จะอบรมพัฒนาครู ทำให้มีความพยายามในการประเมินสมรรถนะผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ และมีการออกแบบรายงานการประเมินผู้เรียนในส่วนความพร้อมด้านเครื่องมือในการประเมินผล ทั้งสองโรงเรียนมีความแตกต่าง โดยโรงเรียนบ้านสามยอด ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศ มาช่วยในการประมวลผล ส่วนโรงเรียนบ้านวังสารภี ยังไม่ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ ยังคงใช้เอกสารในการเก็บข้อมูลและรายงานผลการเรียนของผู้เรียน

4. เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์

กระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
พบข้อมูลและองค์ความรู้สำคัญ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม ทั้งสองโรงเรียนมีการดำเนินการพัฒนาครูเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสมรรถนะครู รวมทั้งมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยผู้บริหารและครูพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์การแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน มีการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจในเหตุผลของการปรับเปลี่ยน และประโยชน์ที่จะเกิดแก่เด็ก

2. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ โรงเรียนมีนวัตกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของโรงเรียน ดังนี้

1) โรงเรียนดาราวิทยาลัย มีนวัตกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ Dara Thinking Model โดยมี 4 ขั้นตอน คือ (1) DIY การนำเข้าสู่บทเรียน การกระตุ้นให้เด็กสนใจ (2) Action กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีทักษะการคิด เช่น การลงมือปฏิบัติจริง (3) Reflection คือ การสรุปองค์ความรู้ การสะท้อนความคิดของเด็ก (4) Application การประยุกต์ใช้ ในทุกกลุ่มศาสตร์วิชาและกลุ่มบูรณาการ เน้นกระบวนการค้นคว้า (Model of Inquiry) ด้วยกระบวนการ Project Approach DRA-MODE และ Design Thinking

2) โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย มีหัวข้อหลักของโรงเรียน (Theme) คือ เชียงใหม่สมาร์ทซิตี้ และสวนพฤกษศาสตร์ บูรณาการเทคโนโลยีมาใช้ในการขับเคลื่อน โดยใช้ Google Workspace for Education

มาช่วยในการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ ใช้สถานการณ์ใหม่ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ครูผู้สอนแต่ละท่านต้องจัดทำนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ

3. การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ในการดำเนินการด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ มีดังนี้

1) โรงเรียนดาราวิทยาลัวยมีการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ โดยระดับชั้น ป.1 - ป.3 ใช้การประเมินผู้เรียนในระหว่างเรียนมากขึ้น รวมทั้งใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการวัดและประเมินผล เป็นการประเมิน KSAC โดยมีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่จะสามารถออกแบบการวัดและประเมินผลสมรรถนะผู้เรียนได้

2) โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย มีการประเมิน 2 แบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง แบบหลักสูตร 2551 ประเมินตามตัวชี้วัด 8 สารการเรียนรู้กับรายวิชาเพิ่มเติม รูปแบบที่สอง คือ การประเมินตามสมรรถนะ ประเมินตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนจากภาระงาน ที่แสดงต่อการประยุกต์ใช้ KSA ในชีวิตจริง ในสถานการณ์จริง เน้นการวัดและประเมินผล และการตรวจสอบจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลาย ทั้งครูสายวิชา ครูสายชั้น ผู้เรียน ผู้ปกครอง และเพื่อน

4. เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ พบว่า ส่วนใหญ่สอดคล้องกับเกณฑ์ โดยเฉพาะการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ

5. สิ่งที่ยังช่วยขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง คือ ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารดำเนินงานและปรับเปลี่ยนงานอย่างต่อเนื่อง มีแกนนำที่พร้อมเรียนรู้ และมีเอกลักษณ์ และคงความเป็นตัวตนของตนเองอย่างชัดเจน

1.2 ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1) ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนเกิดการพัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะในระดับที่น่าพอใจ ในส่วนสมรรถนะหลักทั้ง 6 ด้าน พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการตนเอง การสื่อสาร และการรวมพลังทำงานเป็นทีมมากที่สุด ขณะที่สมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนพัฒนาน้อยที่สุด นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีการแสดงออกในด้านการคิดขั้นสูง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงระบบ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหาอย่างชัดเจน ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของสมรรถนะเฉพาะ พบว่า ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะใน 9 สารการเรียนรู้ โดยสมรรถนะเฉพาะที่พัฒนามากที่สุด คือ สมรรถนะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และสมรรถนะในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในขณะที่สมรรถนะในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาพัฒนาน้อยที่สุด

2) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พบว่า ผู้บริหารและครูได้มีการพัฒนาความรู้และทักษะในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ (1) ผู้บริหารมีความรู้และความเข้าใจในบริบทของหลักสูตรฐานสมรรถนะมากขึ้น ส่งผลให้สามารถกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของชุมชน (2) ครูมีความกระตือรือร้นในการเตรียมการสอนและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ทำให้การสอนมีความหลากหลายและน่าสนใจมากขึ้น (3) ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้นอกห้องเรียน และได้ลงมือปฏิบัติจริง ประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น การศึกษาทัศนศึกษา การทำโครงการกลุ่ม การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในชุมชน ซึ่งช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้เรียนยังกล้าคิด

และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา มากขึ้น (4) สถานศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งระบบตามบริบทเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยมีการนำข้อมูลบริบทท้องถิ่นมาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้เป็นอย่างดี ได้รับการยอมรับและความเชื่อมั่นมากขึ้นจากผู้ปกครองและชุมชน และเกิดเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และ (5) เกิดระบบการนิเทศติดตามเครือข่ายกัลยาณมิตร และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่ช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับบุคลากรในสถานศึกษา

2. ปัญหา อุปสรรค การแก้ไขปัญหา และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะใน ส ก ๑ น คี ก ๒ ๑ ระดับประถมศึกษา

2.1 ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะมีปัญหาหลายด้านที่ต้องได้รับการแก้ไข ทั้งในส่วนของ การวางแผนการสอน การพัฒนาครู และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยสามารถสรุปปัญหาในช่วงก่อนการใช้ หลักสูตรฐานสมรรถนะ ช่วงต้นการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ และหลังการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ 1 ปี ดังนี้

1) ก่อนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ สถานศึกษาในหลายจังหวัดเผชิญกับปัญหาหลากหลายด้าน เช่น ความยากลำบากในการจัดทำโครงสร้างเวลาเรียนและหน่วยการเรียนรู้ การประเมินผลที่ไม่ชัดเจน และ ครูผู้สอนไม่สามารถสอนครบตามตัวชี้วัดได้เนื่องจากความแตกต่างของผู้เรียน ปัญหาเหล่านี้เกิดจากความ ไม่สอดคล้องระหว่างเนื้อหาของหลักสูตรกับเวลาเรียนที่มีอยู่ ทำให้ครูผู้สอนเน้นการสอนครบทุกตัวชี้วัด แต่ขาดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของผู้เรียน เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ สถานศึกษาได้นำกระบวนการชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) มาใช้เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ระหว่างครู นอกจากนี้ ยังมีการจัดอบรมและการพัฒนาครูผ่านการพบปะและให้คำแนะนำอย่าง สม่ำเสมอ

2) ในช่วงต้นของการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ พบว่า ครูผู้สอนยังขาดความมั่นใจและความเข้าใจ ในการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล การวัดผลระหว่างเรียนและการเทียบโอนผลการเรียนยังไม่เป็นไป ตามเป้าหมาย ซึ่งได้รับการแก้ไขผ่านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการขอคำแนะนำจาก หน่วยงานต้นสังกัด ครูและบุคลากรได้พัฒนากระบวนการสอนและการวัดผลให้สอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกับหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง

3) หลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 1 ปี ปัญหายังคงมีอยู่ เช่น การวัดผลที่ไม่ชัดเจน การขาดความรู้ในการสอนข้ามศาสตร์ และการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตรใหม่ การแก้ไขปัญหา เหล่านี้ ต้องได้รับความช่วยเหลือจากส่วนกลาง เช่น การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและ เชื้อต่อการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การใช้กระบวนการ PLC การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักสูตรฐานสมรรถนะ สถานศึกษายังคงต้องปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสอน อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

2.2 ปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตร

ในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลในการพัฒนาผู้เรียนนั้น ปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตร มีดังนี้ 1) ปัจจัยสำคัญในการใช้หลักสูตร คือ ความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรของบุคลากร 2) การมีเครือข่ายผู้ปกครอง และเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่ง สามารถเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาสถานศึกษาได้ ทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียน การสนับสนุนทรัพยากร การสร้างความสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วม 3) การมีเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ภายนอก

ส่งผลให้ได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ การฝึกงานและการปฏิบัติงานจริง การสนับสนุนด้านทรัพยากร 4) การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียน 5) การบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการที่ดีจะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) การใช้ข้อมูลพื้นฐานที่มีคุณภาพ และ 7) การมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถานศึกษาที่ชัดเจน

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในระดับประถมศึกษาโดยข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแบ่งการนำเสนอ ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานส่วนกลาง

หน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มี 3 กลุ่ม คือ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการกำหนดรายละเอียดหลักสูตรฐานสมรรถนะ และหน่วยงานสนับสนุน ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานส่วนกลางทั้ง 3 ลักษณะ มีดังนี้

3.1.1 หน่วยงานต้นสังกัด

- 1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอย่างชัดเจน และเผยแพร่นโยบายนี้ให้รับรู้ในวงกว้าง
- 2) เตรียมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ พร้อมทั้งเปิดพื้นที่การเรียนรู้ ทั้งในเชิงการจัดระบบกลไกรองรับ แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ
- 3) จัดเตรียมผู้ประสานงานเพื่อช่วยสถานศึกษาในการออกแบบและกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ทั้งในระยะแรกเพื่อสร้างความเข้าใจระยะกลางที่เน้นปฏิบัติการและการเรียนรู้ร่วมกัน และระยะสุดท้ายที่เน้นการถอดบทเรียนการทำงาน
- 4) จัดระบบการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development) โดยต้องวางระบบการพัฒนาบุคลากรทุกกลุ่ม ตลอดจนกำหนดกลยุทธ์การทำงานที่มีความเชื่อมโยงในการทำงานของบุคลากรกลุ่มต่าง ๆ อีกทั้ง วางแนวทางการขยายผลของการพัฒนาบุคลากร โดยอาจจะมีการจัดทำหลักสูตรอบรม หรือกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มให้ชัดเจนครอบคลุมทั้งเนื้อหาสาระ วิธีการ และกลุ่มบุคคล ทั้งคณะนักวิชาการผู้สนับสนุนการทำงานของโรงเรียน
- 5) จัดทำกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน จัดระบบการสื่อสารและการเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เหมาะสมจะทำให้เกิดการปฏิบัติที่สอดคล้องตรงกัน ควรมีการตีความ อธิบายขยายความ เพื่อป้องกันความสับสนในการใช้กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ นั้น ๆ เช่น ระเบียบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- 6) จัดทำฐานข้อมูลสำคัญ ทั้งข้อมูลทางวิชาการ และการทำงานของจังหวัด/ พื้นที่ในมิติต่าง ๆ ให้พร้อมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสามารถเลือกปรับใช้ให้เหมาะสม และควรจัดทำฐานข้อมูลของสถานศึกษาต้นแบบในสังกัดที่มีบริบทแตกต่างกันที่สามารถใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะได้ดีในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน นอกจากนี้ อาจจะมีการจัดทำฐานข้อมูลวิทยากร ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถในการพัฒนา หรือสนับสนุนโรงเรียนในการทำหลักสูตรการศึกษาฐานสมรรถนะ
- 7) ถอดบทเรียนการทำงาน จัดทำเอกสารและสื่อเผยแพร่ และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 8) กำหนดแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พร้อมทั้งจัดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อเตรียมการเชื่อมโยงงานและองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ สู่การจัดทำงานสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะและการนำหลักสูตรไปใช้

9) สนับสนุนให้สถานศึกษาปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อบรมผู้บริหาร และครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

10) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเหมาะสม โดยเริ่มต้นจากการสำรวจทรัพยากรที่จำเป็นในการทำงาน ทั้งทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ของบุคลากรและผู้เรียน

11) ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ ติดตาม และเสริมสร้างความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพ และเกิดการพัฒนาวัฒนธรรมสู่การนำไปใช้

12) ติดตามและประเมินผลการทำงาน และให้การช่วยเหลือสถานศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

13) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ เกี่ยวกับการจัดระบบกลไกรองรับ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของสถานศึกษาในสังกัด

14) ถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สามารถเป็นแบบอย่าง เพื่อใช้เป็นแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาอื่น ๆ ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้มีคุณภาพ

15) ประสานเครือข่ายการทำงานกับหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อประสานพลังการทำงานร่วมกันโดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการสนับสนุนองค์ความรู้สำคัญ ความรู้เชิงการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ และการสนับสนุนบุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา พี่เลี้ยง ผู้หนุนเสริม การทำงานของบุคลากรในระดับส่วนกลาง

3.1.2 หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการกำหนดรายละเอียดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

1) วิเคราะห์และถอดบทเรียนจากโรงเรียน โดยดำเนินการวิเคราะห์และถอดบทเรียนจากโรงเรียนทุกสังกัดที่ได้จัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หรือกำหนดโรงเรียนนำร่องเพื่อทดลองแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2) เตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยเตรียมบุคลากรจากทุกหน่วยงานและสถาบันอุดมศึกษา ให้มีความรู้และประสบการณ์ที่สามารถเผยแพร่องค์ความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยจัดเตรียมสื่อเอกสาร แหล่งเรียนรู้ และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

4) เชื่อมโยงองค์ความรู้และการวางแผนหลักสูตร โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในการวางแผนและจัดทำรายละเอียดเอกสารกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะการกำหนดหลักการและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และหลักการบริหารจัดการการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

5) สร้างความเข้าใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานสนับสนุน เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และความเชื่อมโยงกับรายละเอียดเอกสารกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

6) พัฒนาเครือข่ายและสื่อการเรียนรู้ เตรียมบุคลากร ประสานเครือข่าย จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดทำสื่อเอกสาร แหล่งเรียนรู้ และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3.1.3 หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ ควรมีส่วนร่วม ดังนี้

1) สร้างเครือข่ายและการทำงานร่วมกัน โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในลักษณะการเป็นเครือข่ายการทำงานตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการติดตามผลการดำเนินงาน

2) ร่วมวิจัยและถ่ายโอนองค์ความรู้ โดยดำเนินการวิจัย ศึกษาองค์ความรู้ต่าง ๆ และเชื่อมโยงการถ่ายโอนองค์ความรู้สู่หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการกำหนดรายละเอียดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

3) ระดมความรู้และการจัดทำเอกสารเสริม โดยจัดเวทีระดมความรู้และประสบการณ์ พร้อมทั้งจัดทำเอกสารเสริมเพื่อสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานส่วนกลางและสถานศึกษา

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

3.2.1 แนวทางการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

1) วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ โดยเฉพาะการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับโรงเรียนในบริบทที่แตกต่างกัน รวมถึงการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในลักษณะต่าง ๆ และเชื่อมโยงการถ่ายโอนองค์ความรู้สู่หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการกำหนดรายละเอียดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

2) พัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาบุคลากรในกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ

3) จัดเวทีระดมความรู้และถอดบทเรียนจากประสบการณ์ในการทำงานจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และจัดทำเอกสาร สื่อ และฐานความรู้ เพื่อสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ

3.2.2 การสนับสนุนโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

1) จัดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์ หรือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และผู้มีประสบการณ์ในการสนับสนุนโรงเรียนในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ หรือการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในแนวทางต่าง ๆ

2) ดำเนินการวิจัยและเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน มีดังนี้

1) การสร้างแรงจูงใจและความตระหนักในการทำงานให้บุคลากรทุกกลุ่มและทุกฝ่าย การสำรวจ และวางแผนต่อยอดประสบการณ์ของครู

2) การสนับสนุนทรัพยากรและการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนการเปิดรับความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย

3) การสร้างแกนนำการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

4) การติดตามและพัฒนากลไกการบริหารงาน

5) การเชื่อมโยงองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

6) การสนับสนุนทรัพยากร

7) การสร้างเครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้

8) การจัดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสม

9) การเลือกแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เหมาะสมกับประสบการณ์และเงื่อนไข

ของบุคลากรและสถานศึกษา

3.4 ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการทำงานการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของผู้ทำหน้าที่หนุนเสริม พี่เลี้ยง และโค้ช

1) ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่หลากหลายและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดพื้นที่
การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ

2) เปิดชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

3) เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้เผยแพร่และขยายผลประสบการณ์การสอนของตนให้กับผู้อื่น

บทที่ 1

บทนำ

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการศึกษาสภาพการณ์การจัดการศึกษาของไทย และจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ได้ศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษาที่ผ่านมา พบข้อมูลที่แสดงว่า การศึกษาของไทยอยู่ในภาวะวิกฤตอย่างยิ่ง จึงได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาหลายส่วน

ในส่วนการพัฒนาหลักสูตรนั้นได้มอบหมายให้คณะกรรมการด้านการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งจากการศึกษาและการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวมทั้งการศึกษาดูงาน ในโรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ ทำให้คณะกรรมการด้านการจัดการเรียนการสอนได้ข้อมูลปัญหาหลายประการ และได้มีข้อเสนอให้มีการปรับหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยหลักสูตร ต้องพัฒนาเด็กไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมประเทศและโลกในยุคปัจจุบันและอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตรอบด้าน เด็กไทยจึงต้องการความรู้ทักษะและสมรรถนะชุดใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

เพื่อให้เกิดผลในการทำงานคณะกรรมการด้านการจัดการเรียนการสอนได้มอบหมายให้มีการดำเนินการโครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อพัฒนากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทาง ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนขึ้น ต่อมาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการจัดทำกรอบสมรรถนะหลัก ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอย่างต่อเนื่องโดยในปี 2564 ได้ดำเนินโครงการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้ได้กรอบสมรรถนะที่เหมาะสมครอบคลุมระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตลอดจน แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำกรอบสมรรถนะผู้เรียน สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่งต่อองค์ความรู้จากการศึกษาให้สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการพัฒนากรอบหลักสูตรการศึกษาระดับสมรรถนะต่อไป

ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงร่างกรอบหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น โดยคณะกรรมการชุดนี้ได้กำหนดให้มีสมรรถนะหลัก 6 ด้านคือ การจัดการตนเอง การคิดขั้นสูง การสื่อสาร การรวมพลังทำงานเป็นทีม การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และวิทยาการอย่างยั่งยืน อีกทั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการด้านต่าง ๆ เพื่อจัดทำ ร่างรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งร่างกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่างคู่มือการใช้กรอบหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้นำร่างรายละเอียดต่าง ๆ สู่การทดลองใช้ในสถานศึกษาที่สนใจสมัครเข้าร่วมเป็น โรงเรียนนำร่องในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 8 จังหวัด ได้แก่จังหวัด ศรีสะเกษ สตูล ระยอง เชียงใหม่ กาญจนบุรี นราธิวาส ยะลา และปัตตานี

สถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับสมรรถนะ โดยใช้แนวคิด หลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เน้น 1) การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนที่เหมาะสม ตามช่วงวัย เน้นการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล (Personalization) อย่างเป็นองค์รวม (Holistic Development)

เพื่อการเป็นเจ้าของการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Lifelong learning) 2) ใช้สมรรถนะเป็นหลัก ในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) และมโนทัศน์สำคัญ (Key Concept) เพื่อการพัฒนา ผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและการทำงาน 3) จัดสภาพแวดล้อมและเส้นทางการเรียนรู้ (Learning Pathway) ที่หลากหลาย และระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพหุปัญญาและธรรมชาติของผู้เรียน 4) จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การใช้สื่อและสถานการณ์การเรียนรู้ร่วมสมัย มีความหลากหลายและ ยืดหยุ่น ตามความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน (Differentiated Instruction) บริบท จุดเน้นของสถานศึกษา และชุมชนแวดล้อม และ 5) มุ่งใช้การประเมินเพื่อการพัฒนาและสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนตามเกณฑ์ การปฏิบัติ (Performance) ที่เป็นธรรม เชื่อถือได้ เอื้อต่อการถ่วงดุลการเรียนรู้และพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น ตามระดับความสามารถ นอกจากหลักการดังกล่าวแล้ว สถานศึกษายังใช้ข้อมูลบริบทต่าง ๆ ทั้งระดับท้องถิ่น และใช้ข้อมูล (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา และ (ร่าง) คู่มือ การใช้กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ฐานสมรรถนะ หลังจากนั้นได้เสนอหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อน พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเข้าสู่การพิจารณาลั่นกรองของคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวน 134 หลักสูตร

เพื่อให้การพิจารณาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะมีความเหมาะสม ถูกต้องตามหลักการก่อนที่ คณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจะให้ความเห็นชอบ คณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมการบริหาร วิชาการ ในคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจึงได้วางระบบการทำงานหลายลักษณะ ดังนี้ 1) การจัดระบบการสื่อสารสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง 2) การจัดระบบ/แนวทางการพิจารณาหลักสูตร สถานศึกษาฐานสมรรถนะ 3) การจัดทำเกณฑ์การพิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่ประกอบด้วย เกณฑ์หลัก 7 ด้าน และเกณฑ์ย่อย 34 ข้อ คือ ด้านที่ 1 แนวคิด ข้อมูลพื้นฐาน และกระบวนการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย เกณฑ์ย่อย จำนวน 4 ข้อ ด้านที่ 2 เป้าหมายและพันธกิจ ของสถานศึกษา ประกอบด้วย เกณฑ์ย่อย จำนวน 4 ข้อ ด้านที่ 3 แบบแผนของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย เกณฑ์ย่อย จำนวน 9 ข้อ ด้านที่ 4 แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย เกณฑ์ย่อย จำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 5 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย เกณฑ์ย่อย จำนวน 3 ข้อ ด้านที่ 6 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย เกณฑ์ย่อย จำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 7 หลักสูตรระดับชั้นเรียน: ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย เกณฑ์ย่อย จำนวน 4 ข้อ และ 4) การคัดสรรบุคคลและจัดตั้งคณะทำงานพิจารณาลั่นกรองหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ จำนวน 5 ชุด แต่ละชุดมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) นักวิชาการด้านหลักสูตรและการสอน 2) นักวิชาการจากสำนัก วิชาการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ผู้อำนวยการโรงเรียน 4) ครู และ 5) ศึกษานิเทศก์/ โค้ช/ พี่เลี้ยง

ในส่วนการจัดระบบ/ แนวทางการพิจารณาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ นั้น เริ่มตั้งแต่การให้ สถานศึกษาส่งหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะให้คณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พิจารณาลั่นกรองเบื้องต้นตามเกณฑ์ 7 ด้าน และคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาให้ความคิดเห็น หลังจากนั้น คณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมการบริหารวิชาการ ในคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และสำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ได้สร้างความเข้าใจแนวทางการทำงาน และจัดหลักสูตร สถานศึกษาฐานสมรรถนะให้คณะทำงานพิจารณาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะพิจารณาตามเกณฑ์ 7 ด้าน โดยในระหว่างการทำงานได้จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งในลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน กลุ่มย่อยของคณะทำงานพิจารณาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มย่อย

ของคณะทำงานพิจารณาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคณะทำงานพิจารณาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะกับคณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมการบริหารวิชาการ หลังจากนั้น คณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมการบริหารวิชาการเสนอผลการพิจารณาต่อในคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาให้ความเห็นชอบ และสำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาไปคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อแจ้งข้อมูล ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการทำงานในส่วนต่อไป

จากการที่สถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ จำนวน 134 หลักสูตร ตามแนวคิด หลักการดังกล่าว และส่งหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ส่งการพิจารณา กลั่นกรองของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ตามเกณฑ์ 7 ด้าน ในปี 2565 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรม และ ปัจจัย ระบบสนับสนุน และปัญหาอุปสรรคในการทำงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรม จำนวน 35 แห่ง และสถานศึกษาทั่วไป อีกจำนวน 5 แห่ง พบว่า 1) สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน ได้แก่ การสร้างความเข้าใจ และทำให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ การเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากร การปรึกษาผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาเอกสารและข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อให้ผู้บริหารและครูเกิดความรู้ความเข้าใจจากนั้นมีการเตรียมบุคลากร และเตรียมปรับกรอบความคิดของครูให้พร้อมในการเปลี่ยนแปลงและการทำงาน มีการศึกษาดูงาน/ ตัวอย่างหลักสูตรสถานศึกษาจากโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการดำเนินการ 2) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในขั้นการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 7 ด้าน พบว่า ด้านที่ดำเนินการยากที่สุด คือ ด้านแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ รองลงมา คือ ด้านหลักสูตรระดับชั้นเรียน: ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ และด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามลำดับ 3) ปัญหาอุปสรรคในการทำงานที่สำคัญ มีดังนี้ (1) ขาดความชัดเจนในเชิงนโยบาย และขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (2) กระบวนการทำผลลัพธ์การเรียนรู้ชั้นปี ค่อนข้างมีข้อจำกัด ทำให้ส่งผลกระทบต่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน และ (3) ครูขาดความเข้าใจ และมีความกังวลเรื่องการทำแผนการเรียนรู้ และการนำไปใช้ในชั้นเรียน และ 4) ปัจจัยสำคัญในการทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จที่สำคัญ มีดังนี้ (1) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (2) ครูบุคลากรมีความเข้าใจและตระหนักเรื่องของการเปลี่ยนแปลงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน (3) มีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือกันของครู และ (4) โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้และการทำงานพัฒนาศักยภาพครู โดยมีการขยายผลฝึกครูให้กับโรงเรียนอื่นด้วย ทำให้ครูเกิดความภูมิใจมากขึ้น

เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกยิ่งขึ้น ในปี 2567 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา รวมทั้งศึกษาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้จัดการศึกษาฐานสมรรถนะและนำมาวิเคราะห์ผลของการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้สามารถนำไปประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา

3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่

ดำเนินการในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก จำนวน 8 แห่ง

2. ขอบเขตเนื้อหา/ ประเด็นที่ศึกษา

ศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา และ (ร่าง) คู่มือการใช้กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา หมายถึง กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและคู่มือการใช้กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับร่างที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับ แนวคิด สมรรถนะ ผลลัพธ์การเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน แนวทางการดำเนินงานและรายละเอียดสำคัญสำหรับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

2. หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หมายถึง เอกสารที่สถานศึกษาระดับประถมศึกษา พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 7 ด้าน คือ **ด้านที่ 1** แนวคิด ข้อมูลพื้นฐาน และกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ **ด้านที่ 2** เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา **ด้านที่ 3** แบบแผนของหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ **ด้านที่ 4** แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ **ด้านที่ 5** แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ **ด้านที่ 6** แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรฐานสมรรถนะ และ**ด้านที่ 7** หลักสูตรระดับชั้นเรียน

3. การใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หมายถึง การนำสาระที่กำหนดในหลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยสถานศึกษามีการจัดระบบกลไก และระบบการบริหารวิชาการในลักษณะต่าง ๆ รองรับ ส่งผลให้ครูสามารถจัดทำแผน/ หน่วย/ แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและสามารถดำเนินการประเมินผลฐานสมรรถนะได้

4. สถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ที่คณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอนุมัติให้เป็นสถานศึกษานำร่อง และสนใจร่วมพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ประโยชน์ที่ได้รับ

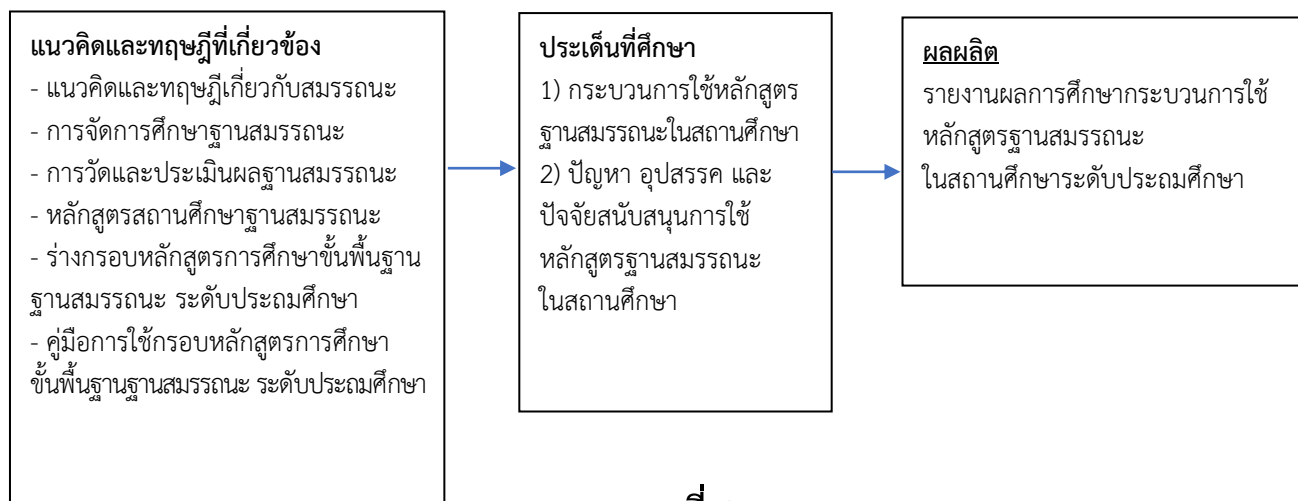
1. ได้ข้อมูลกระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

2. ได้ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

3. ได้ข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาใช้ในการวางกลยุทธ์ในการสนับสนุน

การขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาต่าง ๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการเรื่องการศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การศึกษาฐานสมรรถนะ 2) (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา 3) กระบวนการและการนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ประเด็นย่อยแต่ละส่วน มีดังนี้

2.1 การศึกษาฐานสมรรถนะ

2.1.1 หลักสูตรฐานสมรรถนะ

2.1.2 การเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

2.1.3 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2.2 (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา

2.2.1 วิสัยทัศน์

2.2.2 หลักการของหลักสูตร

2.2.3 จุดหมายของหลักสูตร

2.2.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

2.2.5 สมรรถนะหลัก 6 ด้าน

2.2.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2.7 ความหมายขององค์ประกอบกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2.8 ผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อจบช่วงชั้น

2.3 กระบวนการและการนำหลักสูตรไปใช้

2.3.1 ความหมายในการนำหลักสูตรไปใช้

2.3.2 ขั้นตอนและปัจจัยที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้

- 2.3.3 แนวปฏิบัติที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้
- 2.3.4 กลยุทธ์ในการนำหลักสูตรไปใช้
- 2.3.5 ปัจจัยสำคัญที่พบในการนำหลักสูตรไปใช้
- 2.3.6 การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- 2.3.7 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้
 - 2.4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 2.4.2 งานวิจัยในประเทศไทย

รายละเอียดในแต่ละประเด็น มีดังนี้

2.1 การศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-based Education)

การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะเป็นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centric) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และก้าวหน้าไปตามความสามารถของตน โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต โดยมีลักษณะสำคัญดังนี้ (ทศนา แคมมณี, 2563)

- 1) มุ่งให้ผู้เรียนแสดงความสามารถที่เชี่ยวชาญ เน้นการนำความรู้ไปใช้จริง
- 2) กำหนดความคาดหวังไว้สูง และคาดหวังกับผู้เรียนทุกคน
- 3) ผู้เรียนรับผิดชอบต่อตัวเองให้ถึงเป้าหมาย สามารถออกแบบการเรียนรู้ของตนเองได้ สามารถเรียนได้ในสถานที่และเวลาที่แตกต่างกัน โดยการช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างยืดหยุ่น ตามลักษณะเฉพาะของผู้เรียน
- 4) ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเมื่อพร้อม และเป็นการประเมินความก้าวหน้าตามอัตราของตนเอง เน้นประเมินที่ท้าทาย เน้นการปฏิบัติด้วยเครื่องมือวัดที่เข้าถึงความเชี่ยวชาญของผู้เรียน
- 5) ผู้เรียนรับผิดชอบต่อตัวเองให้ถึงเป้าหมาย สามารถออกแบบการเรียนรู้ของตนเองได้ สามารถเรียนได้ในสถานที่และเวลาที่แตกต่างกัน โดยการช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างยืดหยุ่น ตามลักษณะเฉพาะของผู้เรียน
- 6) ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเมื่อพร้อม และเป็นการประเมินความก้าวหน้าตามอัตราของตนเอง เน้นประเมินที่ท้าทาย
- 7) เน้นการปฏิบัติด้วยเครื่องมือวัดที่เข้าถึงความเชี่ยวชาญของผู้เรียน

ในการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะนั้น พบว่า ประเทศในสหภาพยุโรป แต่มักใช้คำว่าผลลัพธ์ของการเรียนรู้ (Learning Outcomes) แทนคำว่า การจัดการศึกษาเชิงสมรรถนะ ต่างจากของสหรัฐอเมริกาที่จะระบุ Competency ไว้อย่างตรงไปตรงมา ถึงแม้จะมีความแตกต่างในทางการใช้คำ หรือ การระบุสมรรถนะ แต่ปรากฏว่า มีหลักคิด/ คำสำคัญที่เกี่ยวกับสมรรถนะตรงกัน ดังนี้

แนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered หรือ Student-Centered) คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การออกแบบการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ตามธรรมชาติและศักยภาพของตนเอง ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา (Content) ในทางกลับกันเป็นหลักการสนับสนุนให้ผู้เรียนฝึกและลงมือปฏิบัติในสภาพจริงด้วยตนเอง มีการเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นพัฒนาทักษะขั้นสูง คือ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ

การประเมินแบบก้าวหน้า (Formative Assessment) คือ การประเมินที่สนใจกระบวนการระหว่างการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องนำข้อมูลผลการเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการสอนของตน และเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ให้เด็กได้รู้ว่า เขาควรปรับปรุงการเรียนรู้ของเขาตรงไหน ซึ่งต่างจากการประเมินแบบสรุปผล (Summative Assessment) ที่เน้นประเมินเพื่อการตัดสินผลการจบการศึกษาและการศึกษาต่อ

การเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalization) เป็นแนวคิดที่นักการศึกษาใช้เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาสู่การศึกษาเชิงสมรรถนะ เพราะหลักอันเป็นที่เข้าใจกัน คือ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาในระดับที่เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละคน ผู้เรียนมีเส้นทางการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personal Learning Paths) หรือมีเส้นทางการเรียนรู้ (Pathways) เป็นของตนเองเป็นไปตามอัตราการพัฒนาตนเอง (Pacing) ไปสู่ความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล (Individual Mastery) ที่แตกต่างกัน มีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น (Flexible Learning Environment)

การเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมของโรงเรียน (Culture Change) คือ การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาระดับมหภาคของโรงเรียน กล่าวคือ ไม่เปลี่ยนแปลงเพียงแต่เฉพาะองค์ประกอบ แนวคิดบางประการ แต่เป็นการรื้อระบบหลักสูตร การบริหารจัดการใหม่ทั้งหมด คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความยืดหยุ่น การเปลี่ยนแปลงไปสู่การศึกษาด้านสมรรถนะ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับความเชื่อ รากเหง้าความคิด เพื่อแสวงหาแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งสร้างสมรรถนะแก่ผู้เรียน การศึกษาจะไม่ยึดติดกับเงื่อนไขเวลา (Time-Based Management) หรือเวลาที่ผู้เรียนนั่งเรียนในห้องเรียน แต่เน้นไปที่การแสดงออกทางพฤติกรรมเชิงประจักษ์ถึงศักยภาพที่มีสร้างกลยุทธ์ที่มั่นใจว่าจะเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้ผู้เรียนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ผังรากอยู่ในวัฒนธรรม โครงสร้าง การเรียนการสอนของโรงเรียน และระบบการศึกษา

การจัดการศึกษาด้านสมรรถนะ (Competency-based Education: CBE) มีเป้าหมายให้การศึกษาเป็นกระบวนการสร้างสมรรถนะ ให้ผู้เรียนสามารถพร้อมรับและเผชิญกับปัญหา การเปลี่ยนแปลง และความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ตามความสนใจและความถนัดของตน ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ที่ต้องมีความสัมพันธ์และความสอดคล้องกันตลอดแนว (Alignment) ประกอบด้วย 1) หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum: CBC) 2) การเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction: CBI) และ 3) การวัดและประเมินฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment: CBA) ดังภาพ

ภาพที่ 1 องค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาด้านสมรรถนะ (Competency-based Education)

การศึกษาด้านสมรรถนะ (CBE) มีองค์ประกอบ 3 ส่วนที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน กล่าวคือ หลักสูตรฐานสมรรถนะ กำหนดสมรรถนะหลัก (Core Competency) ที่เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาให้ทุกภาคส่วนได้เข้าใจตรงกัน และแสวงหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน ผ่านการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติพัฒนาสมรรถนะในงานและสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย มีการประเมินที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ (Assessment as Learning) ไปตามลำดับ ผลสุดท้าย คือ ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะหลักอย่างต่อเนื่องไปพร้อมความสามารถทำงานที่เหมาะสมกับลักษณะและความต้องการเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน รวมทั้งใช้บริบทแหล่งเรียนรู้ และทรัพยากรในท้องถิ่น เป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน

การจัดการศึกษาด้านสมรรถนะ (Competency-based Education: CBE) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาด้วยระบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum: CBC) การจัดการเรียนการสอน

ฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction: CBI) และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment: CBA) ซึ่งเป็นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centered) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และก้าวหน้าไปตามความสามารถของตนโดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต โดยมีลักษณะสำคัญคือ มุ่งให้ผู้เรียนแสดงความสามารถที่เชี่ยวชาญ เน้นการนำความรู้ไปใช้จริง กำหนดความคาดหวังไว้สูง และคาดหวังกับผู้เรียนทุกคน ผู้เรียนรับผิดชอบต่อตัวเองให้ถึงเป้าหมาย สามารถออกแบบการเรียนรู้ของตนเองได้ สามารถเรียนได้ในสถานที่และเวลาที่แตกต่างกัน โดยการช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างยืดหยุ่น ตามลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเมื่อพร้อมและเป็นการประเมินความก้าวหน้าตามอัตรา
ต น เ อ ง
เน้นการประเมินที่ท้าทาย เน้นการปฏิบัติด้วยเครื่องมือวัดที่เข้าถึงความเชี่ยวชาญของผู้เรียน รายละเอียดแต่ละส่วน
มีดังนี้

2.1.1 หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum)

ในส่วนนี้ นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับความหมาย ความเป็นมาและลักษณะสำคัญ หลักสูตรฐานสมรรถนะ
ดังนี้

1) ความหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะ หลักสูตรฐานสมรรถนะ เป็นหลักสูตรยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก การออกแบบหลักสูตรตามแนวคิดนี้ จะกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ หลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ จัดทำขึ้นเพื่อประกันว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะและความสามารถในการด้านต่าง ๆ ตามที่ต้องการ เป็นหลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีความเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา แต่จะมุ่งพัฒนาในด้านทักษะ ความสามารถ เจตคติ และค่านิยม อันจะมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและอนาคตของผู้เรียนในอนาคต หลักสูตรนี้มีโครงสร้างแสดงให้เห็นถึงเกณฑ์ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละระดับชั้น ทักษะและความสามารถจะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน โดยใช้ทักษะและความสามารถที่มีในแต่ละระดับเป็นฐานสำหรับเพิ่มพูนทักษะและความสามารถในระดับต่อไป (ธารัง บัวศรี, 2535)

2) ความเป็นมาของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระบบฐานสมรรถนะมี 2 ระบบหลัก ได้แก่ ระบบของอังกฤษหรือสหราชอาณาจักร และระบบของสหรัฐอเมริกา โดยแต่ละระบบมีฐานแนวคิดและคุณลักษณะเฉพาะของตนเอง ซึ่งทั้ง 2 ระบบ ไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง และเมื่อได้ทำความเข้าใจทั้งสองระบบ ก็จะสามารถนำส่วนที่ดีที่สุดมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมในบริบทที่ต้องการได้ในที่สุด

หลักสูตรฐานสมรรถนะ เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี 1970 ในประเทศสหรัฐอเมริกานิยมใช้ในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรม (Competency-based Training) เช่น สหรัฐอเมริกา คานาดา อังกฤษ เกาหลี ออสเตรเลีย เพื่อควบคุมคุณภาพของบุคลากรในอาชีพต่าง ๆ เพื่อเพิ่มการแข่งขันกับนานาชาติ เช่น ประเทศออสเตรเลีย มี The National Training Board เป็นผู้กำหนดมาตรฐานสมรรถนะระดับชาติ (National Competency Standards) ให้นโยบายและแนวทางการดำเนินงานฝึกอบรม โดยคาดหวังสิ่งให้ผู้เข้าอบรมจะสามารถปฏิบัติ (Performance) ได้เมื่อจบหลักสูตร เช่น การฝึกอบรมด้านภาษาอังกฤษเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เช่น ด้านอาหาร การโรงแรม การท่องเที่ยว ของ TAFE ประเทศออสเตรเลีย ก็จัดการฝึกอบรมแบบ Competency-based Training in English Language Teaching และได้ปรับปรุงพัฒนามาตรฐานสมรรถนะของอาชีพต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน รวมถึงการเทียบความรู้และประสบการณ์ ปัจจุบันสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในหลายประเทศได้นำแนวทางการฝึกอบรมแบบฐานสมรรถนะ (Competency-based Training) มาใช้กับการจัดหลักสูตรการศึกษา

ระดับต่าง ๆ เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากผู้กำหนดนโยบาย และผู้นำด้านหลักสูตรของประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

3) ลักษณะสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย

3.1) กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างชัดเจนว่า ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ เมื่อจบหลักสูตร (Course Outcomes/ Performance Outcomes)

3.2) ใช้มาตรฐานสมรรถนะเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดเนื้อหา วางแผนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล ทำให้การเรียนการสอนเชื่อมโยงกับการประเมินผล และการรับรองคุณวุฒิ

3.3) มีเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) เพื่อใช้ในการประเมินผลผู้เรียนที่แน่นอน มาตรฐานสมรรถนะเป็นข้อกำหนดความรู้และทักษะ และนำความรู้และทักษะนั้น ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด (Competency Standards Reflect the Specification of the Knowledge and Skill and the Application of that Knowledge and Skill to the Standard of Performance Required in Employment)

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในหลักสูตรฐานสมรรถนะ จึงมีกรอบมาตรฐานสมรรถนะเป็นตัวกำหนดความรู้ และทักษะที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติภาระงาน/ กิจกรรมต่าง ๆ ได้เมื่อเรียนจบหลักสูตร และสามารถวัดและประเมินผลได้ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนด

เกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) คือ ผลการเรียนรู้ ซึ่งคาดหวังให้ผู้รับการอบรม หรือผู้เรียนสามารถทำได้เมื่อเรียนจบหน่วยนี้ ดังนั้น การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยสมรรถนะนี้ ต้องกำหนดจุดประสงค์การปฏิบัติ (Performance Objective) หรือ จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้ความรู้ และการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ สามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและการประเมินผล ต้องสอดคล้องกับเกณฑ์การปฏิบัติ จึงจะเกิดการเรียนการสอนและการประเมินผลแบบฐานสมรรถนะเพราะใช้สมรรถนะเป็นตัวกำหนด ตั้งแต่การจัดการเรียนการสอนจนถึงการประเมินผล ซึ่งการประเมินผลสามารถใช้รูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกต (Observation) การสาธิตและตั้งคำถาม (Demonstration and Questioning) แบบทดสอบและข้อสอบอัตนัย (Pen and Paper Test and Essays) ซึ่งใช้ประเมินด้านความรู้ การสอบปากเปล่า (Oral Test) การทำโครงการ (Projects) สถานการณ์จำลอง (Simulations) แฟ้มผลงาน (Portfolios) การประเมินผลโดยการใช้คอมพิวเตอร์ (Computer-based Assessment) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือในการสร้างแบบทดสอบและบันทึกผลได้ (สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552)

มาตรฐานสมรรถนะ เป็นข้อกำหนดความรู้และทักษะ และนำความรู้และทักษะนั้น ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด (Competency standards reflect the specification of the knowledge and skill and the application of that knowledge and skill to the standard of performance required in employment) การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในหลักสูตรฐานสมรรถนะ จึงมีกรอบมาตรฐานสมรรถนะเป็นตัวกำหนดความรู้และทักษะที่คาดหวังว่า ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติภาระงาน/ กิจกรรมต่าง ๆ ได้เมื่อเรียนจบหลักสูตร และสามารถวัดและประเมินผลได้ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนด

นอกจากนี้ ทิศนา ขัมมณี (2562) ยังได้อธิบายว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) จะกำหนดมาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standards) ขึ้นเป็นสมรรถนะขั้นต่ำที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ สมรรถนะที่กำหนดให้ผู้เรียน โดยทั่วไปมี 2 ลักษณะ คือ (1) *สมรรถนะหลัก ที่เรียกว่า Core Competency* เป็นสมรรถนะที่เรียกว่า สมรรถนะข้ามวิชา หรือ คร่อมวิชา คือ เป็นสมรรถนะที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ หลากหลาย หรือ นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ลึกซึ้งขึ้น สมรรถนะในลักษณะนี้กล่าวอย่างง่าย ๆ

ได้ว่า เป็นสมรรถนะที่มีลักษณะ “content-free” คือ ไม่เกาะติดเนื้อหา หรือไม่ขึ้นกับเนื้อหา เพียงแต่ว่าสมรรถนะบางสมรรถนะ อาจพัฒนาได้ดีกว่าเนื้อหาบางเนื้อหา ตัวอย่างสมรรถนะประเภทนี้ เช่น สมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะการทำงานแบบรวมพลัง สมรรถนะทักษะชีวิต ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้ สามารถใช้เนื้อหาสาระใด ๆ ก็ได้ในการพัฒนา (2) *สมรรถนะเฉพาะ หรือ Specific Competency* เป็นสมรรถนะเฉพาะวิชา/สาขาวิชา ซึ่งจำเป็นสำหรับวิชานั้น ๆ เช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จะมีสมรรถนะเฉพาะของวิชา เช่น สมรรถนะด้านหลักภาษา สมรรถนะด้านการประพันธ์ การเขียนกลอน โคลง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา มีสมรรถนะด้านการวาดภาพ การปั้น การประดิษฐ์ เป็นต้น

สาระวิชาต่าง ๆ จะมีสมรรถนะเฉพาะวิชาของตน ซึ่งมีลักษณะเป็น “ทักษะ” (Skill) หากผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะจนสามารถใช้งานได้ และพัฒนาให้ใช้ได้จนทำได้อย่างดี คล่องแคล่ว ชำนาญขึ้น และสามารถประยุกต์ใช้ทักษะนั้น ในการทำงานและในสถานการณ์หลากหลาย ทักษะนั้น ก็จะพัฒนาเป็นสมรรถนะ

สมรรถนะทั้ง 2 ประเภท ไม่ว่าจะเป็นสมรรถนะหลัก หรือ สมรรถนะเฉพาะ ต่างก็มีระดับตั้งแต่ง่ายไปยาก ซึ่งหลักสูตรจะต้องกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบไต่ระดับ ไปตามระดับความสามารถของตน

2.1.2 การเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction)

การเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction) การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Learning) หมายถึง ระบบการสอน การประเมิน การให้ระดับคะแนน (Grading) และการรายงานทางการศึกษาที่อยู่บนฐานการแสดงผลออกของผู้เรียนที่ได้เรียนความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่พวกเขาถูกคาดหวังให้เรียน ที่พวกเขาก้าวหน้าขึ้นโดยผ่านการศึกษาของพวกเขา ในโรงเรียนของรัฐ ระบบฐานสมรรถนะใช้มาตรฐานการเรียนรู้ของรัฐกำหนดความคาดหวังทางวิชาการและนิยาม “สมรรถนะ” หรือ “ความชำนาญ” ในคอร์ส ขอบเขตวิชา หรือระดับชั้นที่จัดให้ (แม้ว่าชุดมาตรฐานอื่นอาจจะถูกใช้ด้วย รวมถึงมาตรฐานต่าง ๆ ที่ถูกพัฒนาโดยเขตพื้นที่และโรงเรียนหรือโดยองค์กรตามสาระวิชา) เป้าหมายทั่วไปของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ คือ เพื่อให้มั่นใจว่า ผู้เรียนจะได้รับความรู้และทักษะที่ถือว่า สำคัญต่อความสำเร็จ ในโรงเรียน การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตเมื่อเติบโตใหญ่ หากผู้เรียนไม่บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ พวกเขาก็จะต้องเรียน ฝึกปฏิบัติ และได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการเพิ่ม เพื่อช่วยให้พวกเขาบรรลุสมรรถนะหรือพัฒนาถึงมาตรฐานที่คาดหวัง

การนิยามการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้นซับซ้อนเพราะนักการศึกษาไม่เพียงแต่ใช้คำที่หลากหลายสำหรับแนวปฏิบัติทั่วไป คำต่าง ๆ อาจจะไม่ถูกใช้แบบพ้องความหมายในแต่ละแห่ง คำเหล่านี้ ได้แก่ การศึกษา การสอน หรือการเรียนรู้บนฐานความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ผลสัมฤทธิ์ การกระทำ และมาตรฐานสมรรถนะ คือ การแสดงผลออกของคุณลักษณะที่ผู้สำเร็จการเรียนรู้แสดงออกมาได้ที่ยังชี้ว่า พวกเขาได้ถูกเตรียมเพื่อที่จะแสดงออกและกระทำได้โดยอิสระในการทำงานตามวิชาชีพ สมรรถนะครอบคลุมมากกว่าเนื้อหาความจริง ซึ่งคือ การบูรณาการและการประยุกต์ใช้เนื้อหาความจริง ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้เรียนมาที่จำเป็นต่อการบริการผู้ป่วย ชุมชน และวิชาชีพ (กรณีของ Health Service Center, West Virginia University) สมรรถนะที่ถูกพัฒนาขึ้น ไม่ได้ถูกสอนทั้งหมดในคอร์สเดียว แต่ทว่าส่วนต่าง ๆ ทั้งหมดถูกนำเสนอตลอดทั้งหลักสูตรมากกว่า ตามปกติคอร์สวิชาทั้งหลายช่วยสนับสนุนในการบรรลุสมรรถนะแต่ละอย่าง โดยช่วงต้นของหลักสูตรมีส่วนประกอบหลัก ๆ คือ การสร้างความแตกฉานในความรู้จริงและทักษะพื้นฐาน และด้วยการเติมเต็มแผนการเรียนทุก ๆ ส่วนจะสร้างความยอดเยี่ยมให้กับการประยุกต์ขั้นสูง ใช้แนวคิดเหล่านี้ในสถานการณ์การปฏิบัติจริง

การเรียนการสอนฐานสมรรถนะ เป็นการเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะเจตคติและคุณลักษณะต่าง

ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิตเป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้การได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช้การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น

การเรียนการสอนฐานสมรรถนะเน้น “การปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ จึงทำให้สามารถลดเวลาเรียน ลดเนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น และมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือเชี่ยวชาญ เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง จะได้นำไปใช้เพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนเป็นการบูรณาการมากขึ้น

การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะนั้น ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถไปได้เร็ว-ช้าแตกต่างกันได้ ในส่วนการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะนั้น มีหลักการและแนวทางของการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ดังนี้

1) มีการกำหนดสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ทั้งผู้เรียนและครูผู้สอนรับรู้และเข้าใจตรงกัน

2) มีการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและเลือกเส้นทางการเรียนรู้ (Learning Pathway) ของตนได้ และมีการเสริมสร้าง A (Attitude/ Attribute/ Value) สร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำตนเองและกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ (Self-directed learning) เนื่องจาก A เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) มีงาน/ สถานการณ์/ โจทย์ปัญหา (task/ job/ situation) ที่สามารถใช้สร้างสมรรถนะผู้เรียนตามที่กำหนด และมีสาระ K S A/ ชุดความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันตามความเหมาะสมกับผู้เรียน โรงเรียน และบริบท

4) มีกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) และสามารถประยุกต์ใช้ K S A ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

5) มีการบูรณาการในการเรียนการสอน ทั้งการบูรณาการ K S A การบูรณาการสมรรถนะ การบูรณาการสาระจากศาสตร์ต่าง ๆ และการบูรณาการการประเมินในกระบวนการเรียนการสอน

6) มีการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานจริง ได้เผชิญสถานการณ์ ปัญหา อุปสรรคที่ท้าทาย และได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ K S A ในการทำงานจนประสบความสำเร็จ (Application of K S A)

7) มีการจัดการเรียนการสอนสนองความแตกต่าง (Differentiated Instruction) เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกัน

8) มีการให้ผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนรู้/ การทำงาน ตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถก้าวหน้าไปเร็วช้าแตกต่างกันได้ (Self-pacing)

9) เน้นการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตลอดเส้นทาง โดยให้ผู้เรียนใช้การประเมินเป็นการเรียนรู้ของตนเอง (Assessment as Learning) ระหว่างเรียน

เพื่อการปรับปรุงวิธีการและผลการเรียนรู้ของตน ครูสังเกตและเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของตน (Assessment for Learning) เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน

10) ครูมีบทบาทสำคัญในการสังเกตพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ทันทีตามสถานการณ์และดูแลให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.1.3 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment)

การวัดและประเมินผลสมรรถนะของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่า ผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามจุดประสงค์สมรรถนะที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ซึ่งมีรูปแบบและวัตถุประสงค์ต่างกันไป โดยการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้เป็นกลวิธีในการวัดผล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และมีความมั่นใจในการประเมินตนเองและผู้เรียนอื่น (Self-Assessment และ Peer-Assessment) เพื่อความเข้าใจในสมรรถนะของตนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งสามารถกำหนดแนวในการพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้จึงไม่ใช่เพียงแต่การให้คุณค่าของผลสัมฤทธิ์เท่านั้น แต่เป็นขั้นตอนแรกในการนำไปสู่การเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็งตามโมเดลการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Jones, 2005)

การวัดและประเมินฐานสมรรถนะมีลักษณะสำคัญ (ทศนา แคมมณี, 2563) มีดังนี้

1) ให้ความสำคัญกับการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) โดยถือว่า การประเมินเป็นกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอนตามปกติ ผู้เรียนมีการประเมินตนเองระหว่างเรียน (Assessment as Learning) เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ของตนให้ดียิ่งขึ้น ก้าวหน้าขึ้น ครูสังเกตและเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของตน และ

การเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น (Assessment for Learning)

2) การประเมินเพื่อพัฒนา ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่คุณเรียนได้ปฏิบัติจริง เช่น การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) การประเมินจากชิ้นงานจากการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน

3) การประเมินตัดสินผล (Summative Assessment) จะมุ่งวัดสมรรถนะองค์รวม ที่แสดงถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ K S A ในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่าง ๆ

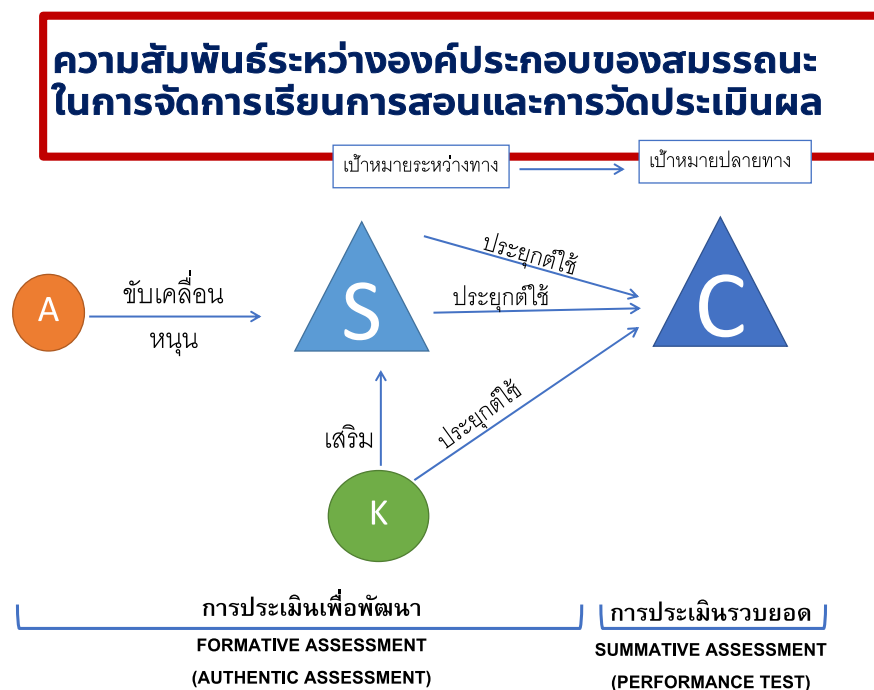
4) การประเมินเพื่อตัดสินผล เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) โดยใช้วิธีการวัดจากพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติของผู้เรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ (Performance Test) ที่แสดงออกถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ K S A ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) และหลักฐานการเรียนรู้อื่น ๆ (Evidence) เป็นการประเมินแบบอิงเกณฑ์ไม่ใช่อิงกลุ่ม โดยผู้เรียนรับรู้เกณฑ์การประเมินตั้งแต่นั้น

5) การประเมินฐานสมรรถนะ มีการใช้สถานการณ์เป็นฐานเพื่อให้บริบทการประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น

6) ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเมื่อพร้อม หากไม่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้เรียนจะต้องได้รับการสอนซ่อมเสริม หรือได้รับความช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับปัญหา และความต้องการ ของผู้เรียน จนสามารถผ่านได้ตามเกณฑ์ จึงจะก้าวไปสู่การเรียนรู้ในขั้นหรือระดับที่สูงขึ้น

7) การรายงานผล เป็นการให้ข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน ตามความเป็นจริงอย่างรอบด้าน ซึ่งแต่ละสถานศึกษาสามารถพัฒนาขึ้นตามความเหมาะสมกับหลักสูตรสถานศึกษา

การศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-based Education: CBE) เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผลการเรียนรู้ คือ สมรรถนะของผู้เรียน เนื่องจากการพัฒนาสมรรถนะต้องใช้เวลาในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุผลสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่กำหนดสมรรถนะหลักเป็นเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจน ส่วนในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะและการประเมินฐานสมรรถนะเป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับทักษะหรือสมรรถนะเฉพาะประจำวิชาหรือหน่วยบูรณาการที่ถือเป็นเป้าหมายระหว่างทาง โดยเน้นการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) โดยเฉพาะส่วนของการประเมินที่เป็นการเรียนรู้ (Assessment as Learning) ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ดังภาพ

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล

หลักสูตรฐานสมรรถนะจึงเป็นการจัดวางองค์ประกอบที่ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ที่สอดคล้องกับหลักการและขั้นตอนสำคัญสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ดังนี้

1) ระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ในเชิงสมรรถนะ คือ ผู้เรียนต้องทำอะไรได้ อย่างไร ดีเพียงใด และในสถานการณ์ หรือเงื่อนไขใด

- 2) ระบุ K S A ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมี เพื่อช่วยให้ทำสิ่งนั้นได้ โดยคัดเลือกสาระให้เหมาะสมกับผู้เรียน บริบท รวมทั้งการใช้ศาสตร์ข้ามวิชา
- 3) จัดสถานการณ์ กิจกรรม/ ประสบการณ์ การเรียนรู้ 3 ประเภท ให้แก่ผู้เรียน
 - 3.1) สถานการณ์/ กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (ในเรื่องที่เรียน)
 - 3.2) สถานการณ์/ กิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะ
 - 3.3) สถานการณ์/ กิจกรรมเพื่อประเมินสมรรถนะ
- 4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก คือ กิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ/ ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทั้งทางกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์
- 5) อนุญาตให้ผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนรู้แตกต่างกันได้ตามความถนัด ความสามารถ และลีลาการเรียนรู้ของตน
- 6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการประเมินการเรียนรู้ของตนเองระหว่างเรียน (Assessment as Learning) เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง
- 7) ติดตาม สังเกตการเรียนรู้ของผู้เรียน ประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างทันท่วงที เพื่อการปรับปรุง พัฒนา
- 8) เมื่อผู้เรียนพร้อมรับการประเมินเพื่อตัดสินผล ให้มีการประเมินผู้เรียนโดยใช้ Performance Test คือ ประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติของผู้เรียน
- 9) หากผู้เรียนไม่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูต้องให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติมเป็นรายบุคคล

2.2 (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา

พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ ซึ่งมีความแตกต่างจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดหลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณภาพ อย่างน้อยตามที่มาตรฐานกำหนด ส่วน (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีสมรรถนะหลักที่สำคัญ จำเป็น และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บ่มเพาะ พัฒนา และต่อยอดสมรรถนะหลักและสมรรถนะอื่นได้เต็มตามศักยภาพ ตามความจำเพาะเจาะจงของบุคคล (Personalization) ตามความเชื่อที่ว่ามนุษย์มีหน้าที่ในการพยายามค้นหาตัวเอง และเลือกสร้างลักษณะของตนเองตามที่ต้องการจะเป็นการจัดการศึกษาตามแนวคิดนี้ จึงมุ่งให้ผู้เรียนทบทวน พิจารณา ไตร่ตรอง ใคร่ครวญ และตรวจสอบ เพื่อให้ค้นพบและรู้จักตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเป็นองค์รวม การจัดการศึกษาซึ่งหมายถึงการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา จึงมีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัย จัดสภาพแวดล้อมและเส้นทางการเรียนรู้ (Learning Pathways) ที่หลากหลาย จัดระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน (Differentiated Learning) ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้สื่อและสถานการณ์การเรียนรู้ที่ร่วมสมัย หลากหลายและยืดหยุ่น ตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน บริบท และจุดเน้นของสถานศึกษาและชุมชนแวดล้อม เน้นประเมินการเรียนรู้เพื่อพัฒนาและสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนตามเกณฑ์การปฏิบัติที่เป็นธรรม เชื่อถือได้ เอื้อต่อการถ่วงโยงการเรียนรู้และพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นตามความเชี่ยวชาญของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2.2.1 วิสัยทัศน์

ผู้เรียนมีสมรรถนะหลัก ความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อการเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2.2.2 หลักการของหลักสูตร

กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา กำหนดหลักการสำคัญของหลักสูตรที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาในการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ของหลักสูตรฯ ดังนี้

- 1) เป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะสำคัญและจำเป็นของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัย เน้นการพัฒนาผู้เรียนเฉพาะบุคคล (Personalization) อย่างเป็นองค์รวม (Holistic Development)
- 2) เป็นหลักสูตรที่จัดระบบสนับสนุนการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม สื่อและสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย จัดเส้นทางการเรียนรู้ (Learning Pathway) ที่หลากหลายและยืดหยุ่น สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน เพื่อการเป็นเจ้าของการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดชีวิต (Lifelong Learning)
- 3) เป็นหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Learning) ให้ผู้เรียนประยุกต์สิ่งที่เรียนรู้ผ่านงาน (Task) และสถานการณ์ (Situation) ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับปัญหา การทำงาน และชีวิตจริง
- 4) เป็นหลักสูตรที่กำหนดแนวคิดสำคัญและสมรรถนะขั้นต่ำเป็นพื้นฐาน โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบท จุดเน้นของสถานศึกษา และชุมชนแวดล้อม
- 5) เป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับการประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Formative Assessment) เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะสำคัญตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด

2.2.3 จุดหมายของหลักสูตร

การพัฒนาผู้เรียนตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา มีจุดหมายเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และเจตคติที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และมีความสามารถ ดังนี้

- 1) รู้จัก รัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น จัดการอารมณ์และความเครียด ปัญหาและภาวะวิกฤติ สามารถฟื้นคืนสู่ภาวะสมดุล (Resilience) และมีสุขภาวะและมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
- 2) มีทักษะการคิดขั้นสูงอย่างมีคุณธรรม มีความสามารถในการนำและกำกับการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีเป้าหมาย
- 3) สื่อสารอย่างฉลาดรู้ สร้างสรรค์ มีพลังด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- 4) จัดระบบและกระบวนการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีความเป็นผู้ประกอบการ ภาวะผู้นำ และจัดการความขัดแย้งภายใต้สถานการณ์ที่มีความซับซ้อน
- 5) ปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม ในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก
- 6) เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของโลกและจักรวาล เข้าถึงและรู้เท่าทันวิทยาการเทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน

2.2.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นค่านิยมร่วมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และจิตสำนึก เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ประกอบด้วย

1) **รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์:** เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ เคารพสถาบันพระมหากษัตริย์ และยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2) **ซื่อสัตย์สุจริต:** เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา และใจ ยึดหลักความจริงและความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

3) **มีวินัย:** หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับ ทั้งของตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติวิสัย และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

4) **อยู่อย่างพอเพียง:** เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม อยู่อย่างรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีภูมิคุ้มกันในบุคคลที่ดีและปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5) **มีจิตสาธารณะ:** เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน

2.2.5 สมรรถนะหลัก 6 ด้าน

สมรรถนะหลักตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา หมายถึง สมรรถนะที่กำหนดให้เป็นพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นความสามารถติดตัว เมื่อจบการศึกษา มีลักษณะเป็นสมรรถนะข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือคร่อมวิชา สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เป็นสมรรถนะที่มีลักษณะ "content-free" คือ ไม่ขึ้นกับเนื้อหาสาระของศาสตร์ใด ๆ อย่างไรก็ตาม สมรรถนะหลักโดยตัวมันเองไม่ได้ปราศจากความรู้ แต่ความรู้ที่เป็นองค์ประกอบของสมรรถนะหลักจะเป็นองค์ความรู้เชิงกระบวนการ (Procedural Knowledge) ซึ่งเป็นชุดของขั้นตอนหรือการปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของสมรรถนะนั้น ๆ เป็นได้ทั้งกระบวนการที่ใช้เฉพาะศาสตร์หรือบูรณาการข้ามศาสตร์ เช่น ความรู้ที่เป็นองค์ประกอบของสมรรถนะการคิดขั้นสูงเป็นชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดประเภทต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดสร้างสรรค์

(ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา กำหนดสมรรถนะหลัก 6 ด้าน เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1) การจัดการตนเอง
- 2) การคิดขั้นสูง
- 3) การสื่อสาร
- 4) การรวมพลังทำงานเป็นทีม
- 5) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
- 6) การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน

2.2.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้

(ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย สมรรถนะเฉพาะ และผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อจบช่วงชั้น ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3) กำหนด 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ภาษาไทย
- 2) คณิตศาสตร์
- 3) ภาษาอังกฤษ
- 4) ศิลปะ
- 5) สุขศึกษาและพลศึกษา
- 6) สังคมศึกษา
- 7) วิทยาศาสตร์และระบบธรรมชาติ

ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6) กำหนด 9 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ภาษาไทย
- 2) คณิตศาสตร์
- 3) ภาษาอังกฤษ
- 4) ศิลปะ
- 5) สุขศึกษาและพลศึกษา
- 6) สังคมศึกษา
- 7) การจัดการในครัวเรือนและการประกอบการ
- 8) วิทยาศาสตร์และระบบธรรมชาติ
- 9) เทคโนโลยีดิจิทัล

2.2.7 ความหมายขององค์ประกอบกลุ่มสาระการเรียนรู้

สมรรถนะเฉพาะ (Specific Competencies) เป็นสมรรถนะเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) เจตคติ (Attitudes) และค่านิยม (Values) ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่กำหนดสำหรับผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น

2.2.8 ผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อจบช่วงชั้น (Learning Outcome) เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ เมื่อจบช่วงชั้น ผลลัพธ์การเรียนรู้ประกอบด้วย พฤติกรรมที่สะท้อนสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะ ที่ครูผู้สอนต้องนำไปใช้เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนา ผู้เรียน ผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อจบช่วงชั้นเป็นภาพรวมความสามารถของผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3 กระบวนการและการนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นกระบวนการที่สำคัญและซับซ้อน ซึ่งต้องการการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มั่นใจว่าวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตร ที่กำหนดไว้ถูกสื่อสารและบรรลุผล การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ทักษะ ความรู้ มีเจตคติและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต เป็นการนำ อุดมการณ์ จุดหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชา และประสบการณ์การเรียนรู้ที่กลั่นกรองอย่างดีแล้วไปสู่ผู้เรียน ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ มีความสำคัญยิ่งกว่าขั้นตอนใด ๆ ทั้งหมด เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ของหลักสูตร ถึงแม้หลักสูตรจะสร้างไว้ดีเพียงใดก็ตาม ยังไม่สามารถจะกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าหากว่าการนำหลักสูตรไปใช้ดำเนินไปอย่างไม่ถูกต้องหรือไม่ดีเพียงพอ ความล้มเหลวของหลักสูตรก็จะ

เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะฉะนั้น การนำหลักสูตรไปใช้จึงมีความสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องทำความเข้าใจกับวิธีการขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามความมุ่งหมายทุกประการ

2.3.1 ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง กระบวนการที่ครูและผู้บริหารการศึกษานำแผนการเรียนการสอนที่ได้ออกแบบและพัฒนามาใช้ในสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กระบวนการนี้ประกอบด้วยหลายขั้นตอนที่สำคัญ เช่น การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การประเมินผล และการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง (Fullan, 2015; Snyder, Bolin, & Zumwalt, 1992)

การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นกระบวนการที่ครูและผู้บริหารการศึกษานำแผนการเรียนการสอนที่ได้ออกแบบและพัฒนาใช้ในสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กระบวนการนี้ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การเรียนการสอนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Fullan, 2015).

การนำหลักสูตรไปใช้ไม่ได้หมายถึงเพียงการปฏิบัติตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ แต่ยังรวมถึง การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการตีความ และนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของตน (Snyder, Bolin, & Zumwalt, 1992)

การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาถึงหลายปัจจัย เช่น การเตรียมการสอน การพัฒนาทักษะและความรู้ของครู การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการสนับสนุนจากผู้บริหารการศึกษา (Hargreaves & Fullan, 2012) การปรับตัวและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของครูเป็นสิ่งจำเป็นในการทำให้หลักสูตรสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษา (Fullan, 2015)

สรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ คือ กระบวนการที่ครูและผู้บริหารนำแผนการเรียนการสอนไปปฏิบัติในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยประกอบด้วย การเตรียมการสอน การดำเนินการ การประเมินผล และการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ครูมีบทบาทสำคัญในการตีความ และปรับใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของตน ทั้งนี้ การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพต้องพิจารณาการพัฒนาทักษะของครู การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการสนับสนุนจากผู้บริหารการศึกษา

2.3.2 ขั้นตอนและปัจจัยที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้

Tichnor-Wagner (2018) ได้วิเคราะห์และสรุปปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การนำหลักสูตรไปใช้ระดับชั้นเรียน (Microsystem: Classroom Practices)

ปัจจัยที่ส่งเสริม ได้แก่ 1) ความมุ่งมั่นของครู เมื่อครูมีความมุ่งมั่นในการนำหลักสูตรไปใช้ แรงจูงใจในการนำหลักสูตรไปใช้ และความกระตือรือร้นที่จะลงมือทำก็จะเกิดขึ้น และสิ่งนั้นจะส่งผลให้ครูมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนรู้ตาม และ 2) ความสอดคล้องระหว่างความเชื่อของครูกับเป้าหมายของหลักสูตร หากครูมีความเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ไปในทางที่ดีและทำให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์ได้ ครูก็จะเริ่มปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ของตน

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของครูต่อเนื้อหาในหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ครูอาจเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากการขาดความรู้ ความคุ้นเคย และขาดการฝึกฝน

ในการนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียน หรือการที่ครูปรับใช้ตามหลักสูตรฉบับใหม่ผ่านมุมมองการใช้หลักสูตรเท่านั้น นอกจากนี้ ยังพบว่า ภาระงานของครูทำให้ครูมีเวลาที่ไม่เพียงพอในการวางแผนและนำหลักสูตรไปใช้ หรือมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรระดับชาติ

2) การนำหลักสูตรไปใช้ระดับสถานศึกษา (Mesosystem: School-Level Activities)

ปัจจัยที่ส่งเสริม ได้แก่ 1) การสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา กล่าวคือ หากผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ให้การสนับสนุนในการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น การจัดสรรเวลาในการวางแผนและพัฒนาการพัฒนาหลักสูตร ก็จะสามารถทำให้ครูมีความเข้าใจในหลักสูตร และนำหลักสูตรไปใช้ให้ตรงกับผลลัพธ์ที่ผู้เรียนควรได้รับ 2) การจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ในสถานศึกษา ซึ่งทรัพยากรที่กล่าวถึง คือ การจัดสรรเวลาเพื่อการพัฒนาหลักสูตรใหม่ของสถานศึกษา และการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ และ 3) วัฒนธรรมการร่วมมือ หากครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีความร่วมมือ ในการจัดทำหลักสูตรและการนำไปใช้ ก็จะทำให้การปรับปรุงหลักสูตรประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ 1) การขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับใหม่ จะไม่สามารถให้การสนับสนุนต่อครูในสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรได้ 2) การที่ไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการวางแผนและการเตรียมการสำหรับการนำหลักสูตรไปใช้ กล่าวคือ หากไม่มีการวางแผนที่ดีหรือไม่มีเวลาที่เพียงพอ นั้น ครูจะไม่มีโอกาสได้ทำความเข้าใจกับหลักสูตรฉบับใหม่ หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการนำหลักสูตรไปใช้ และ 3) การขาดทรัพยากรที่จำเป็น เช่น งบประมาณ สื่อการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น

3) การนำหลักสูตรไปใช้ระดับนโยบายและการส่งเสริมจากภายนอก (Ecosystem: Policy and External Supports)

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ 1) การพัฒนาวิชาชีพที่สอดคล้องกับการปรับปรุงหลักสูตร กล่าวคือ หากในโครงการการพัฒนาวิชาชีพที่ครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นโครงการเกี่ยวกับหลักสูตรหรือการนำหลักสูตรไปใช้ ก็จะสามารถทำให้ครูมีความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้น 2) ความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญจากนอกสถานศึกษา (External Experts) เช่น ความช่วยเหลือจากกระทรวงที่ดูแลการศึกษา หรือจากมหาวิทยาลัยที่สามารถให้ความช่วยเหลือในการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ได้ และยังสามารถจัดการอบรมที่ให้ความช่วยเหลือแก่ครูและผู้เกี่ยวข้องได้อีกด้วย 3) หลักสูตรชาติมีการระบุวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ กล่าวคือ หากในหลักสูตรชาติมีการให้คำแนะนำหรือแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะสามารถเข้าใจเนื้อหาในหลักสูตรได้ง่ายยิ่งขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ได้ อย่างถูกต้อง และ 4) ทรัพยากรทางการเงิน หรือการให้สนับสนุนทางการเงิน หรืองบประมาณที่สถานศึกษาได้รับในการนำหลักสูตรไปใช้

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ 1) ทรัพยากรที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน โดยเฉพาะทรัพยากรทางการเงิน ที่ถ้าหากมีไม่เพียงพอจะทำให้เป็นอุปสรรคอย่างมากในการดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้ และ 2) หลักสูตรชาติมีความไม่ชัดเจน กล่าวคือ หากในหลักสูตรชาติกำหนดมาแค่เป้าหมายและผลลัพธ์ของหลักสูตรชาติโดยไม่บอกวิธีการนำไปใช้ในชั้นเรียนจริงอย่างไร การนำหลักสูตรไปใช้ก็อาจจะไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการได้

4) การนำหลักสูตรไปใช้ระดับความเชื่อและค่านิยมทางการศึกษา (Macrosystem: Education Beliefs and Values)

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ทศนคติที่เป็นบวกต่อการปรับปรุงหลักสูตร หากครูและผู้เกี่ยวข้องมีความเชื่อว่า การปรับปรุงหลักสูตรนั้นจะส่งผลที่ดีให้แก่ตัวผู้เรียน จะทำให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการปรับปรุงหลักสูตรและมีความมุ่งมั่นในการนำหลักสูตรไปใช้

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ 1) อิทธิพลของการจัดสาระการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Primacy of Traditional Subject Areas) กล่าวคือ หากสถานศึกษายังคงเชื่อในการจัดสาระการเรียนรู้แบบดั้งเดิม จะทำให้การนำหลักสูตรใหม่ไปดำเนินการได้ไม่เต็มที่ และ 2) ความขัดแย้งระหว่างการปฏิรูปแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับการสอบแบบเดิมพันสูง (Tensions Between Child-Centered Reforms and Standardized High Stakes Exams) กล่าวคือ ค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการสอบแบบเดิมพันสูง เช่น การสอบเข้ามหาวิทยาลัย เป็นต้น ทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในหลักสูตรรูปแบบอื่น ๆ ที่อาจไม่ได้เน้นความสามารถด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว

5) การนำหลักสูตรไปใช้ระดับกรอบเวลาในการนำไปใช้ (Chronosystem: Implementation Timelines)

ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การที่ครูมีเวลามากพอสำหรับการปรับตัว รวมไปถึงการวางแผน การทำความเข้าใจกับหลักสูตรฉบับใหม่ก่อนที่จะนำไปใช้หากครูมีเวลามากพอ ครูก็จะรู้สึกยินดีที่จะเปลี่ยนแปลง

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ความล่าช้าในการดำเนินการ หากสถานศึกษาใช้เวลามากเกินไปในการนำหลักสูตรไปใช้ นโยบายที่มีการเปลี่ยนแปลงระหว่างที่สถานศึกษากำลังนำหลักสูตรไปใช้นั้น อาจทำให้เป็นอุปสรรคต่อทั้งกระบวนการ และอาจทำให้สถานศึกษาต้องยกเลิกกระบวนการเลยก็เป็นได้

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการศึกษาและการเปลี่ยนผ่านสู่การศึกษาฐานสมรรถนะ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency) และการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-based Education) หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และนวัตกรรมการดำเนินการหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งเกณฑ์การพิจารณากลับกรองหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของสำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนำไปใช้ในการศึกษากระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) การเตรียมการสอน การเตรียมวัสดุการเรียนการสอน เช่น เอกสารการสอน สื่อการสอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงการเตรียมตัวของครูผู้สอน การฝึกอบรมครูและการพัฒนาทักษะในการใช้หลักสูตรใหม่เป็นสิ่งสำคัญ การเตรียมการที่ดีจะช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (O'Donnell, 2008; OECD, 2020)

2) การดำเนินการสอน การจัดการเรียนการสอนตามแผนที่วางไว้ รวมถึงการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและความสามารถของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์และมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ (Snyder, Bolin, & Zumwalt, 1992; McLaughlin & Talbert, 2001) การใช้เทคโนโลยีในการสอนสามารถเพิ่มความหลากหลายและน่าสนใจให้กับการเรียนการสอน (OECD, 2020)

3) การประเมินผล การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อดูว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือไม่ โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสอบ การประเมินจากงานที่ทำ การประเมินตามสภาพจริง การประเมินที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ครูสามารถปรับการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนได้ (Ruiz-Primo, 2006; O'Donnell, 2008)

4) **การปรับปรุงและพัฒนา** การใช้ข้อมูลจากการประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการสอนให้ดียิ่งขึ้น การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้หลักสูตรมีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดีขึ้น (Fullan, 2015; Snyder, Bolin, & Zumwalt, 1992)

2.3.3 แนวปฏิบัติที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยแนวปฏิบัติที่ดีหลายประการ เช่น

1) **การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** การมีส่วนร่วมของครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรจะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะช่วยให้เกิดการยอมรับและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง (Hargreaves & Fullan, 2012; OECD, 2020)

2) **การสนับสนุนจากผู้บริหารการศึกษา** การสนับสนุนจากผู้บริหารการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูมีความมั่นใจและมีทรัพยากรที่เพียงพอในการนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนที่ดีจะช่วยให้ครู สามารถเผชิญกับความท้าทายและปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (McLaughlin & Talbert, 2001; OECD, 2020)

3) **การฝึกอบรมและพัฒนาวิชาชีพของครู** การฝึกอบรมและพัฒนาวิชาชีพของครูอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ครูมีทักษะและความรู้ที่เพียงพอในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ ครูสามารถใช้เทคโนโลยีและวิธีการสอนใหม่ ๆ ได้อย่างมั่นใจ (O'Donnell, 2008; Fullan, 2015)

4) **การใช้เทคโนโลยีในการสอน** การใช้เทคโนโลยีในการสอนสามารถช่วยให้การเรียนการสอน มีความหลากหลายและน่าสนใจยิ่งขึ้น และสามารถปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนได้ การใช้เทคโนโลยีในการสอนจะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย (OECD, 2020; Snyder, Bolin, & Zumwalt, 1992)

2.3.4 กลยุทธ์ในการนำหลักสูตรไปใช้

ในการนำหลักสูตรไปใช้มีกลยุทธ์สำคัญ ดังนี้

1) การใช้หลักสูตรใหม่เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรลุมิติทัศน์ทางการศึกษา

ในขณะที่เป้าหมายของสังคมสำหรับการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปและมีประเด็นการศึกษาใหม่ ๆ เกิดขึ้น ประเทศต่าง ๆ ได้เริ่มปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปหลักสูตรเป็นโอกาสในการบรรลุมิติทัศน์ทางการศึกษา เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ได้รับการอัปเดต เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงนี้ ทฤษฎีของการเปลี่ยนแปลงที่มีพื้นฐานจากหลักฐานทางวิทยาศาสตร์หรือการทดลองที่เข้มแข็ง ควรวางแผน เป็นชุดเหตุการณ์เชื่อมโยงวิสัยทัศน์ไปยังการปฏิรูปหลักสูตรที่เสนอ

การตรวจสอบการนำหลักสูตรไปใช้เป็นงานที่สมดุล การปฏิรูปหลักสูตรในอดีตมักจะถูกมอง จากมุมมอง "บนลงล่าง" และการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อวัด "ความซื่อสัตย์ในการนำไปใช้" ไม่เพียงแต่ขัดแย้งกับ การเพิ่มอำนาจให้ครูในการพัฒนาหลักสูตร แต่ยังพิสูจน์แล้วว่า ไม่เกิดประโยชน์ แม้ว่าเป้าหมายเฉพาะ บางอย่างอาจช่วยตรวจสอบว่า การนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในทิศทางที่ถูกต้อง แต่ก็ต้องได้รับการปรับสมดุล โดยเป้าหมายทั่วไปมากขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงการจำกัดขอบเขตของหลักสูตรเพื่อการวัดผล

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาใช้เวลา และบางประเทศได้ตั้งวงจรหลักสูตรตามระยะเวลา เพื่อขจัด มิติทางการเมืองของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร วงจรนี้จะตามจังหวะของตัวเองไปสู่วิสัยทัศน์ทางการศึกษา ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง การทดลองและการศึกษาเบื้องต้นสามารถรักษาไดนามิกระยะสั้นให้มีชีวิต และสนับสนุนการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ หลายประเทศได้จัดทำกรอบหลักสูตรเพื่อให้แน่ใจว่า

2) การใช้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร กระบวนการบางอย่างพิสูจน์แล้วว่า จำเป็นสำหรับการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะส่งเสริมความเป็นเจ้าของ ความเข้าใจส่วนบุคคลและส่วนรวม ซึ่งรวมถึงการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ แนวทางในการเชื่อมโยงแนวปฏิบัติทางการสอนใหม่กับของเก่าและวิธีการที่มีส่วนร่วม เช่น การปรึกษาหารือระดับชาติ วงป้อนกลับ การวิจัยตามการนำไปใช้ การสร้างความสามารถผ่านการออกแบบร่วมกันในทีมครู และการพัฒนาการสอนที่ตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียน บทบาทของครูและผู้นำโรงเรียนมีความสำคัญในการริเริ่มและรักษาการนำหลักสูตรไปใช้ และแทบจะไม่สามารถทำได้และรักษาไว้ได้หากไม่มีการมีส่วนร่วมของพวกเขาเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนจำเป็นต้องตระหนักและเข้าใจว่า กลยุทธ์การนำหลักสูตรไปใช้มีความหมายอย่างไรสำหรับพวกเขาและพวกเขามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไร ระบบที่โปร่งใส รวมถึงการจัดสรรงานที่ชัดเจนซึ่งได้ถูกกำหนดและสื่อสารให้ทุกคนทราบ การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการดึงดูดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การให้ข้อมูลที่มีคุณภาพและทันที่ที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเปิดกว้างและทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้หลักสูตรใหม่มีแนวโน้มที่จะถูกนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ความมีประสิทธิภาพของกลยุทธ์การสื่อสารขึ้นอยู่กับทางเลือกสื่อและภาษาที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เนื่องจากความไว้วางใจในผู้สื่อสารส่งผลต่อวิธีการตีความข้อมูลที่ได้รับ

ทรัพยากรประเภทต่าง ๆ จะมีผลกระทบต่อการนำหลักสูตรไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ถึงความยั่งยืนของกลยุทธ์ การระดมทุนที่มีผลต่อความมุ่งมั่นระยะยาวต่าง ๆ นอกจากนี้ โอกาสทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ อาจรวมถึงการสอนที่เป็นรายบุคคล วิธีการสอนแบบสอบสวน หรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ และสนับสนุนวัตถุประสงค์เฉพาะของหลักสูตรใหม่ อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องพิจารณาโครงสร้างพื้นฐานของบรอดแบนด์และไอที และการเข้าถึงที่เท่าเทียมกันของผู้เรียน รวมถึงความสามารถของครูในการใช้ทรัพยากรไอซีที

การจัดการการปกครองที่มีอยู่ เช่น หน่วยงานสถาบันและกฎระเบียบที่ชัดเจนและไม่ชัดเจน
ที่มีผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจส่วนบุคคลภายในองค์กร เป็นสิ่งที่กำหนดการนำหลักสูตรไปใช้
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดตั้งที่ปลายทั้งสองของสเปกตรัมการกระจายอำนาจ-การรวมศูนย์ของการปกครองด้าน
ก ๑ ร ศ ก ๒ ๓

ได้ถูกสังเกตไว้ แม้ระบบการกระจายอำนาจจะสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่พึ่งพาความสามารถ

และหน่วยงานของครู แต่ระบบการรวมศูนย์สามารถสร้างโครงสร้างและความสม่ำเสมอทั่วทั้งระบบการศึกษา และเพิ่มผลลัพธ์ทั่วทั้งระบบในลักษณะที่เท่าเทียมกัน

4) การวางแผนกลยุทธ์การนำหลักสูตรไปใช้อย่างสอดคล้องกัน

การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ต้องคำนึงถึงมิติหลักทั้งสามที่นำเสนอข้างต้นอย่างละเอียด และการแปลงเป็นชุดของการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่กลยุทธ์การนำไปใช้อย่างสอดคล้องกัน

2.3.5 ปัจจัยสำคัญที่พบในการนำหลักสูตรไปใช้

1) **ความซื่อสัตย์ในการนำไปใช้ (Fidelity of Implementation)** การนำหลักสูตรไปใช้อย่างซื่อสัตย์ หมายถึง การดำเนินการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้โดยไม่เบี่ยงเบน การประเมินความซื่อสัตย์ในการนำไปใช้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายและครูสามารถตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินการได้ (O'Donnell, 2008; Ruiz-Primo, 2006)

2) **การปรับตัวของครู (Teacher Adaptation)** ครูมีบทบาทสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ การปรับตัวของครูในการใช้หลักสูตรใหม่ขึ้นอยู่กับความรู้ ทักษะ และความเชื่อของครูเกี่ยวกับการสอน การสนับสนุน และการฝึกอบรมจะช่วยให้ครูสามารถปรับตัวและนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (Hargreaves & Fullan, 2012; Penuel & Gallagher, 2009)

3) **การสนับสนุนจากผู้บริหาร (Administrative Support)** ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนจากผู้บริหารจะช่วยให้ครูมีความมั่นใจและมีทรัพยากรที่เพียงพอในการดำเนินการ การมีการสื่อสารและการประสานงานที่ดีระหว่างครูและผู้บริหารจะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปอย่างราบรื่น (McLaughlin & Talbert, 2001; Fullan, 2015).

4) **การประเมินและการปรับปรุง (Evaluation and Improvement)** การประเมินผลการเรียนรู้และการนำหลักสูตรไปใช้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูและผู้บริหารสามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้ การใช้ข้อมูลจากการประเมินเพื่อปรับปรุงการสอนและหลักสูตรจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดีขึ้น (Ruiz-Primo, 2006; O'Donnell, 2008)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ได้ดำเนินโครงการวิจัยผลการทดลองใช้กรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้ให้ข้อเสนอแนะระบบกลไกในการขับเคลื่อนการนำกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ 5 ประการ ที่มีค่าอย่างสำคัญรวมเป็นคำว่า **HOUSE** ดังนี้

1) H - Human Resource: ทรัพยากร

ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ดังนั้น การบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้พร้อมในการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ โดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะจึงเป็นสิ่งสำคัญ

โดยในการพัฒนาครูนั้น ควรดำเนินการต่อเนื่องทั้งระบบ ด้วยความร่วมมือกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู ตั้งแต่ นักศึกษาครู (Preservice Teacher) ครูใหม่ (Novice Teacher) และครูประจำการ (Preservice Teacher) ผ่านแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ Professional Learning Community: PLC โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based) เพื่อให้เกิดการสนับสนุนและสร้างแรงผลักดันจากเพื่อนครูร่วมวิชาชีพ ทำให้ครูเกิดการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องในฐานะสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกับนักการศึกษา อาจารย์จากสถาบันฝึกหัดครูในพื้นที่ ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหาร

2) O - Objective: เป้าหมาย

หากมีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนที่ชัดเจน จะช่วยให้หน่วยงานในกำกับ ทั้งระดับประเทศ ระดับพื้นที่ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ครู ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นภาพเป้าหมายในการพัฒนา ผู้เรียนสอดคล้องตรงกัน ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ รวมทั้งการ ประเมินสมรรถนะของผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างแท้จริง สอดคล้องตามพัฒนาการและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งบริบทของชุมชนสังคม

3) U - Understanding: มุ่งสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน

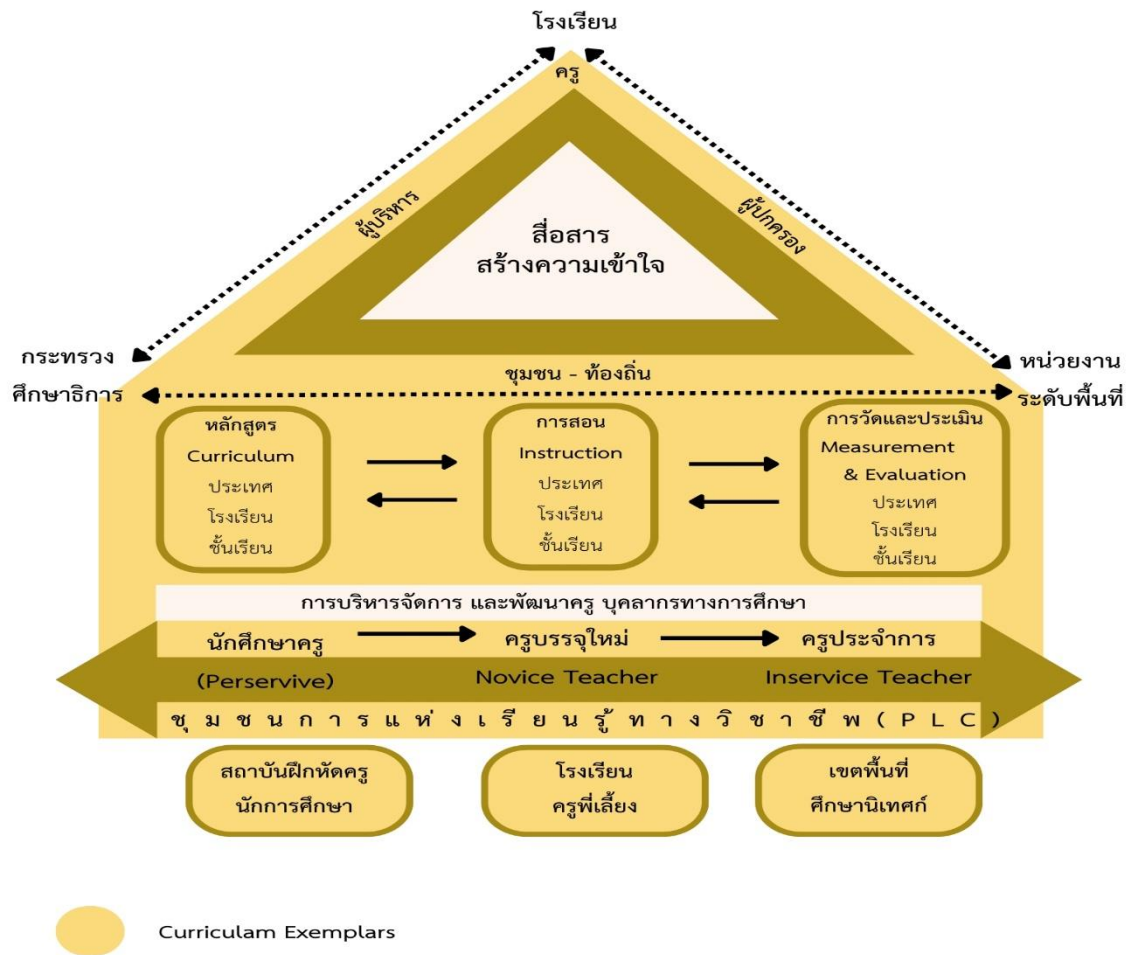
การสร้าง ความเข้าใจให้ตรงกันทั้งด้านหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนการสอน ฐานสมรรถนะ การวัดและประเมินผลสมรรถนะ รวมทั้งการจัดเตรียมสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ครูสามารถใช้ ในการพัฒนาสมรรถนะให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้การสื่อสารสร้างความเข้าใจด้วยรูปแบบที่ทันสมัย เข้าถึงง่าย หลากหลายช่องทาง และใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ให้เหมาะสมกับลักษณะการเข้าถึงข้อมูล ความคุ้นชิน และแนวทางการเรียนรู้ทำความเข้าใจที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งผู้เรียน เมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบถึงความคาดหวังหรือเป้าหมายในการ พัฒนาผู้เรียนตรงกัน จะทำให้เกิดนิเวศการศึกษาฐานสมรรถนะที่แท้จริง

4) S - Simplify: เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน

การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ เป็นการพัฒนาสมรรถนะให้กับผู้เรียนโดยยึดโยงกับวิถีชีวิต ของผู้เรียน การนำหลักสูตรไปใช้จึงควรเป็นสิ่งเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ลดภาระงานครูและบุคลากรทุกฝ่ายในแง่ของ ผลผลิตเอกสาร ทั้งนี้ ควรใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้ ร่วมกับผู้เรียน รวมทั้งสามารถประเมินความเหมาะสม จุดดี จุดที่ควรปรับปรุง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา สมรรถนะผู้เรียนที่ตนได้ดำเนินการ และสามารถใช้เป็นข้อมูลสะท้อนผลการใช้หลักสูตร ในระดับชั้นเรียน เพื่อให้ผู้บริหารหรือหน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะระดับท้องถิ่น หรือระดับพื้นที่สามารถใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะระดับพื้นที่ หรือระดับสถานศึกษา ต่อไป

5) E – Empower: การหนุนเสริมเติมพลัง

ในการทำงานต้องให้อิสระและหนุนเสริมเติมพลังแก่สถานศึกษา ครู ผู้บริหาร อย่างต่อเนื่อง ในการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบท ชุมชน ท้องถิ่น และชีวิตจริงของผู้เรียน โดยปลดล็อก “โครงสร้างการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอน” ซึ่งเป็นเสมือนกรอบเกณฑ์ที่ทำให้สถานศึกษาขาดอิสระในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การกระจายอำนาจ ให้กับสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง จำเป็นต้องสร้างความมั่นใจให้แก่ครู ผู้เกี่ยวข้อง ผ่านองค์ความรู้ในลักษณะตัวอย่าง ที่ประสบความสำเร็จและเงื่อนไขต่าง ๆ และตัวอย่างที่ไม่ประสบความสำเร็จ อาจมีข้อบกพร่อง ข้อจำกัด และ แนวทางแก้ไข หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ตัวอย่างองค์ความรู้ (Curriculum Exemplars) เหล่านี้ อยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีความเชื่อในศักยภาพและ การมุ่งมั่นพัฒนาตนเองของทุกฝ่าย ทั้งนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของข้อเสนอ ดังกล่าวได้ ดังแผนภาพ

ภาพที่ 3 ระบบกลไกการขับเคลื่อนการนำกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียน
สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ

2.3.6 การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Learning: CBL)

บุคคลที่มีสมรรถนะ คือ ผู้ที่สามารถทำงานได้สำเร็จ โดยใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง

ๆ

ที่ตนมีอยู่ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากศักยภาพภายในของตน กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ “สมรรถนะ” เป็นความสามารถ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของตน มาประยุกต์ใช้ในงาน หรือในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จนประสบความสำเร็จ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ หรือคุณลักษณะ ที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต ดังนั้น การเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะหรือความสามารถ “ทำได้สำเร็จ” ในงานหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต หรือ การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Learning: CBL) นั่นก็คือ การที่ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากการคิด การกระทำ การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้พัฒนาความสามารถจากการฝึกฝนใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม ในงาน สถานการณ์ การแก้ปัญหา หรือในชีวิตของตน ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ของตนเองอย่างเต็มตัว กระตือรือร้น มีชีวิตชีวา มีความมุ่งมั่นผูกพันกับการเรียนรู้ (Engagement) มีความจดจ่อใส่ใจ (Attention & Focus) กระหายใคร่รู้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความตื่นตัวที่จะศึกษา

จัดกระทำ สร้างความเข้าใจในข้อมูลหรือความรู้นั้น ๆ ให้แก่ตนเอง เพื่อให้สิ่งที่เรียนรู้นั้นมีความหมายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตของตน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทั้งทางด้านกาย (Physically Active) สติปัญญา (Intellectually Active) อารมณ์ (Emotionally Active) และสังคม (Socially Active)

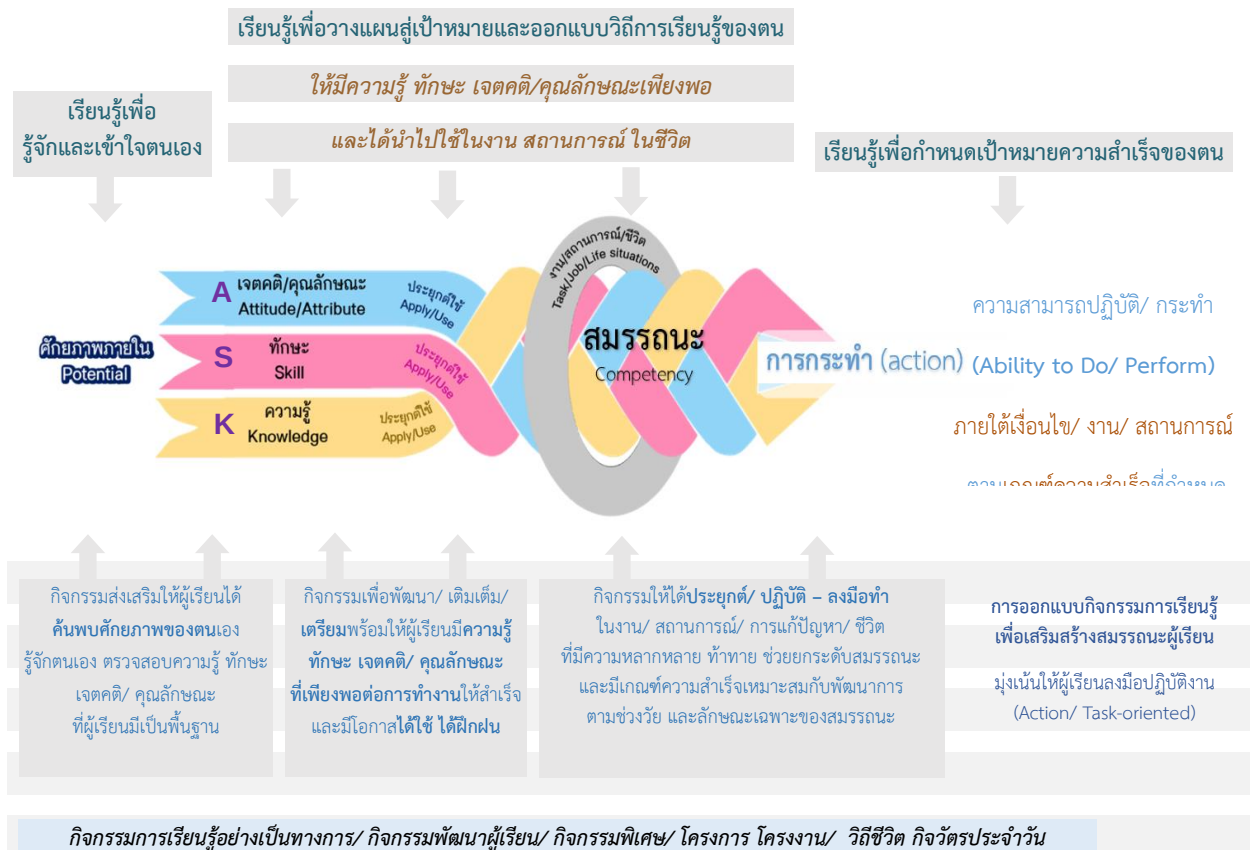
2) **เป็นการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning) และการเรียนรู้ตามจังหวะการเรียนรู้ของตน (Self-paced Learning)** กล่าวคือผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด ตามศักยภาพ ตามความสนใจและความต้องการของตน สามารถออกแบบวิธีการเรียนรู้ (Learning Pathway) ของตัวเองได้ สามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามจังหวะการเรียนรู้ของตนที่แตกต่างกันไปตามความถนัดและความสามารถของตน และรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนให้ถึงเป้าหมาย

3) **เป็นการนำตนเองในการเรียนรู้ (Self-directed Learning)** ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพและความถนัด โดยมีโอกาสได้วางแผน ดำเนินการ และประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตั้งแต่การสำรวจความต้องการในการเรียนรู้ของตน การกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ของตนเอง การแสวงหาแหล่งเรียนรู้ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินตนเอง ตลอดจนการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ซึ่งการให้ผู้เรียนนำตนเองและพึ่งพาตนเองนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในที่กระตุ้นความต้องการในการเรียนรู้และเรียนรู้อย่างมีจุดหมาย รวมทั้งเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตน

ลักษณะของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความหมายและองค์ประกอบของสมรรถนะ และมีความสัมพันธ์กับแนวคิดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนตามแนวคิดและแนวทางของ **การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (CBI: Competency-based Instruction)** สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (CBL: Competency-based Learning)

ลักษณะสำคัญ: การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning)
การเรียนรู้ตามจังหวะการเรียนรู้ของตน (Self-paced learning) การนำตนเองในการเรียนรู้ (Self-directed learning)

กิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ/ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน/ กิจกรรมพิเศษ/ โครงการ โครงงาน/ วิถีชีวิต กิจกรรมประจำวัน

หลักการและแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (CBI: Competency-based Instruction)

มุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) การเรียนรู้ผ่านงาน-ผ่านปรากฏการณ์-ผ่านสถานการณ์ (Task-based/ Work-based/ Phenomenon-based/ Situated Learning) การเรียนรู้ด้วยโครงงาน (Project-based Learning) การเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) การสร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ และความกล้าในการเป็นเจ้าของการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) การสะท้อนคิด (Reflection) ตลอดจนการใช้ทฤษฎี หลักการ แนวคิด รูปแบบ กระบวนการ วิธีสอน เทคนิคการสอน ฯลฯ ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริม การนำตนเองและการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งด้านกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม โดยมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) และมีการประเมินการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ภาพที่ 4 หลักการและแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (CBI: Competency-based Instruction) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมาย มุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติงาน (Action/ Task-oriented) เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต ครูผู้สอนมีเป้าหมายที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียน *ทำอะไรได้ในระดับที่กำหนด* โดยมีผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับเป็นกรอบในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ว่า ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้อะไร ต้องมีทักษะและความสามารถใดบ้าง ตลอดจนต้องมีเจตคติ ค่านิยม หรือคุณลักษณะอะไร จึงจะช่วยให้ทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ แล้วออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านั้นแก่ผู้เรียนให้มีเพียงพอ ตลอดจนส่งเสริมให้นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดสมรรถนะในระดับที่ต้องการ โดยผู้เรียนแต่ละคนอาจใช้เวลาในการเรียนรู้มากน้อยแตกต่างกัน และสามารถจัดสอนซ่อมเสริมเพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนได้

ครูผู้สอนสามารถพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนผ่านกิจกรรมและพื้นที่การเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นทางการของรายวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพิเศษ โครงการ โครงงานต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมในวิถีชีวิตหรือกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน ซึ่งในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน นั้น ควรประกอบไปด้วยกิจกรรมอย่างน้อย 3 ลักษณะ ได้แก่

1) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสนใจ ความถนัด และศักยภาพของตนเอง ได้ทำความเข้าใจและรู้จักตนเอง ครูผู้สอนและผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีอยู่เป็นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน

2) กิจกรรมเพื่อพัฒนา/ เติมเต็ม/ เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะที่สำคัญจำเป็นให้เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานต่าง ๆ

3) กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์/ ปฏิบัติ - ลงมือทำในงาน ในการแก้ปัญหา หรือในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตที่มีความหลากหลายและความท้าทายในระดับที่เหมาะสม ได้ฝึกฝนในงาน หรือสถานการณ์ใหม่ที่มีระดับความยาก ซับซ้อน หรือท้าทายยิ่งขึ้น โดยมีเกณฑ์ความสำเร็จเหมาะสมกับพัฒนาการตามช่วงวัย และลักษณะเฉพาะของสมรรถนะนั้น ๆ เพื่อช่วยให้เกิดการถ่ายโยงและช่วยยกระดับสมรรถนะ ตลอดจนการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทบทวน ไตร่ตรอง สะท้อนคิด เพื่อพัฒนาตนเอง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การทดลองใช้กรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้เสนอแนะหลักการ แนวคิด และแนวทางที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะไว้ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา: 2562, 2563)

1) การส่งเสริมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) การพัฒนาความสามารถและฝึกฝนการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต จัดประสบการณ์/สถานการณ์ที่หลากหลาย ในบริบทหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการคิด การปฏิบัติ การลงมือทำตามแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เช่น การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้ผ่านงาน - ผ่านปรากฏการณ์ - ผ่านสถานการณ์ (Task-based/ Work-based/ Phenomenon-based/ Situated

Learning) การเรียนรู้ด้วย**โครงการ** (Project-based Learning) เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ การไตร่ตรอง การสร้างข้อสรุปและเกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างแจ้งด้วยตนเอง และมีโอกาสได้ฝึกฝน การใช้ ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือเชี่ยวชาญยิ่งขึ้น

2) การเรียนรู้ตาม**สภาพจริง** (Authentic Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต เป็นการเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ ไม่ใช่การเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น ซึ่งชีวิตจริงของผู้เรียนมีทั้งบริบทที่ใกล้ตัวไปจนถึงไกลตัว เช่น กิจกรรมของตนเอง ความสัมพันธ์กับเพื่อน ครอบครัว ชีวิตประจำวันในชั้นเรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ชาติ และโลก ที่สามารถ นำเรื่องราว หรือข้อมูลมาเป็นจุดตั้งต้นในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น รวมถึงหากในโรงเรียนหรือในชุมชนมีทรัพยากร สิ่งแวดล้อม กิจกรรมชุมชน งานประเพณี เทศกาล หรือ**แหล่งเรียนรู้สำคัญ** (Resource-based Learning/ Community-based Learning) ก็สามารถใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนได้เช่นกัน

3) การเรียนรู้แบบ**บูรณาการ** (Integrated Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการ ศาสตร์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่งให้สำเร็จ โดยใช้ชุดความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะที่สำคัญ จำเป็นต่อการปฏิบัติงานนั้น จึงสามารถช่วยลดเวลาเรียนและเนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็น เอื้อให้ผู้เรียน มีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น

4) การส่งเสริมการเรียนรู้**เชิงรุก** (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลัก ในการเรียนรู้ การคิด ลงมือปฏิบัติ สรุป และสร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างตื่นตัวตามความสนใจ หรือ ความต้องการของตน โดยในการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกรุนั้น ต้องเลือกใช้ *ทฤษฎี หลักการ แนวคิด รูปแบบ กระบวนการ วิธีสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลาย* เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งด้านกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม บนพื้นฐานของการพิจารณาไตร่ตรองถึง พัฒนาการ ลีลาการเรียนรู้ ธรรมชาติของผู้เรียน ธรรมชาติของศาสตร์-รายวิชา และวัตถุประสงค์ของบทเรียน ตัวอย่างแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละด้าน มีดังนี้

4.1) การส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกทาง**กาย** เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวทางกาย โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความสนใจของผู้เรียน เช่น กิจกรรมที่มีการลงมือทำและการปฏิบัติงานต่าง ๆ การได้เคลื่อนไหวร่างกาย ได้เปลี่ยนอิริยาบถ ในการทำกิจกรรมที่มีลักษณะแตกต่างหลากหลาย จะช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียน ตื่นตัว ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนได้ดี รวมทั้งช่วยคงความสนใจของผู้เรียน ให้ต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมาย

4.2) การส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกทาง**ปัญญา** เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว ในการใช้ความคิด เป็นการใช้สติปัญญาของตนสร้างความหมาย ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ โดยใช้วิธีการให้คิด ในประเด็นท้าทาย การใช้คำถามกระตุ้นการคิด การใช้กระบวนการสืบสอบ

4.3) การส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกทาง**สังคม** เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว ในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียนให้กว้าง ขึ้น ได้เรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้รับข้อมูลป้อนกลับ ได้ตรวจสอบความคิดของ ตนเอง ขยายความคิด และเรียนรู้จากผู้อื่น วิธีการที่สามารถนำมาใช้ได้ เช่น การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม การ ทำงานร่วมกันเป็นทีม การระดมสมอง การอภิปรายกลุ่มย่อย การเรียนรู้แบบร่วมมือ

4.4) การส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกทาง**อารมณ์** เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว ทางอารมณ์หรือความรู้สึก โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระทบต่ออารมณ์ ความรู้สึก ของผู้เรียนในทางที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียน การเกิดความรู้สึกของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้

มีความหมายต่อตนเอง มีความคงทน และจะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน ตัวอย่างวิธีการที่สามารถนำมาใช้ได้ เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกที่แท้จริง การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและปลอดภัย การแสดงความไว้วางใจและยอมรับผู้เรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนคิด การรับฟังผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) และการใช้วิธีสอนต่าง ๆ ที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ ความรู้สึกไปในทางที่พึงประสงค์ เช่น กระบวนการเรียน การสอนด้านจิตพิสัย กระบวนการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification) ฯลฯ

ทั้งนี้ การเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีลักษณะที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุกอยู่แล้วตามธรรมชาติ **การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก** จึงเป็นการนำแนวคิด แนวทาง และกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาต่อยอดโดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถทำได้ (Able to Do) โดยการผสมความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่จำเป็นมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน แก้ปัญหาต่าง ๆ จนเกิดความสำเร็จ ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ทักษะ เจตคติ/ คุณลักษณะ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถะนั้น รวมไปถึงได้รับการฝึกฝนให้นำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

5) การสร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ ความรู้สึกในการเป็นเจ้าของการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ความสำคัญของสิ่งที่ได้เรียนรู้ เห็นผลสำเร็จและผลสืบเนื่องของความสำเร็จนั้น ที่มีต่อตนเอง และผู้อื่น ผู้เรียนได้ร่วมกำหนดเป้าหมาย ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการประเมินของตนเอง ให้ตอบสนองต่อความถนัด ความต้องการ และความสนใจ ทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง

6) การส่งเสริมการนำตนเอง เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ตั้งแต่สำรวจความต้องการในการเรียนรู้ของตน การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การเลือกวิธีการเรียนรู้ การแสวงหาแหล่งเรียนรู้ การรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงการประเมินตนเอง โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพและความถนัด

7) การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เป็นบทบาทที่สำคัญของครูผู้สอนในการช่วยปรับปรุง พัฒนาผู้เรียน การสังเกตผู้เรียน ให้ข้อมูลป้อนกลับ และให้การช่วยเหลือ สนับสนุนอย่างยืดหยุ่นตาม ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จ การให้ผู้เรียนได้ทบทวน ไตร่ตรอง สะท้อนคิด (Reflection) รวมถึงมีการประเมินการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้การประเมินเพื่อพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมการประเมินการเรียนรู้ของตนเองโดยผู้เรียน และการให้ข้อมูลป้อนกลับของครูผู้สอน ในลักษณะของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning: AfL)

โดยครูผู้สอนและการประเมินเป็นการเรียนรู้ (Assessment as Learning: AaL) ของผู้เรียน

2.3.7 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ในส่วนนี้จะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อสร้างความเข้าใจ ในบางมิติของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในช่วงต้นนี้จะเสนอข้อตกลงเบื้องต้นในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 6 ข้อ (ทศนา แคมมณี, 2567) รายละเอียดดังนี้

1) การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทำได้หลายวิธี โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ทางการศึกษา รวมทั้งลีลา สไตล์ และประสบการณ์ของผู้ออกแบบ จึงทำให้รูปแบบของแผน/ หน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีความแตกต่างกัน ผู้ใช้สามารถเลือกรูปลักษณะของแผน/ หน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความสนใจ

2) เนื่องจากการสอนเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎีและหลักการ อันเป็นที่ยอมรับว่าสามารถช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการได้ ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหลายที่ได้รับการออกแบบมาอย่างดี จึงต้องสามารถอธิบาย ชี้แจงให้เข้าใจและยอมรับได้ว่า ยึดหลักการใดหรือมีความสอดคล้องกับหลักวิชาการ อย่างไร หรือมีความเป็นเหตุเป็นผลอย่างไร

3) หน่วย/ แผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีการออกแบบที่ใช้ศาสตร์การสอนพื้นฐานเหมือนกันกับการออกแบบหน่วย/ แผนการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ แต่มีลักษณะพิเศษที่หน่วย/ แผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ต้องมีคุณสมบัติของ**หลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ** (Competency-based Instruction) ที่สะท้อนทฤษฎี และหลักการของการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ(Competency-based Education) เพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ ครูผู้ออกแบบการจัดการเรียนรู้จึงต้องใช้**ศาสตร์การสอนพื้นฐานประสานกับลักษณะเฉพาะของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ**

4) แผนการจัดการเรียนรู้สามารถจัดองค์ประกอบและรูปแบบ (Format) ได้ตามความถนัดและประสบการณ์ของผู้ออกแบบ แต่ควรมีองค์ประกอบสำคัญ ดังต่อไปนี้

4.1) ส่วนที่เป็นเป้าหมาย/ จุดมุ่งหมาย (Objective-O) ประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก 2) สมรรถนะเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 3) ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ประสานสมรรถนะหลัก และสมรรถนะเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้เข้าด้วยกัน

4.2) ส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการประกอบด้วย 1) มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอด (Concept) และ 2) สาระการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยรายการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ/ เจตคติสำคัญที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4.3) ส่วนที่เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Experience/ Activities-L) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ประสบการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ 1) การเลือกกิจกรรมการสร้างความตระหนัก/ สร้างความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ (Ownership) แก่ผู้เรียน 2) การเลือกงาน (Task/ Job) ที่เหมาะสมกับผู้เรียน 3) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ปฏิบัติจริง และการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควบคู่กับการประเมิน ทั้งในลักษณะ การประเมินเป็นการเรียนรู้ (Assessment as Learning - AaL) โดยผู้เรียน และการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning - AfL) ที่มีการประเมิน โดยครูผู้สอน และมีการกระตุ้นให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน และการปรับปรุงแนวทางในการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนด้วย

4.4) ส่วนที่เป็นการประเมินผล (Evaluation-E) ประกอบด้วย การประเมิน 2 ลักษณะ คือ 1) การประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ที่มีลักษณะการดำเนินการอย่างผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ และ 2) การประเมินรวบยอด (Summative Assessment)

แผนการจัดการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม จำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญดังกล่าวข้างต้นเป็นอย่างน้อย

5) เนื่องจากการออกแบบและจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีองค์ประกอบสำคัญที่ครูต้องคิดพิจารณาจำนวนไม่น้อย จึงเป็นความยากสำหรับครูในการคิดออกแบบ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้**สมบูรณ์ครบถ้วนได้ในเวลาสั้น ๆ** ดังนั้น ในช่วงแรกการออกแบบ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อาจจะขาดความสมบูรณ์หรือขาดความชัดเจนในบางส่วน ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ใช่เรื่องที่เป็นความผิดที่รับไม่ได้ แต่ให้ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ครูได้ใช้ในการปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งหากครูฝึกทำบ่อย ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ก็จะมี**ความสมบูรณ์ ชัดเจนขึ้นเป็นลำดับ**

6) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีคุณภาพ ควรจะต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ทั้งนี้ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถะนั้น ต้องคำนึงถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน (Differentiated Instruction) ให้สอดคล้องกับพัฒนาการ ธรรมชาติ ศักยภาพ ความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ตามแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-centric)

ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มีลักษณะสำคัญ 16 ประการที่ครูสามารถใช้เป็นกรอบ/ เกณฑ์/ แนวทาง ในการคิดออกแบบ โดยพิจารณาเลือกประเด็นที่เหมาะสมกับขอบข่ายและจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียน/ แผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด ลักษณะสำคัญดังกล่าวมีดังนี้

- 1) มีการกำหนดสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะที่เชื่อมโยงกันเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจน
- 2) มีการเสริมสร้าง (Attitude/ Attribute/ Value) สร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ ให้ผู้เรียนเกิดฉันทะในการเรียนรู้ มีพลังและไฟในการเรียนรู้
- 3) มีการให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนด/ เลือกวิถีการเรียนรู้ (Learning Pathway) ของตน เพื่อช่วยสร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตน (Ownership) อันเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 4) มีการช่วยให้ผู้เรียนเห็นเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ชัดเจน (Visible Learning) และรู้ว่าตนจะต้องรู้อะไร และทำอะไรได้ เมื่อจบบทเรียน รวมทั้งรู้เกณฑ์ความสำเร็จและรู้สึกท้าทายที่จะทำงานให้สำเร็จ
- 5) มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำตนเองในการเรียนรู้ (Self-directed Learning) และกำกับตนเอง (Self-regulation) จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย
- 6) มีสาระการเรียนรู้ (K S A) ที่ครอบคลุมข้อกำหนดของหลักสูตร เหมาะสมกับบริบทและตอบสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
- 7) มีงาน/ สถานการณ์/ ปัญหา/ โจทย์ (Task/ Job/ Situation/ Problem) ที่สามารถใช้สร้างสมรรถนะผู้เรียนตามที่ต้องการ และมีการคัดเลือกสาระ K S A / ชุดความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันตามความเหมาะสมกับผู้เรียน โรงเรียน และบริบท
- 8) มีกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะ 2 ประเภท คือ
 - 8.1) กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ K S A ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จ โดยเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) ในระดับนำไปใช้ได้ (Application)
 - 8.2) กิจกรรมเพื่อสร้าง/ พัฒนาสมรรถนะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ต้องการเป็นกิจกรรมเพื่อฝึกสมรรถนะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนนำ K S A ไปใช้ในงาน/ สถานการณ์ที่แตกต่างหลากหลายมากขึ้นและซับซ้อนขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สูงขึ้นและชำนาญมากขึ้น
- 9) มีกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ มีกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนรู้อย่างตื่นตัว สนใจ ใส่ใจ และจดจ่อผูกพันกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 4 ด้าน ได้แก่
 - 9.1) ด้านร่างกาย (Physically Active) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย เปลี่ยนอิริยาบถ ผ่านการทำกิจกรรมที่มีลักษณะแตกต่างหลากหลาย สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระฉับกระเฉง รู้สึกสดชื่น และเกิดความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้ได้ดี
 - 9.2) ด้านสติปัญญา (Intellectually Active) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นการทำงานของสมอง ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่ตนเอง ทำให้สิ่งที่เรียนรู้นั้นมีความหมายต่อตน

9.3) ด้านสังคม (Socially Active) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน อันเป็นการช่วยขยายขอบเขตการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น

9.4) ด้านอารมณ์ (Emotionally Active) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้สิ่งที่เรียนมีความหมายและส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน

10) หากมีการใช้วัตรกรรมการเรียนรู้จะต้องมีกระบวนการใช้วัตรกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน

11) มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

11.1) การบูรณาการสาระจากศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) พหุวิทยาการ (Multidisciplinary) หรือ การบูรณาการข้ามศาสตร์ (Transdisciplinary)

11.2) การบูรณาการสมรรถนะหลายสมรรถนะตามความเหมาะสม

11.3) การบูรณาการวิธีสอนหลากหลายตามความเหมาะสม

11.4) การบูรณาการการประเมินในกระบวนการเรียนรู้

12) มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction) คือ มีการปรับหรือจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการหรือวิธีการเรียนรู้ การนำเสนอผลงานการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนได้

13) มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนรู้แตกต่างกันได้ (Self-paced Learning) ไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด จะต้องมีการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงจนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ (Mastery Learning)

14) มีการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูทำหน้าที่ดูแลติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เพื่อการปรับปรุงพัฒนาจนผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ประเมินเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Assessment as Learning) เพื่อปรับปรุงวิธีเรียนรู้ของตนด้วย

15) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลมาใช้ในการจัด/ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) และมีการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เพื่อรายงานผลการเรียนรู้

16) มีการใช้วิธีประเมินผลหลากหลายตามความเหมาะสมกับเรื่องที่ประเมิน เช่น การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน การทดสอบการประเมินพฤติกรรมตามเกณฑ์

ทั้งนี้ ครูสามารถใช้ลักษณะสำคัญ 16 ประการข้างต้นเป็นแนวทางในการคิดออกแบบการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้เป็นเกณฑ์ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ว่า มีลักษณะสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมากน้อยเพียงใด

อนึ่งลักษณะสำคัญทั้ง 16 ประการดังกล่าวข้างต้น เป็นลักษณะโดยรวมของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เป็นหน่วยการเรียนรู้ใหญ่ สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้อย่อย ๆ ของหน่วยการเรียนรู้ใหญ่อาจมีลักษณะไม่ครบตามเกณฑ์ แต่เมื่อรวมเป็นหน่วยการเรียนรู้ใหญ่แล้ว ควรจัดให้ได้ครบตามลักษณะสำคัญ

สิ่งที่ควรตระหนักในการเลือกใช้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ คือ สถานศึกษาควรเลือก แนวทางที่หลากหลายและเลือกแนวทางให้สอดคล้องกับจุดเน้น (School Focus/ School Concept) และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา โดยพิจารณาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เป้าหมาย

และสมรรถนะผู้เรียนที่ได้กำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่การคัดเลือกและกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกัน เช่น หากจุดเน้นของสถานศึกษาคือการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นนวัตกรรม แนวทางการจัดการเรียนรู้ก็ควรเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์หรือการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เช่น การใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน หรือการจัดการเรียนรู้โดยใช้งานวิจัยเป็นฐาน หรือหากสถานศึกษาจะพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีความเฉพาะเจาะจงตอบสนองต่อบริบทของตนเองก็สามารถทำได้เช่นกัน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องการการวางแผนอย่างรอบคอบ การสนับสนุนต่อเนื่อง และการปรับให้เข้ากับบริบทเฉพาะของโรงเรียนและห้องเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ในช่วงปี 2014 – ปัจจุบัน พบข้อมูลที่สำคัญหลายประการ ซึ่งมีผลกระทบต่อกระบวนการและผลลัพธ์ของการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

2.4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยโดย Darling-Hammond et al. (2017) แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและมีความเป็นระบบมีผลสำคัญต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ครูที่ได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสมและการสนับสนุนจากโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพสามารถปรับตัวให้เข้ากับหลักสูตรใหม่ได้ดีขึ้นและมีความสามารถในการใช้กลยุทธ์การสอนที่มีประสิทธิภาพ การลงทุนในโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพที่มีคุณภาพช่วยเพิ่มความมั่นใจและความเชี่ยวชาญของครู ซึ่งส่งผลต่อการปรับปรุงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

การศึกษาของ Anderson และ Mundy (2014) พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดรวมถึงครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน และสมาชิกชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมนี้ช่วยสร้างความเข้าใจและความสนับสนุนจากทุกฝ่าย การได้รับการยอมรับและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยเพิ่มความมั่นคงและความเกี่ยวข้องของหลักสูตรใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการนำไปใช้และการทำให้หลักสูตรมีความยั่งยืน

การวิจัยโดย López et al. (2018) ในฐานข้อมูล ERIC ชี้ให้เห็นว่าการปรับตัวตามบริบทท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูที่สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การสอนและวัสดุการสอนให้เหมาะสมกับความเป็นจริงของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่น มีแนวโน้มที่จะเห็นผลลัพธ์ที่ดีขึ้น การปรับตัวตามบริบทช่วยเพิ่มความเกี่ยวข้องและความมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยโดย Black และ William (2018) เน้นถึงความสำคัญของการประเมินผลและการให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่องในการนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลเชิงฟอร์มativeช่วยให้ครูได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าและความต้องการของผู้เรียนในเวลาจริง ทำให้สามารถปรับกลยุทธ์การสอนได้อย่างทันที่ การใช้ข้อมูลการประเมินผลในการปรับปรุงการสอนและการออกแบบการเรียนการสอน มีผลดีต่อการพัฒนาทักษะและผลการเรียนของผู้เรียน

การศึกษาของ Tamim et al. (2015) พบว่า การรวมเทคโนโลยีในการเรียนการสอนมีบทบาทสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ เทคโนโลยีช่วยเสริมสร้างกลยุทธ์การสอนที่หลากหลายและทำให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจและมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น การใช้เทคโนโลยีช่วยเพิ่มแรงจูงใจของผู้เรียนและพัฒนาทักษะการเรียนรู้เรื่องดิจิทัลซึ่งมีผลดีต่อการเรียนรู้และการนำหลักสูตรไปใช้ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัย

งานวิจัยโดย Fullan (2015) ชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการจัดการความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการนำหลักสูตรใหม่มาใช้ ครูและผู้บริหารอาจมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง เช่น ขาดความเข้าใจในหลักสูตรใหม่หรือกลัวการทำงานที่เพิ่มขึ้น การสื่อสารที่ชัดเจนและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญในการเอาชนะความต้านทานและส่งเสริมการยอมรับการเปลี่ยนแปลง

การศึกษาของ Darling-Hammond et al. (2017) ยังพบว่า ข้อจำกัดทางทรัพยากร เช่น การขาดงบประมาณ วัสดุการฝึกอบรมที่ไม่เพียงพอ และขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนำหลักสูตรไปใช้ การลงทุนในทรัพยากรที่มุ่งเป้าหมายและการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือองค์กรการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการเอาชนะข้อจำกัดเหล่านี้

สรุปว่า การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบมีความสำคัญมากในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูที่ได้รับการฝึกอบรมและสนับสนุนที่เหมาะสมสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นและใช้กลยุทธ์การสอนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน และชุมชน ช่วยเพิ่มความมั่นคงและความเกี่ยวข้องของหลักสูตร การปรับตัวตามบริบทท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การประเมินความก้าวหน้าช่วยให้ครูปรับกลยุทธ์การสอนได้อย่างทันทั่วทั้งที่ และการใช้เทคโนโลยีในการสอนสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์และน่าสนใจ ขณะที่ความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงและข้อจำกัดทางทรัพยากรเป็นความท้าทายที่ต้องจัดการอย่างเหมาะสม

2.4.2 งานวิจัยในประเทศไทย

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่ต้องการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย รวมถึงครู ผู้บริหาร ผู้เรียน และชุมชน การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ทิตินา แคมมณี, 2559) โดยการศึกษาในประเทศไทยแสดงให้เห็นว่า การสนับสนุนจากผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของครูเป็นปัจจัยสำคัญในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ ดังนี้

ศิริลักษณ์ สอนเถื่อน (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องในบริบทของการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้" พบว่า การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและมีความเป็นระบบ มีผลสำคัญต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ครูที่ได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสมและการสนับสนุนจากโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพสามารถปรับตัวให้เข้ากับหลักสูตรใหม่ได้ดีขึ้นและมีความสามารถในการใช้กลยุทธ์การสอนที่มีประสิทธิภาพ การลงทุนในโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพที่มีคุณภาพช่วยเพิ่มความมั่นใจและความเชี่ยวชาญของครู ซึ่งส่งผลต่อการปรับปรุงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

การศึกษาวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช (2558) เรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ในโรงเรียน" พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดรวมถึงครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน และสมาชิกชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมนี้ช่วยให้เกิดความเข้าใจและความสนับสนุนจากทุกฝ่าย การได้รับการยอมรับและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยเพิ่มความมั่นคงและความเกี่ยวข้องของหลักสูตรใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการนำไปใช้และการทำให้หลักสูตรมีความยั่งยืน

วิไลลักษณ์ สดภาพรารี (2562) ได้ศึกษาถึง "การปรับตัวตามบริบทท้องถิ่นในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน" ชี้ให้เห็นว่า การปรับตัวตามบริบทท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูที่สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การสอนและวัสดุการสอนให้เหมาะสมกับความเป็นจริงของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่นมีแนวโน้มที่จะเห็นผลลัพธ์ที่ดีขึ้น การปรับตัวตามบริบทช่วยเพิ่มความเกี่ยวข้องและความมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย

นฤมล สมานไทย (2561) ได้ศึกษาเรื่อง "การประเมินผลเชิงฟอร์มมาทิฟและการให้ข้อมูล
ย อ น ก ล บ
ในการนำหลักสูตรไปใช้" เน้นถึงความสำคัญของการประเมินผลและการให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่องในการนำหลักสูตร
ไปใช้ การประเมินผลเชิงฟอร์มมาทิฟช่วยให้ครูได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าและความต้องการของผู้เรียนใน
เวลาจริง ทำให้สามารถปรับกลยุทธ์การสอนได้อย่างทันทั่วทั้งที่ การใช้ข้อมูลการประเมินผลในการปรับปรุง
การสอนและการออกแบบการเรียนการสอนมีผลดีต่อการพัฒนาทักษะและผลการเรียนของผู้เรียน

การศึกษาของ อนงค์นาฏ ธรรมรัตน์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง "การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน
เพื่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ" พบว่า การรวมเทคโนโลยีในการเรียนการสอนมีบทบาทสำคัญ
ในการนำหลักสูตรไปใช้ เทคโนโลยีช่วยเสริมสร้างกลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย และทำให้การเรียนรู้มีความ
น่าสนใจและมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น การใช้เทคโนโลยีช่วยเพิ่มแรงจูงใจของผู้เรียนและพัฒนาทักษะการเรียนรู้เรื่อง
ดิ จ ทั ล
ซึ่งมีผลดีต่อการเรียนรู้และการนำหลักสูตรไปใช้ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัย

การวิจัยโดย ทิพย์สุตา วัฒนพงศ์ (2560) เรื่อง "การจัดการความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลง
ในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้" ชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการจัดการความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น
เมื่อมีการนำหลักสูตรใหม่มาใช้ ครูและผู้บริหารอาจมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง เช่น ขาดความเข้าใจ
ในหลักสูตรใหม่หรือกลัวการทำงานที่เพิ่มขึ้น การสื่อสารที่ชัดเจนและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหาร
เป็นสิ่งสำคัญในการเอาชนะความต้านทานและส่งเสริมการยอมรับการเปลี่ยนแปลง

การศึกษาของ ศุภชัย มหิทธิวงศ์ (2561) เรื่อง "การแก้ไขปัญหาคือข้อจำกัดทางทรัพยากรในการนำ
หลักสูตรไปใช้" ยังพบว่า ข้อจำกัดทางทรัพยากร เช่น การขาดงบประมาณ วัสดุการศึกษาที่เพียงพอ และ
ขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การนำหลักสูตรไปใช้ การลงทุนในทรัพยากร
ที่มุ่งเป้าหมายและการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือองค์กรการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการเอาชนะข้อจำกัดเหล่านี้

สรุปว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่ต้องการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย
รวมถึงครู ผู้บริหาร ผู้เรียน และชุมชน ซึ่งการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ
ในการทำให้การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยในประเทศไทยชี้ให้เห็นว่า การสนับสนุน
จากผู้บริหารและการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัวให้เข้ากับหลักสูตรใหม่
การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน และชุมชน ช่วยเพิ่มความมั่นคงและ
ความเกี่ยวข้องของหลักสูตร การปรับตัวตามบริบทท้องถิ่นช่วยเพิ่มความเกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วม
ของผู้เรียน การประเมินความก้าวหน้าและการให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนได้ทันที
การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนช่วยเพิ่มแรงจูงใจและพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้เรียน ขณะที่ความท้าทาย
ในการจัดการความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงและข้อจำกัดทางทรัพยากรเป็นปัจจัยที่ต้องจัดการอย่างเหมาะสม
เพื่ อ ก ว ร น า ห ลั ก สู ต ร ไป ใช้ อ ย่ า ง มี ป ร ะ ส ท ธิ ภ า พ

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในส่วนนี้จะนำเสนอข้อมูลการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้ 1) จำนวนสถานศึกษานำร่องที่เข้าร่วมการวิจัย 2) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกระบวนการและผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 3) การดำเนินการวิจัย และ 4) การวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดดังนี้

3.1 สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัย

สถานศึกษาที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย สถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก จำนวน 8 แห่ง ในบริบทที่หลากหลาย ครอบคลุมขนาดโรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และครอบคลุมสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรายละเอียดของสถานศึกษาที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ สามารถแสดงได้ดังตาราง

ตาราง 1 แสดงรายละเอียดของสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัยฯ

พื้นที่จังหวัด	โรงเรียน	สังกัด	ประเภท
สตูล	อนุบาลสตูล	สพป.สตูล เขต 1	โรงเรียนขนาดใหญ่
	บ้านโกตา	สพป.สตูล เขต 1	โรงเรียนขนาดเล็ก
ระยอง	นิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 8	สพป.ระยอง เขต 1	โรงเรียนขนาดใหญ่
	วัดคีรีถาวนาราม	สพป.ระยอง เขต 1	โรงเรียนขนาดกลาง
กาญจนบุรี	บ้านสามยอด	สพป.กาญจนบุรี เขต 4	โรงเรียนขนาดกลาง
	บ้านวังสารภี	สพป.กาญจนบุรี เขต 1	โรงเรียนขนาดเล็ก
เชียงใหม่	ตันแก้วผดุงพิทยาลัย	อบจ.เชียงใหม่	โรงเรียนขนาดใหญ่
	ดาราวิทยาลัย	สช.	โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ลักษณะ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม สำหรับลักษณะเครื่องมือและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 2 แสดงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ	ลักษณะ	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
1.แบบสอบถาม	เป็นแบบสอบถาม ในลักษณะ Google Form เกี่ยวกับกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ปัญหาอุปสรรค สิ่งที่ได้เรียนรู้ และข้อเสนอแนะ	สถานศึกษา 8 แห่ง
2.แบบสัมภาษณ์	เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ปัญหาอุปสรรค สิ่งที่ได้เรียนรู้ และข้อเสนอแนะ	ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ/ศึกษานิเทศก์ประจำโรงเรียน ตัวแทนครูและบุคลากร ตัวแทนผู้เรียนของสถานศึกษาทั้ง 8 แห่ง ที่เข้าร่วมการวิจัย
3.แบบสนทนากลุ่ม	แบบสนทนากลุ่มเกี่ยวกับกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ปัญหาอุปสรรค สิ่งที่ได้เรียนรู้ และข้อเสนอแนะของการดำเนินงาน	ตัวแทนของครู ผู้บริหาร และนักวิชาการ/ศึกษานิเทศก์ ของทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมการวิจัยในจังหวัด

3.3 การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

3.3.1 ระยะการเตรียมความพร้อม

ระยะเตรียมความพร้อมดำเนินการในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2566 - กุมภาพันธ์ 2567 มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1) ประสานข้อมูลต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสำนักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และสถานศึกษาต่าง ๆ

2) กำหนดเกณฑ์ และเลือกสถานศึกษานำร่องที่เข้าร่วมวิจัย 8 แห่ง

3) ประสานงานสถานศึกษานำร่อง และผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมวิจัย

4) พัฒนาเครื่องมือในการทำวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม โดยมีกระบวนการ ดังนี้

4.1) ศึกษา ข้อมูลพื้นฐาน และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

4.2) ยกร่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.3) ประชุมคณะทำงานพิจารณาเครื่องมือฉบับร่าง และปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้เหมาะสม

4.4) นำเสนอเครื่องมือในการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรง ความเหมาะสม ตลอดจนภาษาที่ใช้ ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์

- 5) คัดเลือกผู้วิจัยร่วมในการเก็บข้อมูลในจังหวัดต่าง ๆ โดยมีเกณฑ์สำคัญ ดังนี้ (1) เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ (2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการวิจัย (3) เป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกับบริบทการทำงานในจังหวัด และ (4) ผู้วิจัยในแต่ละจังหวัดครอบคลุมกลุ่มครู ผู้บริหาร และนักวิชาการ
- 6) ประชุมสร้างความเข้าใจ จุดประสงค์ กระบวนการ เครื่องมือที่ใช้ และช่วงเวลาในการทำงาน

3.3.2 ระยะการเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลดำเนินการในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน 2567 มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

- 1) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากสถานศึกษา 8 แห่ง ดำเนินการในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2567
- 2) นักวิจัยแต่ละจังหวัดศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากแบบสอบถามและวางแผนการเก็บข้อมูล

โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

- 3) นักวิจัยแต่ละจังหวัดดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยแต่ละโรงเรียนจะมีการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลต่าง ๆ 3 กลุ่ม ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 - 2 คน ครูผู้สอน 5 - 8 คน และผู้เรียนชั้นปีที่ 1 - 6 ชั้นปีละ 1 - 2 คน

โดยหลังการสัมภาษณ์เชิงลึกได้จัดให้มีการเติมเต็มความรู้ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในโอกาสต่อไป โดยทีมผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แหมมณี ศาสตราจารย์ ดร.บงอร เสรีรัตน์ นายบุญเจือ ทองประหวั่น และ ดร.นาฏฤดี จิตรรังสรรค์ สำหรับช่วงเวลาการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 3 แสดงกำหนดการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

จังหวัด	วัน เดือน ปี	สถานศึกษา
จังหวัดเชียงใหม่	จันทร์ที่ 12 ก.พ. 67	โรงเรียนดาราวิทยาลัย
	อังคารที่ 13 ก.พ. 67	โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย
จังหวัดสตูล	จันทร์ที่ 19 ก.พ. 67	โรงเรียนอนุบาลสตูล
	อังคารที่ 20 ก.พ. 67	โรงเรียนบ้านโกตา
จังหวัดระยอง	จันทร์ที่ 12 ก.พ. 67	โรงเรียนวัดคีรีภวานาราม
	ศุกร์ที่ 16 ก.พ. 67	โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 8
จังหวัดกาญจนบุรี	พฤหัสบดีที่ 22 ก.พ. 67	โรงเรียนบ้านวังสารภี
	ศุกร์ที่ 23 ก.พ. 67	โรงเรียนบ้านสามยอด

- 4) เก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ เกี่ยวกับ กระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ปัญหาอุปสรรค สิ่งที่ได้เรียนรู้ และข้อเสนอแนะของการดำเนินงาน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) ตัวแทนของครูผู้สอน และ (2) ตัวแทนของผู้บริหาร นักวิชาการ/ ศึกษานิเทศก์ และผู้ขับเคลื่อนงานพัฒนาหลักสูตรของในวันอังคารที่ 2 เมษายน 2567 โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่ม ดังนี้

ตาราง 4 แสดงข้อมูลผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์

กลุ่ม	จำนวน (คน)
1. ผู้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษานักวิชาการ	8
2. ครูผู้สอน	10

สำหรับกิจกรรมการสนทนากลุ่มดำเนินการตามกำหนดการ ดังนี้

เวลา 13.30 – 13.45 น. เปิดประชุมและชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินงาน

โดย ดร.ประวีณา อัสโย

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

เวลา 13.45 – 14.00 น. ชี้แจงประเด็นการประชุมระดมความคิดเห็น และการแบ่งกลุ่มย่อย

โดย ศาสตราจารย์ ดร.บ๋อง เสรีรัตน์ และ ดร.นาฏฤดี จิตรรังสรรค์

เวลา 14.00 – 14.45 น. นำเสนอ (ร่าง) ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

- นำเสนอผลภาพรวม โดย ดร.นาฏฤดี จิตรรังสรรค์
- นำเสนอสรุปผลการวิจัยแต่ละจังหวัด
 - 1) จังหวัดสตูล โดย นายบุญเจือ ทองประหวั่น
 - 2) จังหวัดระยอง โดย ศน.สุสนา เงินเจริญ
 - 3) จังหวัดกาญจนบุรี โดย ศน.ถวิล หวังกุ่ม
 - 4) จังหวัดเชียงใหม่ โดย ดร.วนิจชตา โชติวิศิษฐ์กุล

เวลา 14.45 – 15.45 น. แบ่งกลุ่มย่อยสนทนากลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา/ ศึกษานิเทศก์

ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

ศาสตราจารย์ ดร.บ๋อง เสรีรัตน์ และ ดร.เกรียง จิตติจำเริญพร

ผู้เก็บบันทึกประเด็น

นางสาวอุษา คงสาย นางสาวบุญณภัส ขำหินตั้ง

และ นางสาวปณัฐรา น้อยเนียม

ผู้สังเกตการณ์ นายบุญเจือ ทองประหวั่น และ ศน.ถวิล หวังกุ่ม

กลุ่มที่ 2 ตัวแทนครูผู้สอน

ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

ดร.นาฏฤดี จิตรรังสรรค์ และ ศน.สุสนา เงินเจริญ

ผู้เก็บบันทึกประเด็น

นางสาวณุดตรา แทนคำ และ นายสมชาย นัยเนตร

และนางจิตติวรา แห้วเพชร

ผู้สังเกตการณ์ นางสาวข้าเรือ พัทธมม์ และ ดร.วนิจชตา โชติวิศิษฐ์

กุล

เวลา 15.45 – 16.00 น. สรุปประเด็นการสนทนาในกลุ่มย่อย โดยผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

เวลา 16.00 น. ปิดการประชุม

โดย ดร.ประวีณา อัสโย

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

3.3.3 ระยะการวิเคราะห์ สรุปข้อมูล จัดทำรายงานการวิจัย และตรวจสอบรายงานการวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา

ระยะการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล จัดทำรายงานการวิจัย ดำเนินการในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน 2567 มีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้วิจัยพิจารณาจำแนก และสรุปข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งข้อมูลที่ได้เป็น 4 ส่วน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 3) การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และ 4) ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2) จัดทำรายงานวิจัย

3) การตรวจสอบรายงานการวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบรายงานการวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการในช่วงเดือนสิงหาคม 2567 โดยเมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วผู้วิจัยดำเนินการปรับแก้ตามที่เสนอ

สำหรับรายละเอียดของกิจกรรม และระยะเวลาการดำเนินงานแสดงได้ดังภาพ

ภาพที่ 5 แสดงระยะเวลาและแผนดำเนินงานตลอดโครงการ

3.3.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้การข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยกระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา 2) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา และ 3) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับกระบวนการในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ โดยในส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1

4.1 ผลการศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.1.1 ผลการศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

4.1.2 ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ตอนที่ 2

4.2 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.2.1 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

4.2.2 ผลการศึกษาปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 3

4.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

4.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานส่วนกลาง

4.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

4.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

4.3.4 ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการทำงานการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของผู้ทำหน้าที่
หนุนเสริม พี่เลี้ยง และโค้ช

โดยในแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

จากการเก็บข้อมูลกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะผ่านวิธีการต่าง ๆ ทั้งการ
บันทึกจากข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรในสถานศึกษาที่เข้าร่วม

โครงการวิจัย และการสนทนากลุ่ม ผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหาร 2) ครูผู้สอน และ 3) ผู้เรียน แล้วนำ ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละส่วนมาสรุปนำเสนอหลายลักษณะ ทั้งภาพรวมรายโรงเรียน และการเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเด็นต่าง ๆ นำเสนอเป็นรายพื้นที่

ในการนำเสนอผลการดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลการศึกษากระบวนการใช้หลักสูตร ฐานสมรรถนะ และ ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 ผลการศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

1) พื้นที่จังหวัดสตูล

สถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสตูล เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานทั้ง 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลสตูล และโรงเรียนบ้านโกตา ซึ่งมีขนาดและบริบทโรงเรียน แตกต่างกัน โดยผลการศึกษา มีดังนี้

1.1) โรงเรียนอนุบาลสตูล

บริบทพื้นฐาน

โรงเรียนอนุบาลสตูล ที่ตั้ง เลขที่ 1 ถนนสุขดิภูมิณารถ ตำบลพิมาน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนอนุบาลประจำ จังหวัดสตูล เกิดจากการรวม 2 โรงเรียนเข้าด้วยกัน คือ โรงเรียนตลาดพิมาน (วันครู 2503) กับโรงเรียน อนุบาลสตูล (เดิม) เนื่องจากทั้ง 2 โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในรูปแบบเดียวกัน มีรั้วโรงเรียนติดกัน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูลในสมัยนั้นได้รวม 2 โรงเรียนเข้าด้วยกันเพื่อความสะดวกในการบริหาร จัดการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนอนุบาลสตูลในปัจจุบัน จึงมีประวัติความเป็นมาพอสังเขป ดังนี้

โรงเรียนตลาดพิมาน เริ่มก่อตั้ง พ.ศ. 2489 ส่วนโรงเรียนอนุบาลสตูลเดิมนั้น เปิดทดลองสอน ระดับอนุบาลศึกษา สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา โดยอาศัยอาคารเรียนโรงเรียนทุ่งเฉลิมสุข ตั้งอยู่ ถนนคูหาประเวศน์ จนถึง พ.ศ. 2497 จากนั้น ในปี พ.ศ. 2501 โรงเรียนอนุบาลสตูล ย้ายมาใช้อาคาร วัฒนธรรมหญิงจังหวัดสตูล ตั้งอยู่ถนนสุขดิภูมิณารถ เปิดสอนระดับอนุบาลปีที่ 1 - 2 และเข้าศึกษาต่อ ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนตลาดพิมาน ต่อมาในปี พ.ศ. 2503 โรงเรียนตลาดพิมานได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนตลาดพิมาน (วันครู 2503) เนื่องจากได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคาร ในโอกาสวันคล้ายวันครู ปี พ.ศ. 2503 ส่วนโรงเรียนอนุบาลสตูล ได้รับอนุญาตให้เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2513 - 2520 และเข้าศึกษาต่อระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 7 ในโรงเรียน ตลาดพิมาน (วันครู 2503) จากนั้นในปี พ.ศ. 2521 โรงเรียนอนุบาลสตูล ได้รับอนุญาตให้เปิดสอน ตั้งแต่ชั้น อนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตราบจน ปี พ.ศ. 2523 ทั้ง 2 โรงเรียน ซึ่งเดิมสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้โอนมาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สตูล หลังจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล เห็นว่าทั้ง 2 โรงเรียนจัดการศึกษาในระดับเดียวกัน จึงได้รวม 2 โรงเรียนเข้าด้วยกัน ใช้ชื่อครั้งแรก เพื่อเป็นอนุสรณ์ให้กับทั้ง 2 โรงเรียน ว่า “อนุบาลตลาดพิมาน” ในปี พ.ศ. 2530

และจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา และมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งใน วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2541 โดยเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนอนุบาลสตูล” เพื่อให้เป็นโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด จะมีอยู่ทุกจังหวัดในประเทศไทย และเป็นต้นแบบการจัดการศึกษาให้เด็ก ๆ ได้เริ่มเรียนรู้ตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนจบระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง และใช้ชื่อว่า “โรงเรียนอนุบาลสตูล” นับแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบันนี้

กลุ่มเครือข่ายสันหลังมังกร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นที่ตั้งของศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา ของจังหวัดสตูล เปิดให้บริการการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับประถมศึกษา ปัจจุบันโรงเรียน เปิดให้บริการ มีจำนวนผู้เรียนทั้งหมด 1,558 คน มีห้องเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 10 ห้องเรียน ระดับประถมศึกษา จำนวน 36 ห้องเรียน รวมจำนวนห้องเรียนทั้งสิ้น 46 ห้องเรียน

จุดเน้น/ School Concept

นวัตกรรมฐานชุมชน เชื่อมคน เชื่อมโลก โรงเรียนอนุบาลสตูลมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็น นวัตกรรมด้วยกระบวนการวิจัย (Research-based Learning: RBL) ใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างนวัตกรรม ยกระดับองค์ความรู้ พัฒนาชุมชน ขยายสู่สากล

เอกลักษณ์/ ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษา

มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชีวิตเป็นฐาน สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มีพื้นที่การเรียนรู้จาก การเรียนการสอนในโรงเรียน กิจกรรมประจำวันที่บ้าน กิจกรรมประจำวันที่ชุมชน การประกอบอาชีพของครอบครัว การศึกษาแหล่งเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเรียนรู้จากโลกอินเทอร์เน็ต และการเรียนรู้ตามความสนใจ โดยมีการขับเคลื่อนหลักสูตร ด้วยกระบวนการสร้างสุขด้วยสติในองค์กร (Mindfulness in Organization: MIO) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ กระบวนการวิจัย

การเตรียมความพร้อม

โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ใน 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงต้นก่อนใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ (2565 - 2566)

ด้านบุคลากร

โรงเรียนได้ดำเนินการโดยให้ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เข้าอบรมและทำความเข้าใจ หลักสูตรฐานสมรรถนะ และแนวทางการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ จัดกลุ่มครูแต่ละสาระการเรียนรู้ทำความเข้าใจ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรฐานสมรรถนะ ครูจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ ตามสาระการเรียนรู้

ด้านการบริหารจัดการ

มีการใช้นวัตกรรมที่หลากหลาย เช่น MIO RBL AL PLC ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ปศพพ.) เป็นต้น

ด้านการบริหารวิชาการ

ได้มีประชุมทำความเข้าใจครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องและผู้ปกครอง เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ พื้นที่การเรียนรู้หรือสิ่งสนับสนุน

ได้มีการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เป็นพื้นที่การเรียนรู้ตลอดเวลาทุกสถานที่ (Learning Space) ประสานหน่วยงานภายนอกภาครัฐและเอกชน เตรียมแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ

ผู้เรียน

มีพี่เลี้ยงจากภายนอกเข้ามาดูแล ช่วยเหลือ กระตุ้นการทำงาน ได้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูและบุคลากรในเรื่องของหลักสูตรฐานสมรรถนะการจัดทำหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน

ด้านการวัดและประเมินผล และการรายงานผลการเรียน

มีการจัดอบรมและออกแบบการวัดผลและประเมินผลของครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดทำแบบการจัดการเรียนรู้ และมีการรายงานผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ช่วงการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะใน (2566 – 2567)

ในช่วงนี้มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ปรับนโยบาย และมีครูใหม่ย้ายเข้าแทนครูคนเดิม

ด้านบุคลากร

โรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนครูแกนนำเดิมที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะไปทำหน้าที่อื่น ครูใหม่ที่เข้ามาไม่คุ้นเคยกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ และไม่ได้สร้างความเข้าใจอย่างจริงจัง

ด้านการบริหารจัดการ

มีการใช้นวัตกรรมเดิมอยู่บ้าง แต่มีการปรับแนวทางการบริหารจัดการใหม่ที่แตกต่างจากเดิม

ด้านการบริหารวิชาการ

ได้มีประชุมทำความเข้าใจครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องและผู้ปกครอง แต่เนื่องจากผู้บริหารไม่คุ้นเคยกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะจึงไม่เน้นย้ำ และให้ความสำคัญเช่นเดิม

ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

ไม่มีการได้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการครูและบุคลากรในเรื่องของหลักสูตรฐานสมรรถนะสำหรับครูใหม่ และเนื่องจากครูที่ทำงานอยู่เดิมบางส่วนขาดความเข้าใจอย่างลุ่มลึก จึงใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่ถนัดมากกว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะ ไม่ได้จัดพี่เลี้ยงจากภายนอกเข้ามาดูแล ช่วยเหลือ กระตุ้นการทำงาน

ด้านการวัดและประเมินผล และการรายงานผลการเรียน

ไม่มีการจัดอบรมและออกแบบการวัดและผลประเมินผลของครู และครูยังสงสัยขาดความมั่นใจในการทำงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ทั้งแนวคิด แนวทาง และการรายงานผล

การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ ในการดำเนินการแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงต้นของการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ (2565 – 2566)

ครูจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยภายในห้องเรียนมีการตกแต่งห้องเรียนให้เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามสมรรถนะและสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนโดยเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีขึ้น ส่วนภายนอกห้องเรียนเป็นไปตามจุดเน้นการเสริมศักยภาพผู้เรียน ผ่านกิจกรรมกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น นาฬิกาชีวิต กิจกรรม 1 คน 1 ความสามารถ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมกลุ่ม และที่สำคัญ คือ ผู้เรียนได้ลงพื้นที่ชุมชนเพื่อทำโครงงานฐานวิจัย

ช่วงการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ (2566 – 2567)

เนื่องจากมีผู้บริหารและครูย้ายเข้ามาใหม่ อีกทั้งได้มีการปรับเปลี่ยนครูเก่าให้ปฏิบัติงานอื่น ๆ และโรงเรียนมีนโยบายในการกวาดวิชาเพื่อสอบ O-Net และสอบเรียนต่อ ทำให้การจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนต่าง ๆ ที่ดำเนินการเดิม และการจัดโอกาสให้ผู้เรียนลงพื้นที่เพื่อทำโครงงานฐานวิจัยน้อยลง

การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

ช่วงต้นของการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ (2565 - 2566)

โรงเรียนได้กำหนดแนวทางการวัดและประเมินฐานสมรรถนะให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนในแต่ละบุคคล โดยปัญหาในการจัดทำแผนการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องออกแบบเครื่องมือและกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะของผู้เรียนแต่ละบุคคล แต่ครูผู้สอนยังไม่มี ความชำนาญในการออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะดังกล่าว ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญ สถานศึกษาได้ดำเนินการแก้ไขโดยการจัดอบรมครูผู้สอนในการจัดทำเครื่องมือดังกล่าว

ช่วงการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ (2566 – 2567)

เนื่องจากมีผู้บริหารและครูย้ายเข้ามาใหม่ ครูเก่าส่วนหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยที่ได้มีการจัดการเรียนรู้ วัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ครูส่วนใหญ่มีการวัดและประเมินผลแบบเดิมที่เน้นตัวความรู้ ทักษะ มากกว่าการประเมินสมรรถนะ

1.2) โรงเรียนบ้านโกตา

บริบทพื้นฐาน

โรงเรียนบ้านโกตา ตั้งอยู่ หมู่ที่ 7 ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล ห่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ระยะทาง 46 กิโลเมตร เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงระดับประถมศึกษา มีเขตพื้นที่บริการ 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 7 ตำบลกำแพง และหมู่ที่ 9 ตำบลละงู ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2508 เพื่อแก้ปัญหาการเดินทางไปเรียนไกลเกินไป นำโดย นายเสพ หวันเก ได้จัดซื้อที่ดินของนายอุหมาก หลีเคราะห์ เพื่อก่อสร้างโรงเรียน แล้วเสนอทางอำเภอเพื่อขอเปิดโรงเรียน นายชอบศักดิ์ ศุภณิพันธ์ ศึกษาธิการอำเภอ ได้รายงานให้จังหวัดทราบและดำเนินการจนกระทรวงศึกษาธิการอนุญาตสร้างอาคารแบบ ป.1 ก (วาทภัยภาคใต้) จำนวน 2 ห้องเรียน ขนาดห้องเรียน 6 x 9 เมตร หลังคามุงสังกะสี ระหว่างการก่อสร้างได้ใช้บ้านนายยูโซะ ยูโซะจิ เป็นสถานที่เรียนชั่วคราว และได้ย้ายมาอยู่สถานที่ปัจจุบัน เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2508 ปีแรกที่เปิดทำการสอนมีครู 2 คน โดยนายพุง เกื้อแสง รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่คนแรก เปิดสอนตั้งแต่ ชั้น ป.1 – ป.3 มีผู้เรียนชายหญิงทั้งสิ้น 30 คน ปีการศึกษา 2509 เปิดสอนถึงชั้น ป.4 มีจำนวนผู้เรียนทั้งสิ้น 47 คน ต่อมาเมื่อผู้เรียนเพิ่มมากขึ้นได้สร้างอาคารเรียนใหม่ คือ อาคารเรียนแบบ ป.1 ก ขนาด 4 ห้องเรียน ปี 2522 โรงเรียนได้เปิดขยายถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผู้บริหารการเงินและได้รับเงินสมทบจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล จัดซื้อที่ดินด้านหน้าติดกับถนนเข้าหมู่บ้าน รวมพื้นที่ทั้งหมด 3 ไร่ 3 งาน 42 ตารางวา ต่อมา ได้มีการโอนโรงเรียนจากสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ปี 2531 เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก ได้ปรับปรุงสภาพพื้นที่โดยถมดินลูกรังให้สูงขึ้นเนื่องจากเป็นพื้นที่ลุ่มชายคลองน้ำท่วมทุกปี ในปี 2532 สร้างอาคารเอนกประสงค์แบบ สปช.202/26 ปี 2542 ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โครงการรุ่งอรุณ ได้รับรางวัลพระราชทานประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก ปี 2558 ได้ก่อสร้างรั้วคอนกรีต 316 เมตร ปี 2560 โรงเรียนเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 – 3 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวม 9 ชั้นเรียน โดยมี นางสาวปณณณิ เจ๊ะหนูม ได้มารับตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ตั้งแต่ปี 2555 จนถึงปัจจุบัน ความต้องการของโรงเรียน คือ สร้างการเปลี่ยนแปลงให้ระบบการศึกษาไทยสามารถ

พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง รวมทั้งสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น อีกทั้งพัฒนาคุณภาพความเป็นพลเมืองไทย ร่วมดูแลสังคมและประเทศชาติต่อไป

จุดเน้น/ School Concept

ผลิตสื่อ ชิ้นงานและนำเสนอ อย่างสร้างสรรค์ ตระหนัก ถึงคุณค่า การใช้เทคโนโลยีอย่าง
ป ล อ ด ภั ย
มีมารยาท เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของ ตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่นตามวิถีพอเพียง นิยามได้ว่า **รู้และเข้าใจ**
แนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข (พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน พร้อมมี
ความรู้คู่คุณธรรม) รู้จักอดออม วางแผนการใช้เงิน จัดบันทึกรายรับ-รายจ่าย รวมไปถึงมีความรู้ ความเข้าใจ
การทำเกษตร การปลูกพืชผักสวนครัว ผลไม้ สมุนไพร การเลี้ยงสัตว์ ทำไร่นาสวน ต่อยอดความรู้ก่อเกิดอาชีพ
 อีกทั้งดูแลสุขภาพของตนเองด้านการกิน และความเป็นอยู่อย่างถูกต้องและปลอดภัย

เอกลักษณ์/ ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษา

- 1) เป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัย เน้นการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล (Personalization) อย่างเป็นองค์รวม (Holistic Development) เพื่อการเป็นเจ้าของการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Lifelong learning)
- 2) เป็นหลักสูตรที่เชื่อมโยงระหว่างสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและการทำงาน
- 3) เป็นหลักสูตรที่จัดสภาพแวดล้อมและเส้นทางการเรียนรู้ (Learning Pathway) ที่หลากหลาย และระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทปัญญาและธรรมชาติของผู้เรียน
- 4) เป็นหลักสูตรที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การใช้สื่อและสถานการณ์การเรียนรู้ร่วมสมัย มีความหลากหลาย และยืดหยุ่น ตามความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน (Differentiated Instruction) บริบท จุดเน้นของสถานศึกษา และชุมชนแวดล้อม
- 5) เป็นหลักสูตรที่มุ่งใช้การประเมินเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้และสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance) ที่เป็นธรรม เชื่อถือได้ เอื้อต่อการถ่วงโยงการเรียนรู้และพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นตามระดับความสามารถ

การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร

โรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอย่างมากจึงได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการจัดประชุมครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อทำความเข้าใจในหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ และรวบรวมข้อมูลบริบทชุมชน วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ฐานทุนที่มี เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดทำหลักสูตร พัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ โดยใช้โครงงานฐานวิจัย ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับร่างกรอบหลักสูตร พัฒนาครูระหว่างทาง จัด PLC เป็นระยะ และจัดประชุมผู้ปกครองชี้แจงการจัดการเรียนรู้ทุกภาคเรียน

เนื่องจาก ครูและผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกมาช่วยสนับสนุน/ แก้ปัญหาการใช้หลักสูตร มีครูที่มำนำ และทีมงานมีความกลมเกลียว ในการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะโดยมีการประเมินทบทวนปรับปรุงการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

ด้านการบริหารจัดการ

มีการดำเนินการ โดยการบริหารจัดการวิชาการ ได้มีปรับหลักสูตร ตารางเรียน จัดชั้นเรียน ให้เหมาะสม จัดหาวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียน จัดหาสื่อคอมพิวเตอร์มือสอง

การบริหารจัดการงบประมาณ ปรับแผนปฏิบัติการ จัดทำโครงการให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษานำร่อง พื้นที่นวัตกรรม ให้เหมาะสม การบริหารจัดการด้านบุคลากร ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และระดับชั้นของผู้เรียน และการบริหารจัดการทั่วไป ได้มีการปรับบริเวณอาคาร ได้แก่ ปรับปรุงอาคารละหมาด โรงอาหาร ห้องเรียน สภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ บรรยากาศร่มรื่น ปลอดภัย

ด้านวิชาการ

มีการศึกษารายละเอียดหลักสูตรและแนวทางการใช้หลักสูตร โดยมีครูแกนนำและการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ เปิดชั้นเรียน และมีศึกษานิเทศก์ ตลอดจนเครือข่ายทางวิชาการ เข้ามาร่วมเรียนรู้ให้คำแนะนำ

ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ พื้นที่การเรียนรู้ หรือสิ่งสนับสนุน

มีการดำเนินการปรับบริเวณอาคาร ได้แก่ ปรับปรุงอาคารละหมาด โรงอาหาร ห้องเรียน สภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ บรรยากาศร่มรื่น ปลอดภัย

ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องของหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ

โรงเรียนบ้านโกตา มีการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยการพัฒนาสมรรถนะในห้องเรียน ครูใช้แนวทาง

1) การพัฒนาผู้เรียนในสมรรถนะเฉพาะ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ โดยใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงสู่สมรรถนะหลัก และการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ บูรณาการสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมโดยใช้โครงงานฐานวิจัยในรายวิชาหลัก คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เน้นการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญสถานการณ์ที่หลากหลาย (Learning Space) ที่เน้น Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะ

2) มีการนำโครงงานฐานวิจัยเข้ามาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยจัดกลุ่มตามความสามารถของผู้เรียน ครูกำหนดประเด็นท้าทายในการแก้ปัญหาตามสภาพจริงของผู้เรียน ผู้เรียนเห็นว่าได้เรียนนอกห้องเรียนได้ลงมือทำกิจกรรม ได้ลงไปทำกิจกรรมในชุมชนและนำผลการทำกิจกรรมมาใช้ประโยชน์ได้จริง มีการเตรียมแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้หน่วยบูรณาการเชื่อมโยงกับโครงงานฐานวิจัยทุกระดับชั้น กำหนดให้มีโครงงานฐานวิจัยชั้นละ 1 เรื่องต่อปี

3) ได้มีการนำเกณฑ์การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ 16 เกณฑ์ มาใช้พิจารณากระบวนการพัฒนาสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลที่ผ่านมาพบว่า ยังมีการทำงานหลายส่วนที่ต้องดำเนินการโดยเฉพาะการกำหนดสมรรถนะ การสร้างสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลระหว่างเรียนโดยครู เพื่อน และผู้เรียน ส่วนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการบูรณาการทำได้สมบูรณ์

การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

โรงเรียนกำหนดแนวคิดในการวัดและประเมินผล ดังนี้

1) การประเมินการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาผู้เรียน การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตั้งอยู่บนหลักการที่สำคัญว่า การประเมินเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย สร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถดำเนินการได้ตลอดเวลา ในช่วงเวลาที่เหมาะสม มีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ การประเมินเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นบวกส่งเสริมให้ผู้เรียน แสดงออกถึงการพัฒนาสมรรถนะตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) ที่กำหนดเป็นการวัดอิงเกณฑ์ ประเมินความก้าวหน้าตามอัตราตนเองเมื่อผู้เรียนพร้อม ผู้เรียนได้รับทราบเกณฑ์การประเมินและข้อมูล พัฒนาการของตนเองที่ชัดเจนเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาสมรรถนะ ผู้เรียนสามารถเลื่อนระดับ การพัฒนาได้ (Advancement) หากแสดงถึงหลักฐาน หรือร่องรอยการปฏิบัติ (Evidence) ที่บ่งบอกความชำนาญ (Mastery) ของผู้เรียน หากไม่ผ่าน ผู้เรียนจะได้รับความช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีเพื่อพัฒนาสู่ระดับสมรรถนะ ขั้นถัดไป การประเมินบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการประเมินเน้นการรวบรวมหลักฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งในด้านสมรรถนะเฉพาะและสมรรถนะหลัก เพื่อใช้ในการ พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนดำเนินการทั้งการประเมินเพื่อพัฒนาและการ ประเมินเพื่อสรุปผล ด้วยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัยและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน และ ธรรมชาติของศาสตร์การประเมิน เพื่อพัฒนาเป็นจุดเน้นหลักของหลักสูตรฐานสมรรถนะและมีบทบาทสำคัญ

ในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะในระหว่างการจัดการเรียนรู้ การประเมินเพื่อพัฒนาให้ ความสำคัญกับสมรรถนะเฉพาะซึ่งครอบคลุมความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และเจตคติ และสมรรถนะหลักซึ่งเน้น กระบวนการผ่านผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยพิจารณาจากหลักฐานการเรียนรู้เทียบกับเกณฑ์ การประเมินเพื่อพัฒนา ควรดำเนินการระหว่างการจัดการเรียนรู้เป็นระยะ ซึ่งเป็นการแสดงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ และให้ข้อมูล ป้อนกลับ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน รวมถึงส่งเสริมและชี้แนะการเรียนรู้ในลำดับต่อไป และวางแผน เป้าหมายและเส้นทางการเรียนรู้ในอนาคต ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน เพื่อพัฒนา ทักษะในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเพื่อวิเคราะห์การเรียนรู้ รวมทั้งเพื่อเพิ่ม

แ ร ง จู ง ใน จ

และกำกับการเรียนรู้ของตนเอง

2) การประเมินเพื่อสรุปผล เป็นการพิจารณาสมรรถนะเฉพาะและสมรรถนะหลักเพื่อทำการ ตัดสินใจในหลายลักษณะ ทั้งการตัดสินผลการเรียน การเลื่อนชั้น และการจบการศึกษา การประเมินสรุปผล พิจารณาหลักฐานการเรียนรู้เทียบกับเกณฑ์ การประเมินสรุปผลสมรรถนะเฉพาะ ประเมินผ่านผลลัพธ์การเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนพร้อม หรือเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ ส่วนการประเมินสมรรถนะหลักประเมินเมื่อจบปีการศึกษา เพื่อสะท้อนภาพการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนตลอดแนว

3) การประเมินจากหลักฐาน (Evidence - based Assessment) จากการประเมินเพื่อพัฒนา และประเมินรวบยอดที่ระบุไว้ในข้างต้น จะประกอบด้วยหลักฐานหรือร่องรอยการปฏิบัติ (Evidence) ที่บ่งบอก ความชำนาญ (Mastery) ของผู้เรียน หากไม่ผ่าน ผู้เรียนจะได้รับความช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีเพื่อพัฒนา สู่ระดับสมรรถนะขั้นถัดไป

4) การประเมิน 360 องศา (360° Assessment) โรงเรียนมีการให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ครูประเมินผู้เรียน ผู้เรียนประเมินครู ผู้ปกครองประเมินผู้เรียน ดังนี้ ในการประเมิน กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน (ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ) ใช้การประเมินจากตัวผู้เรียน เพื่อนผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และคนในชุมชน ในการประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้บูรณาการ ช่วงชั้นที่ 1 (ศิลปะ สุขศึกษาและ

พลศึกษา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์และระบบธรรมชาติ) ช่วงชั้นที่ 2 (ศิลปะ สุขศึกษาและพลศึกษา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์และระบบธรรมชาติเทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการในครัวเรือนและการประกอบการ)

โรงเรียนนำคู่มือการวัดและประเมินผลที่กลุ่มโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมจังหวัดสตูล จัดทำเช่นเดียวกัน โดยสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลด้วยโปรแกรม Excel และพัฒนาเป็นระบบ School Mis ร่วมกับโรงเรียนในเครือข่ายและได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยทักษิณ

การวัดและประเมินผลของครูผู้สอน เป็นการวัดตามสภาพจริงจากชิ้นงานและพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนมีแผนจะพัฒนาเกณฑ์การประเมินสมรรถนะผู้เรียนตามระดับความสามารถของแต่ละสมรรถนะย่อยเป็นรายชั้นเรียนในปีการศึกษาต่อไป

โดยพบว่า ในส่วนการประเมินระหว่างทาง การประมวลผลการพัฒนาสมรรถนะแต่ละด้าน เพื่อรายงานยังขาดความชัดเจน

สรุปกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดสตูล

1. การขับเคลื่อนหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะให้สำเร็จสามารถพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้นั้น ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) ความรู้ความเข้าใจ ความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย การเป็นที่พึงทางวิชาการและสร้างบรรยากาศเสริมพลังบวกให้ครูทำงานมุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมของผู้บริหาร

2) ความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของบุคลากรทั้งหลักการ และการปฏิบัติ

3) การสร้างทีมแกนนำที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้บริหารและทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนทีมทำให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหากผู้บริหารและทีมครูตระหนักถึงประโยชน์ ความสำคัญของการนำหลักสูตรมาใช้โดยคำนึงถึงผลลัพธ์/ ผลสำเร็จที่ผู้เรียนพึงได้รับและมีความมุ่งมั่นทุ่มเทพร้อมจะฝ่าฟันปัญหาไปด้วยกัน โรงเรียนที่การทำงานเป็นทีม โดยมีผู้บริหารเป็นส่วนหนึ่งของทีมคอยสนับสนุนแก้ปัญหาเป็นกำลังใจอย่างต่อเนื่อง จริงจัง จะเกิดพลังในการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ ภูมิใจร่วมกัน หากผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ ไม่มีการสนับสนุนส่งเสริมให้การทำงานอย่างต่อเนื่องจะเกิดความถดถอย

4) การมีเครือข่ายวิชาการ มีพี่เลี้ยงช่วยให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

2. โรงเรียนในพื้นที่นี้เริ่มต้นใช้นวัตกรรมเดียวกันคือ Research Based Learning กับ Active Learning แต่ต่อมาได้มีความเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1) โรงเรียนอนุบาลสตูล มีครูและผู้บริหารชุดใหม่ที่ยังมีประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะน้อย ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้มีความชะงัก และการใช้นวัตกรรมไม่เข้มข้นแบบเดิม

2) โรงเรียนบ้านโกตา ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ผู้บริหารและครูชุดเดิม ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีแกนนำที่เข้มแข็ง ครูมีการเรียนรู้ร่วมกันมีการทบทวนประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงอยู่เสมอ ส่งผลต่อความก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับของชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะยังคงเป็นปัญหาสำคัญของการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ โดยเฉพาะหลักฐานการรายงานผลการเรียนที่ยังคงใช้แบบ ปพ.1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเดิม ประกอบกับ ความไม่เข้าใจของโรงเรียนอื่นที่จะรับช่วงผู้เรียนต่อไม่ว่าจะเป็นการศึกษาหรือการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่งผลให้เกิดความลังเลเกิดความไม่เชื่อมั่นในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

3. เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์

2) พื้นที่จังหวัดระยอง

2.1) โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 8

บริบทพื้นฐาน

โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 8 ชื่อเดิม คือ "วิทยาราชภัฏบำรุง" เดิมโรงเรียนเป็นของกรมประชาสัมพันธ์ มีเนื้อที่ 16 ไร่ เดิมเป็นป่า เมื่อกรมประชาสัมพันธ์ให้ใช้สถานที่ได้ ประชาชนจึงร่วมกันถากถางป่าและปรับพื้นที่ให้เสมอเพื่อสร้างโรงเรียน ได้ดำเนินการโดยการนำของนายศรีศิลป์ อภิวิทา ผู้ปกครองนิคมโดยสร้างเป็นอาคารแบบ ป.1จ. จำนวน 7 ห้องเรียน โดยมีได้เทพื้นหรือกันฝาคัดอย่างใด เริ่มเปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2511 เปิดสอนชั้น ป.1-ป.2 มีผู้เรียนทั้งสิ้น 72 คน มีนางอัมพร ผลบุญ เป็นครูผู้สอนแต่เพียงผู้เดียว ปีการศึกษา 2513 กรมประชาสัมพันธ์ได้โอนให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ได้หมายเลขประจำโรงเรียน คือ ป.ร.ย.155 ปีการศึกษา 2527 โรงเรียนได้เข้าร่วมเป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ปีการศึกษา 2534 ได้เริ่มเปิดเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเปิดรับผู้เรียนเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2541 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 8 ได้รับการรับรองเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีใกล้บ้าน (โรงเรียนในฝัน) จากคณะกรรมการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2553 โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 8 ตั้งอยู่ในบริเวณที่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 3 แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำดอกกราย อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล และอ่างเก็บน้ำหนองใหญ่ ซึ่งอ่างเก็บน้ำทั้ง 3 แห่งเป็นดั่งเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงชีวิตผู้คนบนพื้นที่ EEC นอกจากนั้นโรงเรียนยังตั้งอยู่ท่ามกลางชุมชนอุตสาหกรรมโรงงานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การเกษตร การประมง อีกทั้งยังเป็นอยู่ข้างอู่บ้านของชาวบ้านที่อาศัยในพื้นที่ทำการประมงเลี้ยงชีพจากรุ่นสู่รุ่น จากอดีตสู่ปัจจุบัน น้ำคือชีวิตของสิ่งมีชีวิตทุกชีวิต

จุดเน้น/ School Concept

ผู้เรียนมีสมรรถนะหลัก ความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อการเป็นผู้เรียนรู้ ผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

เอกลักษณ์/ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษา

NK8 WATER FOR LIFE (โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 8 น้ำเพื่อชีวิตสร้างโอกาสการเรียนรู้ สู่งานอาชีพ)

การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร

ผู้บริหารเข้าร่วมโครงการพื้นที่นวัตกรรมจังหวัดระยองในรุ่นที่ 2 และสร้างความตระหนักแก่ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา โดยมีการพูดคุยปรึกษาสร้างความเข้าใจให้คณะครูเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง และมีการขยายผลการอบรมให้ครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการปรับทัศนคติของครูผู้สอนพร้อมละลายพฤติกรรม เตรียมตัวครู ผู้ปกครอง และผู้เรียน โดยมีโค้ชจากสภาการศึกษาและสถาบันอาศรมศิลป์อบรมให้ทุกเดือน

ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

เน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ผู้บริหาร กำหนดนโยบาย **ทำ ทน ทิ** ให้กับครูผู้สอน ให้ร่วมขับเคลื่อนโดยการปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะทั้งระบบในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ รวมทั้งใช้หลักสูตร Rayong MARCO อย่างผสมผสานกัน

ด้านการบริหารวิชาการ

ครูศึกษาลักษณะมาตรฐานสมรรถนะและออกแบบการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ และใช้โครงงานบูรณาการเป็นฐาน โรงเรียนสร้างครูโค้ชโดยการเรียนรู้จากครูแกนนำของจังหวัด ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขับเคลื่อนไปกับทีมวิชาการโรงเรียนและผู้บริหาร

ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ พื้นที่การเรียนรู้

โรงเรียนเน้นเรื่อง งานอาชีพ โดยนำผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้อาชีพในชุมชนจากหน่วยงาน ภาครัฐซึ่งมีวิทยากรพร้อม ผู้เรียนตื่นตัวและเรียนรู้งานอาชีพได้ดี และกลับมาสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อฝึกผู้เรียนต่อยอดฝึกภาคปฏิบัติเพิ่มเติม

ด้านการวัดและประเมินผล และรายงานผลการเรียน

มีการรายงานผลจากสภาพจริง จัดทำผลการเรียนรายภาคเรียนเป็นเอกสารและรายงาน ให้ผู้ปกครองทราบ

การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ

ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่หลากหลายผสมผสานกันตามธรรมชาติของวิชา เน้นการคิดและ ลงมือปฏิบัติจริง ครูใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ใช้แนวทาง วิธีการ นวัตกรรมใหม่ ๆ ผ่านเทคโนโลยี เปลี่ยนเด็กเก่งเป็นเด็กมีความถนัด เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนรู้ และการวัดและ ประเมินผลแบบผสมผสานกันไป ใช้วิธีการเพื่อนสอนเพื่อน ให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ จัดให้มีเวทีการแสดงออก ความรู้ ความสามารถของผู้เรียน (open class room) มีการวิพากษ์ผลงานของตนเอง มีการจัดทำช่องข่าว (สตูดิโอ) เผยแพร่ความรู้

เนื่องจากครูผู้สอนส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ จึงต้องอบรมพัฒนาครูในการเขียนแผนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้เข้าใจก่อน และต้องสร้างทีมโค้ชในโรงเรียน เพื่อขยายผลสอนครูผ่านกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เน้นการจัดการเรียน การสอนฐานสมรรถนะมากขึ้น สร้างพื้นที่การเรียนรู้โดยจะสนับสนุนงบประมาณในการสร้างห้องเรียนให้มี คุณภาพในการจัดบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้

เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลฐานสมรรถนะพบว่าส่วนใหญ่สอดคล้องกับเกณฑ์ โดยเฉพาะ การบูรณาการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ

การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

โรงเรียนได้กำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ดังนี้

- มีการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ 4 ระดับ คือ เริ่มต้น กำลังพัฒนา สามารถ และเหนือความคาดหวัง โดยใช้การประเมินผลตามสภาพจริงที่หลากหลาย เช่น วัดผลระหว่างเรียน ประเมินผล จากภาระงาน ชิ้นงาน สังเกตพฤติกรรม การนำเสนอ หรือการแสดงท่าทาง

- ครูผู้สอนฝ่ายวิชาการมีการออกแบบโปรแกรมตัดเกรดใหม่สำหรับวิชาเรียน เพื่อตัดเกรด หลักฐานสมรรถนะ

2.2) โรงเรียนวัดศิริภาวนาราม

บริบทพื้นฐาน

โรงเรียนวัดศรีภวนาราม 78 หมู่ 1 ถนนสุขุมวิท อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนผู้เรียนตั้งแต่ระดับชั้น อนุบาล 2 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนวัดศรีภวนารามเป็นโรงเรียนประถมศึกษา เปิดสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2502 โดยพระครูประจักษ์ตันตยาคม (เฉลา ตันติเวที) ร่วมกับประชาชนบริจาคเงินสมทบกับงบประมาณของทางราชการ ก่อสร้างอาคารเรียนแบบ ป1 ข. ได้ทุนเต็มจำนวน 6 ห้องเรียน และปีงบประมาณ 2550 ได้รับงบประมาณจากเทศบาลเมืองบ้านฉาง ก่อสร้างอาคารเรียนแบบ คสล.2 ชั้นใต้ถุนโล่ง ปัจจุบันมีอาคารเรียน 2 หลัง มีบุคลากรครูจำนวน 10 คน ผู้เรียนจำนวน 142 คน ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาในรอบสาม พ.ศ. 2554-2558 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานองค์การมหาชน ตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2556 ออกให้ ณ วันที่ 23 สิงหาคม 2556 โรงเรียนอยู่ในบริเวณวัดศรีภวนาราม ได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาของผู้เรียน โครงการอาหารกลางวัน อาหารเสริมนม และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน จากสำนักงานเทศบาลเมืองบ้านฉาง เจ้าอาวาสวัดศรีภวนาราม ชุมชน บริษัทและห้างร้านต่าง ๆ บริเวณใกล้เคียง และหน่วยงานภายนอก โรงเรียนมีระบบสาธารณูปโภคที่ดี อยู่ใกล้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านฉาง โรงพยาบาลบ้านฉาง องค์การโทรศัพท์ สำนักงานประชาสัมพันธ์ บินอู่ตะเภา และวัดศรีภวนาราม ส่งผลให้ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่งดงาม อีกทั้ง ผู้เรียนได้รับความรู้และร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนของตน ประชากรบริเวณชุมชนมีรายได้น้อย ย้ายถิ่นฐานบ่อย ผู้เรียนอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ครอบครัวหย่าร้างเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้เรียนขาดความอบอุ่นและมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการออกกลางคัน และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจากผู้ใกล้ชิด

จุดเน้น/ School Concept

“วิถีศรี เกษตรอินทรีย์ วิถีสุขภาพ มุ่งส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง สุขภาพดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข”

อัตลักษณ์ : “วิถีศรี เกษตรอินทรีย์ วิถีสุขภาพ” (Keeree School’Way Organic Healthy)

เอกลักษณ์ : “โรงเรียนวิถีสุขภาพ” (Keeree Healthy School)

เอกลักษณ์/ ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนวัดศรีภวนาราม “โรงเรียนวิถีสุขภาพ” (Keeree Healthy School) เป็นโรงเรียนสร้างสรรค์คุณภาพชีวิต ผลิตนวัตกรเกษตรอินทรีย์เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพแข็งแรง เป็นการพัฒนายั่งยืน โดยใช้แนวคิด “การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ: Whole School Transform: 7 Change” (Assco. Prof. prapapat niyom President of arsom silp institute of the arts 2019) มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียน น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อปลูกฝังความเป็น “พลเมืองสร้างสรรค์เพื่อสิ่งแวดล้อม” (Environmental Creative Citizen) ให้เกิดขึ้นแก่ทุกฝ่ายในโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น สร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชนตนเองและสิ่งแวดล้อมอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างรอบด้านในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม เน้นกระบวนการคิดจากบริบทของตัวเองในการตัดสินใจ ลงมือกระทำ สร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับบุคคล การร่วมมือกับสมาชิกในโรงเรียนและชุมชน โดยใช้ประเด็นการเรียนรู้จากพื้นที่การเรียนรู้ (Learning Space) ตลอดจนสภาพแวดล้อมจริงใกล้ตัวเป็นจุดเริ่มต้น เชื่อมโยงกันของมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยใช้รูปแบบ 3รย MODEL ในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร

พุดคุยปรึกษาสร้างความเข้าใจกับครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรจังหวัดระยอง MARCO โดยมีพี่เลี้ยงพัฒนาหลักสูตร คือ สถาบันอาศรมศิลป์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมโรงเรียนใกล้เคียงร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษานำคณะครูเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่องและขยายผลการอบรมให้ครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียน มีการปรับทัศนคติของครูผู้สอนพร้อมละลายพฤติกรรม เตรียมตัวครูผู้สอนให้มีอุดมการณ์ของความเป็นครู สร้างครูผู้สอนให้เห็นเป้าหมายเดียวกันพร้อมกับผู้ปกครองและนักเรียน

ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางวิชาการ มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร หน่วยงานทหาร ครู ชุมชน พระสงฆ์ การปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาด มีความปลอดภัย โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุน เช่น ทหารช่วยตกแต่งต้นไม้และปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ แปลงผักปลอดสารพิษ ได้รับช่วยเหลือจากสถาบันอาศรมศิลป์ส่งวิศวกรเข้ามาออกแบบแปลนแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

ผู้บริหารสถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC การติดตามนิเทศครูด้วยระบบออนไลน์ในการบริหารวิชาการ สร้างความสัมพันธ์กับครู เป็นการบริหารแบบครอบครัว

ด้านการบริหารวิชาการ

มีการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรฐานสมรรถนะแบบคู่ขนานกัน เปลี่ยนการวัดและประเมินผลเป็นสมรรถนะ วัดผลจากสภาพจริง วัดผลและประเมินผลแบบตรงประเด็น มีการจัดการเรียนรู้ใน 3 กลุ่มวิชา ประกอบด้วย 1) กลุ่มรายวิชาพื้นฐาน 2) กลุ่มรายวิชาภาวะกายจิต และ 3) กลุ่มวิชาบูรณาการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ พื้นที่การเรียนรู้

สร้างโรงเรียนให้มีความปลอดภัย น่ายุ่ โรงเรียนมีสิ่งแวดล้อมเหมือนอยู่บ้านเป็นระบบครอบครัว โรงเรียนมีสิ่งแวดล้อมสวยงาม มีระเบียบ มีสีสันสดใส ใช้พื้นที่ลานร่มไม้เรียนดนตรีบำบัด “ดนตรีกลางสวน” เน้นเรื่องเกษตรอินทรีย์ โดยมีการออกแบบจัดทำแหล่งเรียนรู้ เช่น จัดพื้นที่แปลงเกษตร และมีบริษัท ปตท. สนับสนุนโรงเรียนในการดำเนินการปลูกพืชอินทรีย์ และสนับสนุนงบประมาณในสร้างโรงเรียนแปลงเกษตรอินทรีย์ สนับสนุนสนามเด็กเล่น โซลาร์เซลล์เพื่อประหยัดไฟฟ้า

ด้านการวัดและประเมินผล และรายงานผลการเรียน

มีการรายงานผลจากสภาพจริง จัดทำผลการเรียนรายภาคเรียนเป็นเอกสารและรายงานให้ผู้ปกครองทราบ มีการแจ้งผลการเรียนรายเทอมผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์

การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ

ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ ส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนด้วยนวัตกรรม สื่อวิธีการที่หลากหลาย มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการแบบโครงงาน ทุกวิชา โดยครูศึกษาโครงสร้างหลักสูตรจัดการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน และวางแผนร่วมกันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ (OLE) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและให้สอดคล้องกับจุดเน้นของโรงเรียน (School Concept) มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายสัปดาห์ ก่อนนำไปสอนต้องนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่อผู้บริหาร เพื่อได้รับการอนุมัติก่อนนำไปจัดการเรียนการสอน มีชั่วโมง “คปช.” หรือ พบครูประจำชั้น ที่มีการบอกเล่าเรื่องราว ข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียน เช่น ให้ได้ศึกษาเส้นทางเดินทัพของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช การปลูกผักกรีนโอ๊ค กรีนคอส โดยวิทยากรภูมิปัญญา

ท้องถิ่น กิจกรรมฝึกเดินบาสโลบในช่วงบ่ายของแต่ละวัน กิจกรรมสวดมนต์ทำนองสรภัญญะทุกวันศุกร์ก่อนเลิกเรียน โดยนิมนต์พระจากวัดศรีภาวนารามมาให้ความรู้แก่ผู้เรียน โครงการคุณธรรมเด็กดี เดินดี มีระเบียบ กิจกรรมสมุดสุดเล่ม เน้นความรับผิดชอบ ไม่ทำสมุด หาย หรือชำรุด หากใครทำได้สุดเล่มจะได้รับรางวัลจากครูประจำชั้น ยูทูปห้องเรียนครูอ๊อต เป็นต้น

โรงเรียนมีความเชื่อว่า “สมรรถนะครู เท่ากับสมรรถนะเด็ก” จึงมีการจัดการจัดการเรียนการสอนของครู ดูแผนการจัดการเรียนรู้ว่า ครูเขียนเน้นสมรรถนะหรือไม่ ให้ครูรายงานการสอนผ่าน School Line ผู้อำนวยการต้องรู้จักครูและความสามารถครูทุกคนเพื่อปรับปรุงพัฒนา และกำกับการทำงานไม่ให้ผิด เพราะเป็นการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องต่อสาธารณชน

เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลฐานสมรรถนะพบว่าส่วนใหญ่สอดคล้องกับเกณฑ์ โดยเฉพาะการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ

การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

โรงเรียนได้กำหนดการวัดผลเป็น 4 ระดับ คือ เริ่มต้น กำลังพัฒนา สามารถ เห็นความคาดหวัง มีการวัดผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน วัดผลตามสภาพจริง การวัดผลระหว่างเรียน การวัดผลและประเมินผลจากชิ้นงาน การสังเกตพฤติกรรม การนำเสนอ หรือการแสดงผลพฤติกรรม การประเมินตามศักยภาพของผู้เรียน

โรงเรียนยังมีปัญหาการวัดและประเมินผล และยังมีความกังวล แต่ก็ใช้การวัดทั้ง Summative และ Formative โดยดูการปฏิบัติ ดูความก้าวหน้าของผู้เรียน

สรุปกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดระยอง

1. มีการเตรียมความพร้อมที่ส่งผลต่อการทำงานอย่างยิ่ง คือ 1) การปรับกรอบความคิด (Mindset) ทั้งองค์กร 2) การที่ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจและร่วมขับเคลื่อนงานพร้อมกับครู 3) มีการสร้างภาคีเครือข่ายทั้งภายนอกและภายใน 4) มีการประสานงานกับผู้สนับสนุนภายนอก 5) มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเน้นการสร้างการรับรู้ในทิศทางเดียวกันและสร้างวิสัยทัศน์ร่วม และ 6) มีนวัตกรรมการบริหารจัดการที่ชัดเจน

2. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ ครูผู้สอนใช้แนวทาง วิธีการ นวัตกรรมใหม่ ๆ ผ่านเทคโนโลยี จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ และได้เรียนตามความถนัด ตามความสนใจจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ เน้นการวัดผลตามสภาพจริง เน้นการวัดและประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้ไปด้วยกันกับการวัดและประเมินผล การวัดผลและประเมินผลจากพฤติกรรมของผู้เรียน ชิ้นงาน การนำเสนอ หรือการนำเสนอผ่านเทคโนโลยี

4. เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลฐานสมรรถนะ พบว่า ส่วนใหญ่สอดคล้องกับเกณฑ์ โดยเฉพาะการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ

3. พื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

3.1 โรงเรียนบ้านวังสารภี

บริบทพื้นฐาน

โรงเรียนบ้านวังสารภี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ตั้งอยู่ริมถนนสายกาญจนบุรี-อู่ทอง ในเขตหมู่ที่ 4 ตำบลปากแพรก อำเภอเมืองฯ จังหวัดกาญจนบุรี มีเนื้อที่ 4 ไร่ 3 งาน 74 ตารางวา ก่อตั้งโดยนายอำเภอเป็นผู้จัดตั้ง เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2483 ก่อนดำเนินการปลูกสร้างอาคารเรียน สถาปัตยกรรมโดยทั่วไป เป็นปามีวงน้ำลึก มีต้นสารภีขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากจึงให้ชื่อว่า “วังสารภี” มีเขตพื้นที่บริการ 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 4 หมู่ 7 หมู่ 8 และหมู่ 13 เปิดสอนตั้งแต่ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 ห้องเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 9 คน พนักงานราชการ จำนวน 1 คน วิทยากรภายนอก จำนวน 2 คน และ เจ้าหน้าที่ธุรการ จำนวน 1 คน มีอาคารเรียนและอาคารประกอบ 6 หลัง ได้แก่ อาคารเรียน 2 หลัง อาคารอเนกประสงค์ 2 หลัง ส้วม 3 หลัง โรงอาหาร 1 หลัง มีห้องคอมพิวเตอร์ จำนวน 1 ห้อง ห้องสมุด จำนวน 1 ห้อง แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล ห้องสหกรณ์ ห้องวิทยาศาสตร์ แปลงเกษตร อาคารอเนกประสงค์ ห้องประชุมครู แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านเขาพุราง วัดอุดมมงคล (วัดเขาน้อย) วัดเขามังกรมณเฑียร วัดเขาดอนเมืองลับแล หอประวัติศาสตร์พระสังฆราช ห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติรัชมิ่งคลาภิเษกกาญจนบุรี สุสานทหารสัมพันธมิตร สะพานข้ามแม่น้ำแคว พิพิธภัณฑ์อักษะและเคลยศึกษากอนนปากแพรก ห้างบิ๊กซี ห้างยงเฮาส์ สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นที่ราบ ชานเมืองกาญจนบุรี มีประชากรประมาณ 26,584 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียน ได้แก่ ศูนย์การค้าโรบินสัน ก า ญ จ น บุ รี่ ห้างไทวัสดุ และห้างยงเฮาส์อยู่ตรงข้ามโรงเรียน อาชีพหลักของชุมชน คือ เกษตรกรรม ทำไร่ ค้าขาย หาของป่า และรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ป.6 อาชีพหลัก คือ เกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี ประมาณ 30,000 – 36,000 บาท/คน/ปี จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว 4 คน

จุดเน้น/ School Concept

มีทักษะทางวิชาการ สืบสานศาสตร์พระราชา พัฒนาการใช้เทคโนโลยี ผู้ผู้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่ดีตามวิถีชุมชน

เอกลักษณ์/ ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษา

พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ คือ กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ โดยมีหลักการสำคัญ ๆ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัย เน้นการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล (Personalization) อย่างเป็นองค์รวม (Holistic Development) เพื่อการเป็นเจ้าของการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Lifelong Learning)

2. เป็นหลักสูตรที่เชื่อมโยงระหว่างสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและการทำงาน

3. เป็นหลักสูตรที่จัดสภาพแวดล้อมและเส้นทางการเรียนรู้ (Learning Pathway) ที่หลากหลาย และระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปัญหาและธรรมชาติของผู้เรียน

4. เป็นหลักสูตรที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การใช้สื่อและสถานการณ์ การเรียนรู้ร่วมสมัย มีความหลากหลายและยืดหยุ่น ตามความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน (Differentiated Instruction) บริบท จุดเน้นของสถานศึกษาและชุมชนแวดล้อม

5. เป็นหลักสูตรที่มุ่งใช้การประเมินเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้และสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance) ที่เป็นธรรม เชื่อถือได้ เอื้อต่อการถ่วงโยงการเรียนรู้และพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นตามระดับความสามารถ

6. เป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะทางวิชาการที่จำเป็นและเพียงพอในการสร้างสรรค์ผลงานและศึกษาต่อ สามารถสืบสาน รักษา และน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การดำเนินชีวิต ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้น ถ่ายทอด นำเสนอข้อมูล และผลิตภัณฑ์ พัฒนาระบบการคิดขั้นสูง คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีทักษะชีวิตและมีความสุขในการทำงาน มีทักษะด้านการสื่อสาร รู้เท่าทันเหตุการณ์ สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ได้อย่างสร้างสรรค์

การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร

ได้จัดครูแกนนำเข้าร่วมการอบรม/ ประชุมเชิงปฏิบัติการ และครูผู้สอนเข้าร่วมการอบรม/ ประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การใช้เทคโนโลยี การสร้างสื่อ/ นวัตกรรม มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหาร เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา และการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียน

ผู้บริหารร่วมเรียนรู้กับครู และออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ด้านการบริหารจัดการ

มีการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียน นำร่องในเขตพื้นที่นวัตกรรม จัดสรรงบประมาณสำหรับสนับสนุนการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ เช่น การพัฒนาสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ห้องเรียน จัดหาสื่อ/ นวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

มีรูปแบบการบริหารและการจัดการเชิงระบบ โดยทุกฝ่ายซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนางาน ยึดหลักธรรมาภิบาล และแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงศาสตร์พระราชา พระบรมราโชบาย ใช้รูปแบบการบริหารแบบ D2P MODEL

P = Plan ประชุมวางแผน

D = Do ปฏิบัติ

D = Develop พัฒนา

P = Progress เจริญขึ้น/ งอกงามขึ้น

มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรภายในโรงเรียนให้เป็นครูมืออาชีพ เป็นครูที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมากที่สุด ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลองที่ครูเป็นผู้จัดทำขึ้น ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ มาประกอบเป็นสื่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน มีการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถมากที่สุด พร้อมทั้งจัดหาทรัพยากรจัดสรรงบประมาณ มอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบ ดำเนินการพัฒนาตามแผนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่

กำหนดไว้ มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อนำผลการดำเนินงานไปวางแผนพัฒนางานในปีต่อไป

ด้านการบริหารวิชาการ

มีการบริหารวิชาการ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารวิชาการ จัดครูแกนนำประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศพื้นที่การเรียนรู้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับสนับสนุนการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ เช่น การพัฒนาสิ่งแวดล้อม พัฒนาห้องเรียนคุณภาพ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาสื่อ/ นวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม จัดบรรยากาศการเรียนรู้และจัดทำแหล่งเรียนรู้บริเวณโดยรอบโรงเรียน

จากการดำเนินการ พบปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์และสื่อการสอน โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนจะได้ใช้ 1 เครื่อง ต่อผู้เรียน 2 คน ซึ่งทางโรงเรียนต้องรออนุมัติงบประมาณสนับสนุนงานจังหวัด

ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

มอบหมายให้ครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ แล้วจัดทำโครงสร้างรายวิชา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ส่งแผนการจัดการเรียนรู้ให้หัวหน้าฝ่ายวิชาการและผู้อำนวยการโรงเรียนตรวจสอบ ก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ส่งครูผู้สอนเข้าร่วมการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) นิเทศ ติดตาม การนำแผนการจัดการเรียนรู้ลงสู่ชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

ด้านการวัดและประเมินผล และรายงานผลการเรียน

มีการประชุมระดมความคิดครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล และรายงานผลการเรียนให้ผู้เรียน ผู้ปกครองได้รับทราบ โดยสอดคล้องกับหลักสูตร

มีการคัดกรองผู้เรียนและแบ่งผู้เรียนออกเป็น กลุ่มเก่ง กลุ่มกลาง และกลุ่มอ่อน โดยนำข้อมูลที่ได้ไปใช้คัดเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ใช้เป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ ประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อร่วมกันออกแบบเอกสารแจ้งผลการเรียนของผู้เรียน โดยดำเนินการแจ้งผลการเรียนของผู้เรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน (เริ่มในปีการศึกษา 2565)

การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ

ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นการพัฒนา Mind Set มีการพัฒนาสมรรถนะในห้องเรียน ครูผู้สอนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่น การสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้นตอน (5E) กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน (CO-5STEPS) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน กระบวนการเรียนรู้แบบ KWDL กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) กระบวนการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น กระบวนการเรียนรู้แบบ 2W3P

เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเป็นเรื่องใกล้ตัว มุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ใช้เวลาเรียนรู้โดยการฝึกทักษะค่อนข้างมากเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความสามารถและความสนใจของตนเอง แล้วฝึกฝนทำซ้ำ ปรับปรุง และเติมแต่ง โดยเพื่อนร่วมชั้นและครูผู้สอน เน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาความรู้

ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นและเพียงพอ เพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการคิด ลงมือทำ สะท้อนคิด เน้นการปฏิบัติ ปรับปรุง และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน

ครูผู้สอนจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับครูผู้สอน กิจกรรมหรือกระบวนการนี้มีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาเพื่อเพิ่มผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้ดีขึ้น โดยมีผลของการประเมินเพื่อพัฒนาเป็นข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) สำหรับใช้พัฒนาการสอนของครูผู้สอน พัฒนาผู้เรียนแต่ละคน และผู้เรียนทั้งระดับชั้น การประเมินเพื่อพัฒนาจึงเป็นตัวเชื่อมการสอนกับการเรียนเข้าหากัน โรงเรียนบ้านวังสารภีได้ใช้การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้เห็นตัวเองด้วยว่า ติดขัดตรงไหนและควรพัฒนาตรงไหน โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะ ดิชม (Feedback) และให้การช่วยเหลือเพิ่มเติม

ในการออกแบบการเรียนการสอน ครูผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติ (DOE) แผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี DOL ของโรงเรียน สมรรถนะหลัก และหน่วยที่จะจัดการเรียนรู้ ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ต้องทำทลายด้วยสถานการณ์หรือโจทย์ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ แล้วดึงเอาความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) เหล่านั้น มาออกแบบนวัตกรรมที่เป็นทั้งวิธีหรือเครื่องมือ เพื่อเอาชนะสถานการณ์ปัญหานั้น ๆ โดยมีการประเมินไปพร้อมกับการเรียนรู้ และมีเกณฑ์รูบริค เพื่อเทียบระดับการบรรลุจุดมุ่งหมายการเรียนรู้หรือระดับการมีสมรรถนะของผู้เรียน ในการบรรลุจุดมุ่งหมายของทุก ๆ ชั่วโมงหรือทุกสัปดาห์ จะต้องมีการประเมินเป็นเครื่องยืนยันการบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ

แต่เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์

การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ครูผู้สอนยังไม่มีความเข้าใจในหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างถ่องแท้ จึงทำให้พบปัญหาการวัดและประเมินผลที่ไม่เหมาะสมกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ จึงได้ดำเนินการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้เพิ่มเติม และได้กำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ดังนี้

1) การประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment)

การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดการเรียนการสอน โดยไม่ใช้การทดสอบระหว่างเรียนเป็นระยะ ๆ แต่เป็นการที่ครูผู้สอนเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไม่เป็นทางการ ขณะที่ผู้เรียนแสดงความรู้หรือตามที่กำหนด ครูใช้วิธีสังเกต ตั้งคำถาม จดบันทึก และวิเคราะห์ว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร จะต้องให้ผู้เรียนปรับปรุงอะไร ครูผู้สอนปรับปรุงอะไร เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (Objective) ที่กำหนด

เครื่องมือสำหรับการประเมินเพื่อพัฒนามีหลายรูปแบบ เช่น แบบสังเกตการณ์ของครู แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน การร่วมวงสะท้อนการเรียนรู้ (After Action Review; AAR) การจัดการความรู้ (Knowledge Management; KM) การให้ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลงาน การพูดคุยระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน การสัมภาษณ์ เป็นต้น

โดยหลักการสำคัญของการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) ผู้เรียนต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างทันที่หากยังไม่ผ่านวัตถุประสงค์นั้น ๆ ครูผู้สอนจะต้องให้ Feedback

ด้านกระบวนการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถยกระดับ อีกทั้ง ครูผู้สอนจำเป็นต้องวิเคราะห์ว่า ผู้เรียนเจอปัญหาอะไร แล้วให้ความช่วยเหลือในการเรียนรู้เพิ่มเติม หรือช่วยเหลือเป็นราย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถยกระดับเป็นระดับที่สูงขึ้นได้

2) การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment)

เป็นการพิจารณาสมรรถนะเฉพาะและสมรรถนะหลัก เพื่อทำการตัดสินใจในหลายลักษณะ ทั้งการตัดสินผลการเรียน การเลื่อนชั้น และการจบการศึกษา การประเมินสรุปผลพิจารณาหลักฐานการเรียนรู้ เทียบกับเกณฑ์ การประเมินสรุปผลสมรรถนะเฉพาะประเมินผ่านผลลัพธ์การเรียนรู้เมื่อผู้เรียนพร้อม หรือเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ ส่วนการประเมินสมรรถนะหลักประเมินเมื่อจบปีการศึกษาเพื่อสะท้อนภาพการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนตลอดแนว

2.1) การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นสมรรถนะเฉพาะที่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เชื่อมโยงกันผ่านสถานการณ์ปัญหา โดยใช้วิธีการวัดจากพฤติกรรม การกระทำการปฏิบัติ ที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ โดยพิจารณาจากหลักฐาน การเรียนรู้เทียบกับเกณฑ์ การประเมินเพื่อพัฒนาควรดำเนินการระหว่างการจัดการเรียนรู้เป็นระยะ ซึ่งเป็นการแสดงความก้าวหน้าในการเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน รวมถึงส่งเสริมและชี้แนะการเรียนรู้ในการวางแผนเป้าหมาย และเส้นทางการเรียนรู้ในอนาคต ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน เพื่อพัฒนาทักษะในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเพื่อวิเคราะห์การเรียนรู้ รวมทั้ง เพื่อเพิ่มแรงจูงใจและกำกับการเรียนรู้ของตนเอง

2.2) การประเมินสมรรถนะหลักผู้เรียน 6 ด้าน ด้วยแบบประเมินหลายรูปแบบที่สะท้อนการนำความรู้ ทักษะ และคุณค่าที่สอดคล้องกันไปใช้ (สมรรถนะ) สามารถดูหลักฐานจากชิ้นงาน ภาระงาน ที่เก็บในรูปแบบ Portfolio ทั้งเอกสาร (Offline) และอิเล็กทรอนิกส์ (Online) ให้เห็นความเชื่อมโยงตลอดการเรียนรู้ สามารถส่งต่อและครอบคลุมทุกด้านของสมรรถนะ ทั้งนี้ในการเก็บชิ้นงาน ครูและผู้เรียนต้องคัดเลือกชิ้นงานภาระงานที่แสดงออกถึงสมรรถนะในแต่ละด้าน โดยคำนึงถึงคุณภาพของชิ้นงานและความหลากหลายของรูปแบบชิ้นงาน ภาระงาน การให้ระดับสมรรถนะหลัก ซึ่งระดับสมรรถนะหลัก แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้ เริ่มต้น กำลังพัฒนา สามารถ และเหนือความคาดหวัง

2.3) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประเมินจากผลลัพธ์การเรียนรู้ จากรายสาระ ที่บูรณาการที่สะท้อนการนำความรู้ ทักษะ และคุณค่าที่สอดคล้องกันไปใช้ สามารถดูหลักฐานจากชิ้นงาน ภาระงาน ให้เห็นความเชื่อมโยงตลอดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในการเก็บชิ้นงานครูและผู้เรียนต้องเลือกคัดสรรชิ้นงาน ภาระงานที่แสดงออกถึงสมรรถนะในแต่ละด้าน โดยคำนึงถึงคุณภาพของชิ้นงานและความหลากหลายของรูปแบบชิ้นงาน ภาระงาน และการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในส่วนระดับสมรรถนะหลัก แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

- ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ร้อยละ 80 และปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงานตามเกณฑ์

- ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน น้อยกว่าร้อยละ 80
ปัญหา/ อุปสรรค

ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ การออกแบบและสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ โดยไม่เข้าใจว่าจะประเมินสมรรถนะในประเด็นใด อย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร และสิ่งใดที่สามารถนำมาประเมินสมรรถนะของเด็กได้ จึงเข้าร่วมการอบรม/ ประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น รวมไปถึงการเข้าร่วมการอบรมในรูปแบบออนไลน์ มีการศึกษาเอกสารทางวิชาการ ขอคำปรึกษา และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ทำให้มีความพยายามในการประเมินสมรรถนะผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ และมีการออกแบบรายงานการประเมิน ผู้เรียน

3.2 โรงเรียนบ้านสามยอด

บริบทพื้นฐาน

โรงเรียนบ้านสามยอด ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลช่องด่าน อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2521 โดยมีนายธานี พลภรณ์ เป็นครูใหญ่ ผู้ริเริ่มสร้าง คือ พระอธิการสลิม อภินนโท ได้ประชุมชาวบ้านเป็นที่ตกลงกัน โดยมีนายว่าและนางทองคำ จำปาทอง เป็นผู้มอบที่ดินให้แก่สำนักสงฆ์ เขาจันทร์ศีลาราม จำนวน 54 ไร่ เป็นสถานที่สร้างโรงเรียนจำนวน 25 ไร่ ต่อมาได้ทำการสำรวจเนื้อที่ที่แท้จริง จากสำนักงานธนารักษ์จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 35 ไร่ 2 งาน 34.25 ตารางวา ได้ปลูกสร้าง อาคารชั่วคราวมุงสังกะสี รวมเงินค่าก่อสร้าง 12,550 บาท โดยได้รับการสนับสนุนจาก นายตังกวย จำปาทอง, นายจักรยนต์ เชี่ยงหลิว, นายเฟื่อง ใจบุญ, นายจิง แซ่จิง, นายสนั่น แพงพันธ์, นางละเอียด คำภิมาบุตร เริ่มเปิดสอนเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2521 เปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผู้เรียน 87 คน แยกเป็น ชาย 49 คน หญิง 38 คน ทำพิธีเปิดอาคารเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2521 โดย นายปรีชา ศิริครินทร์ นายอำเภอเป็นประธานเปิด ในปี 2540 ได้เปิดเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านสามยอดเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนใน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 5, 9 และ 12 ตำบลช่องด่าน อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี มีเนื้อที่ 35 ไร่ 2 งาน 34.25 ตารางวา มีผู้บริหาร 1 คน ครูประจำการ 14 คน ผู้เรียน ทั้งหมด 150 คน ไม่มีเจ้าหน้าที่ธุรการ และมีไม่มีนักการภารโรง

จุดเน้น/ School Concept

โรงเรียน วัด บ้าน ประสานหนึ่งเดียว

จุดเน้น คือ ผู้เรียนมีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญ

เอกลักษณ์/ ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษา

การเรียนการสอนในยุคที่เปลี่ยน สร้างโอกาสให้เด็กรุ่นใหม่ ๆ ได้คิดสร้างสรรค์ แสดงความสามารถ ในการนำเสนอผ่านความต้องการและแนวคิดของตนเอง

การเตรียมความพร้อม

ด้านบุคลากร

ดำเนินการอบรมสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร มีการศึกษา ดูงานอย่างต่อเนื่อง

ด้านการบริหารจัดการ

โรงเรียนใช้รูปแบบ “สามยอดโมเดล” (BANSAMYOD MODEL) เน้นการเรียนรู้และการทำงานอย่างมีความสุข มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการ ได้แก่ นวัตกรรมรูปแบบการบริหารงานแบบล้อเกวียน (Cart Wheel) และนวัตกรรมวงจรพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (LSC: Lesson Study Circle)

ต่อมา มีการเปลี่ยนผู้บริหาร แม้จะได้มีการสานต่องาน แต่เนื่องจากไม่ได้มีส่วนในการพัฒนาหลักสูตรและทำงานมาตั้งแต่เริ่มแรก การขับเคลื่อนงานจึงอาจจะไม่ชัดเจนเท่าเดิม

ด้านการบริหารวิชาการ

มีการดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและทีมงานด้านการบริหารงานวิชาการที่เน้นสมรรถนะผู้เรียน

ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ พื้นที่การเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

มีการดำเนินการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ แหล่งเรียนรู้ และพื้นที่การเรียนรู้แบบ Learning Space เน้นให้ทุกพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น จัดสร้างห้อง Fabrication Studio จัดทำศูนย์การเรียนรู้อาชีพ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นต้น

การเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

ในช่วงต้นของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 6 สมรรถนะ โดยเน้นการเรียนรู้จากทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน ด้วยพื้นที่ของโรงเรียนเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่แล้ว รวมทั้งเครือข่ายต่าง ๆ ได้ช่วยสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ อุปกรณ์ สถานที่ที่ใช้ในการเรียนรู้ตามความสนใจของเด็ก และเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เรียนนอกห้องเรียนให้มากที่สุด โดยพบว่า มีสื่อ อุปกรณ์ วัสดุวัสดุ บริษัทเจ้าส่วนน้อย หรือสตูดิโอต่าง ๆ มากมาย แต่อาจจะไม่ได้ใช้งานอย่างต่อเนื่อง และผู้เรียนส่วนใหญ่ น่าจะไม่ได้มีบทบาทอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้จากสื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ ดังกล่าว

ต่อมา มีการเปลี่ยนผู้บริหาร และได้มีการสานต่องาน เนื่องจากไม่ได้มีส่วนในการพัฒนาหลักสูตร และทำงานมาตั้งแต่เริ่มแรก การขับเคลื่อนงาน และการสนับสนุน อาจจะไม่ชัดเจน ครูส่วนหนึ่งจึงไม่ได้จัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแบบเดิม

เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์

การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

โรงเรียนได้กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะโดยการปรับปรุงและพัฒนาระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียน โดยกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ แบ่งเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การวัดและประเมินผลสมรรถนะระหว่างเรียน การวัดและประเมินผลสมรรถนะปลายภาคเรียนหรือปลายปีทุกชั้นเรียน และการวัดและประเมินผลสมรรถนะช่วงชั้น โดยแยกจากการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ และเน้นการวัดและประเมินผลสมรรถนะผู้เรียนตามหลักการ 4 ข้อ ได้แก่ การกำหนดสถานการณ์หรือปัญหา การลงมือปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และการคิดค้น ต่อยอด สร้างสรรค์ตามแนวคิดของตน ซึ่งผู้เกี่ยวข้องประสบปัญหาความไม่เข้าใจในวิธีการและแนวทางการวัดและประเมินผลสมรรถนะบ้าง

จากข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนส่วนหนึ่งยังขาดความเข้าใจแนวคิดแนวทางการวัดและประเมินผล แต่ก็พยายามที่จะอบรมพัฒนาครู ทำให้มีความพยายามในการประเมินสมรรถนะผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ และมีการออกแบบรายงานการประเมินผู้เรียน มีการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาระเบียบการวัดและประเมินสมรรถนะ

ปรับเปลี่ยนรูปแบบการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นแบบเน้นฐานสมรรถนะ และนำนวัตกรรม Q-Info มาใช้ในการสนับสนุนการวัดและประเมินสมรรถนะ

เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์

มีการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาปรับเปลี่ยนรูปแบบการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นแบบเน้นฐานสมรรถนะ และนำนวัตกรรม Q-Info มาใช้ในการสนับสนุนการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

สรุปกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

1. การเตรียมความพร้อม

1) ด้านบุคลากร มีการพัฒนาครูผู้สอน สร้างความตระหนัก และอบรมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ ส่งผลให้ครูผู้สอนพร้อมเปิดรับการเปลี่ยนแปลง พร้อมเรียนรู้และตื่นตัวกับสิ่งใหม่ ๆ ใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว จึงมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าที่จะทำและเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก เพื่อนำความรู้ที่ได้สังเคราะห์มานั้นไปช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกัน

2) ด้านสภาพแวดล้อม มีการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว แม้ว่าจะมีความแตกต่างกัน ในส่วนของความพร้อมของสื่อแต่ได้มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหา

3) การแสดงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความแตกต่างกัน คือ โรงเรียนบ้านวังสารภี ผู้อำนวยการโรงเรียนได้ลงมือสอนผู้เรียนด้วยตนเองในรายวิชา Mindset ซึ่งทำให้เข้าใจสภาพผู้เรียน ความต้องการ และปัญหาที่ครูผู้สอนต้องการ ในส่วนของโรงเรียนบ้านสามยอด ผู้อำนวยการโรงเรียนท่านเดิมมีบทบาทสำคัญด้านการประสานงานได้สร้างเครือข่ายไว้มาก มีเงินอุดหนุนช่วยเหลือและมีผู้เชี่ยวชาญจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนนวัตกรรม ส่วนผู้อำนวยการท่านใหม่ได้สานต่องาน แต่เนื่องจากในตอนแรกยังไม่คุ้นชินกับการบริหารงานกับการปฏิบัติงานทางวิชาการ จึงทำให้แสดงบทบาทได้ไม่ชัดเจน ส่งผลต่อความชะงักในการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ

2. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกเหมือนกัน เน้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เด็กสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพมีการปรับโครงสร้างการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้จากหลักสูตรเดิม สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สะท้อนถึงการพัฒนาสมรรถนะทั้งสองโรงเรียน แต่มีประเด็นที่แตกต่าง ดังนี้

1) โรงเรียนบ้านวังสารภี มีจัดการสอนที่เป็นการพัฒนาฐานสมรรถนะ แต่ยังต้องปรับปรุงในเรื่องการนำผลลัพธ์การเรียนรู้ และผลการจัดการเรียนรู้มาใช้ในการประเมินผลฐานสมรรถนะ การใช้เครื่องมือที่สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมิน โดยรวมครูให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอย่างทั่วถึงให้ความสำคัญกับเด็กกลุ่มกลางและอ่อนอย่างเสมอภาค ในส่วนของผู้อำนวยการโรงเรียนได้ลงมือสอนผู้เรียนด้วยตนเองในรายวิชา Mindset ซึ่งทำให้เข้าใจสภาพผู้เรียน ความต้องการ และปัญหาที่ครูผู้สอนต้องการความช่วยเหลือ โดยสามารถร้องขอต่อหน่วยงานจังหวัดเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

2) โรงเรียนบ้านสามยอด ในช่วงต้นมีความพร้อมและดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานวัตกรรม อย่างหลากหลาย แต่อาจจะขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ

3. การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจอย่างชัดเจน แต่ก็พยายามที่จะอบรมพัฒนาครู ทำให้มีความพยายามในการประเมินสมรรถนะผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ และมีการออกแบบรายงานการประเมินผู้เรียน ในส่วนความพร้อมด้านเครื่องมือในการประเมินผล ทั้งสองโรงเรียนมีความแตกต่าง

โดยโรงเรียนบ้านสามยอดใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการประมวลผล ส่วนโรงเรียนบ้านวังสารภี ยังไม่ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ ยังคงใช้เอกสารในการเก็บข้อมูลและรายงานผลการเรียนของผู้เรียน

4. เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับเกณฑ์

4. พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

4.1 โรงเรียนดาราวิทยาลัย

บริบทพื้นฐาน

โรงเรียนดาราวิทยาลัยเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง จึงเอื้อให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย หลากหลาย แต่ด้วยบริบทของชุมชนเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนรอบโรงเรียนจะต่างจากโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนรอบนอก ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา หน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยซึ่งมีแนวทางในการขับเคลื่อนตามหลักคริสต์ศาสนา มีผู้เรียนจำนวนมากและหลากหลาย จากหลากหลายสถานที่ทั้งในเมืองเชียงใหม่ ต่างจังหวัดและต่างประเทศ ทำให้มีความแตกต่างสูง ทั้งด้านความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ที่อยากเรียนรู้ ความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ฐานะทางเศรษฐกิจ ครอบครัว และอื่น ๆ โรงเรียนมีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพในการทำงาน มีความรู้ความสามารถตรงตามสายงาน มีสถานที่กว้างขวาง เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีที่สนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน มีเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย

จุดเน้น/ School Concept

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นักนวัตกรรมสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ อย่างยั่งยืน

เอกลักษณ์/ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษา

เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นนวัตกรรมของโรงเรียนในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษากิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการคิด คือ “DARA Thinking Model” ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา มีกระบวนการวิชาการค้นคว้าที่เป็นวิชาเฉพาะในการพัฒนาผู้เรียน ผ่านกระบวนการคิดที่เหมาะสมตามวัยของผู้เรียน (Module of Inquiry) มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในกลุ่มศาสตร์วิชาสังคมฯ การงาน สุขศึกษา ศิลปะ การสอนจัดให้เป็นไปตามระบบการเรียนรู้ของมนุษย์

การเตรียมความพร้อม

โรงเรียนมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเป็นประจำอยู่แล้วในทุกด้าน โดยเฉพาะเรื่องเทคโนโลยี และความรู้เรื่องฐานสมรรถนะ แต่ช่วงแรกเกิดปัญหาเรื่องครูบางส่วนที่มีการต่อต้าน ครูต้องสอนศาสตร์ที่ไม่ใช่เฉพาะของตนเอง ฝ่ายบริหารแก้ไขโดยจัดการเรียงลำดับ จัดอบรมตลอดปี ค่อย ๆ ขับเคลื่อนไปทีละส่วน รวมถึงมีการพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญภายนอก

โรงเรียนดาราวิทยาลัยมีการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองในการปรับหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนบูรณาการฐานสมรรถนะ เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจในเหตุผลของการปรับเปลี่ยน และประโยชน์ที่จะเกิดแก่เด็ก

ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม โดยการเชิญครูที่ยังมีข้อคำถามหรือข้อสงสัยในวิธีการเรียนการสอน การประเมินผล โดยการนัดหมายพบกันเป็นรายบุคคล หัวหน้ากลุ่มสาระมาร่วมให้คำปรึกษา

ในช่วงโมเดลเปลี่ยนเรียนรู้ที่วิชาการต้องมีความรู้เยอะ เพื่อที่จะต้องตอบลูกทีมที่อยู่ในกลุ่ม โดยที่วิชาการต้องให้การอบรมตลอดทั้งปี ช่วยให้การสนับสนุนด้านจิตใจ คือ มีการพูดคุย คุยจนตกตะกอน การพยายามโน้มน้าวปรับทัศนคติ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม

การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ

โรงเรียนมีนวัตกรรมการจัดการจัดการการเรียนรู้ คือ “DARA Thinking Model” โดยมี 4 ขั้นตอน คือ (1) DIY การนำเข้าสู่บทเรียน การกระตุ้นให้เด็กสนใจ (2) Action กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีทักษะการคิด เช่น การลงมือปฏิบัติจริง (3) Reflection คือ การสรุปองค์ความรู้ การสะท้อนความคิดของเด็ก (4) Application การประยุกต์ใช้ ใช้ในทุกกลุ่มสาระวิชาและกลุ่มบูรณาการ โดย DARA Thinking Model เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียนได้สร้างขึ้นมาเพื่อจะทำให้เด็กได้เกิดทักษะกระบวนการคิด หรือเพื่อบรรลุสมรรถนะที่แต่ละกลุ่มศาสตร์ต้องการ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนผ่าน DARA Thinking Model ต้องมีคิติกกลุ่ม คิดคู่ คิดเดี่ยว อย่างน้อยอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้เด็กได้พัฒนาสมรรถนะอื่น ๆ (5) เน้นกระบวนการค้นคว้า (Model of Inquiry) ด้วยกระบวนการ “Project Approach DARA-MODEL” และ “Design Thinking” ผลการจัดการกิจกรรมตามกระบวนการดังกล่าว ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตอบคำถาม มีพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ ผู้เรียนสนุกในการเรียนรู้ เนื่องจากลักษณะการจัดการจัดการกิจกรรมและการประเมินผล ประเมินจากผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ ผู้เรียนได้ลงมือทำและเคลื่อนไหวตลอดเวลา โดยเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ Project Approach

เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ พบว่า ส่วนใหญ่สอดคล้องกับเกณฑ์ โดยเฉพาะการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ

การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

ปัจจุบัน โรงเรียนดาราวิทยาลัยลดการสอบของผู้เรียนช่วงชั้น ป.1 - ป.3 โดยใช้การประเมินผู้เรียนในระหว่างเรียนมากขึ้น รวมทั้งใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการวัดและประเมินผล ฝ่ายวิชาการได้สร้างความเข้าใจและเน้นย้ำเรื่องการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะแล้วว่า ไม่ใช่ประเมิน KSA แต่จะเป็น KSAC จึงพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจที่จะสามารถออกแบบการวัดและประเมินผลสมรรถนะผู้เรียนได้ เช่น ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนในเชิงปฏิบัติเป็นอย่างไร วิธีการออกข้อสอบประเมินสมรรถนะอย่างไร โดยมีการอบรม อ บ ร ม ก า ร ส ร ร ค้าง คลังข้อสอบเชิงสมรรถนะ รวมทั้งข้อสอบแนว PISA ซึ่งฝ่ายวิชาการได้แนะนำวิธีการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน โดยให้เช็คพฤติกรรมระหว่างที่ผู้เรียนปฏิบัติโดยไม่มีการตำหนิใด ๆ ซึ่งระบบการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะนี้ ยังไม่สมบูรณ์ทั้งหมด โรงเรียนดาราวิทยาลัยกำลังขับเคลื่อนอย่างเป็นระลอก ๆ เช่น ในการใช้หลักสูตรปีที่สอง (พ.ศ. 2566) เริ่มเข้าสู่ความเสถียร จึงเริ่มเน้นที่การวัดและประเมินผล ฝ่ายวิชาการมีการเรียกดูข้อสอบ ประเมินคุณภาพข้อสอบ ดูผลสถิติการสอบของผู้เรียน แล้วพิจารณาว่า จุดใดควรปรับและจะปรับ ปร บ อย ่าง ไ ร ให้สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับวิธีการวัดและประเมินผล ซึ่งภายใต้การถูกยกระดับนั้น โรงเรียนดาราวิทยาลัยพร้อมรับองค์ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งจากหน่วยงานภายนอก ควบคู่กับการพัฒนาภายใต้ตัวตนของโรงเรียน ให้ความสำคัญกับการนำครูทำ ไม่ใช่การสอนใหม่แต่ประเมินผลแบบเดิม และใช้วิธีเสริมแรงใจครูค่อนข้างมาก เพราะคือสิ่งใหม่ทั้งหมด

4.2 โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย

บริบทพื้นฐาน

โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เดิมชื่อโรงเรียนบ้านต้นแก้ว ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2465 ก่อนมีการถ่ายโอนภารกิจเข้ามาอยู่ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2551 จัดการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 มีผู้เรียน จำนวน 1,300 คน ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 75 คน บุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 14 คน ตั้งอยู่เลขที่ 69 หมู่ที่ 1 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีปณิธานในการจัดการศึกษา “เป็นพลเมืองเชียงใหม่ รักวัฒนธรรม ทนการเปลี่ยนแปลง แสวงสัจมาชีพ”

จุดเน้น/ School Concept

มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลโลกที่สมบูรณ์ โดยการเป็นผู้สร้างนวัตกรรม รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เห็นคุณค่า และพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม

เอกลักษณ์/ ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษา

เอกลักษณ์ของผู้เรียน: ภูมิใจในท้องถิ่น มีจิตอาสา พร้อมทักษะความรู้และมั่นใจ

ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษา: ขอบเขตเนื้อหาการเรียนรู้ใช้อัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่เป็นกรอบในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

การเตรียมความพร้อม

ผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้พัฒนางานและเรียนรู้ร่วมกับครู พร้อมปรับเปลี่ยนงานให้มีความเหมาะสม

โรงเรียนดำเนินการพัฒนาครูผู้สอน เพื่อให้ครูมีความรู้และความเข้าใจในรายละเอียดของหลักสูตรฐานสมรรถนะ จนสามารถจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการฐานสมรรถนะได้ โดยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาครู เรื่อง Active Learning และการพัฒนาสมรรถนะ นอกจากนี้มีการจัดกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอในระดับช่วงชั้น ให้ครูได้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน

การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ

โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย ได้กำหนดเนื้อหาตามหลักสูตรเป็น 4 หมวด ได้แก่ ด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ด้านศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นสู่สากล ด้านการเมือง การปกครอง กฎหมาย และด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว และนำมาจัดเป็นกลุ่มวิชาเรียนของผู้เรียนชั้น ป.1 – 6 ใน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชาเสริมทักษะ การเรียนรู้นอกห้องเรียน และหน่วยบูรณาการ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - 3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - 6)
วิชาพื้นฐาน ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ	วิชาพื้นฐาน ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ
วิชาเสริมทักษะ ดนตรี พลศึกษา ภาษาจีน	วิชาเสริมทักษะ ดนตรี พลศึกษา ภาษาจีน
การเรียนรู้นอกห้องเรียน	การเรียนรู้นอกห้องเรียน
หน่วยบูรณาการ - วิถีชุมชนคนต้นแก้ว - เกษตรอินทรีย์	หน่วยบูรณาการ - สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน - เกษตรอินทรีย์วิถีคนต้นแก้ว

ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - 3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - 6)
- รู้ทันภัยใกล้ตัว	- เชียงใหม่ภัยพิบัติและโรคภัย - มรดกภูมิปัญญาคนศรีเชียงใหม่ - E-Commerce

การพัฒนาสมรรถนะ โรงเรียนจะคิดเป็น Theme หลัก และเปิดโอกาสให้ครูออกแบบรายละเอียดหน่วยการเรียนรู้ย่อยว่า แต่ละวิชาจะมีกี่หน่วย แต่ละหน่วยเป็นเท่าไร โดยปิดเทอมครูจะมีการวิเคราะห์หลักสูตรออกแบบหน่วยการเรียนรู้ร่วมกับทีมผู้บริหาร ครูแกนนำ และศึกษานิเทศก์

มีแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และวิธีการจัดการเรียนรู้หลากหลาย ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งสมรรถนะเฉพาะและสมรรถนะหลัก บูรณาการเทคโนโลยีมาใช้ในการขับเคลื่อนโดยใช้ Google Workspace for Education มาช่วยในการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ ใช้เพื่อลดภาระงานเอกสารของครู ซึ่งครูทุกท่านใช้ระบบนี้เหมือนกันภายใต้ Google Workspace for Education การเก็บไว้ใน Google Drive ที่เป็นโดเมนงานวิชาการต่าง ๆ ใช้สถานการณ์ใหม่ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

ครูผู้สอนแต่ละคนต้องจัดทำนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ ทำนวัตกรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Co-Operative ร่วมกับ High Impact Practices ซึ่งเป็นกลวิธีที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม เป็นการส่งเสริมเกี่ยวกับสมรรถนะให้เกิดขึ้น

เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลฐานสมรรถนะ พบว่า ส่วนใหญ่สอดคล้องกับเกณฑ์ โดยเฉพาะการบูรณาการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ

การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

1) โรงเรียนมีการประเมิน 2 แบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง แบบหลักสูตร 2551 ประเมินตามตัวชี้วัด 8 สาระการเรียนรู้กับรายวิชาเพิ่มเติม รูปแบบที่สอง คือ การประเมินตามสมรรถนะ

2) การประเมินตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนจากภาระงานที่แสดงต่อการประยุกต์ใช้ KSA ในชีวิตจริง ในสถานการณ์จริง เน้นการวัดและประเมินผลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลากหลาย ทั้งครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และเพื่อน โดยเน้นการมีหลักฐานที่สะท้อนถึงสมรรถนะของผู้เรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นกำหนดการชัดเจนที่เป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในขั้นตอนสุดท้ายก่อนที่จะตัดสินผลการเรียนเด็กในปลายภาคเรียน/ปลายปีการศึกษา มีการให้ครูในช่วงชั้นดูจากภาระงาน/ ชิ้นงานของเด็กทั้งหมดที่ให้ไว้ใน E-Portfolio ในระดับประถมศึกษาคือ ชิ้นงานที่กำหนดการสอนไว้ แล้วประเมินผลร่วมกันอีกครั้งเพื่อตรวจสอบการไปถึงผลของสมรรถนะหลักนั้น โดยครูสายชั้นจะประเมินสมรรถนะหลักร่วมกัน ขณะที่ครูสายวิชาจะประเมินสมรรถนะพื้นฐานของผู้เรียน

สรุปกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

1. การเตรียมความพร้อม ทั้งสองโรงเรียนมีการดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสมรรถนะครู รวมทั้งมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนพูดคุย แลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์การแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน มีการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจในเหตุผลของการปรับเปลี่ยนและประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน

2. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ โรงเรียนมีนวัตกรรมการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของโรงเรียน ดังนี้

2.1 โรงเรียนดาราวิทยาลัย มีนวัตกรรมการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ คือ Dara Thinking Model โดยมี 4 ขั้นตอน คือ (1) DIY การนำเข้าสู่บทเรียน การกระตุ้นให้เด็กสนใจ (2) Action กระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้เด็กมีทักษะการคิด เช่น การลงมือปฏิบัติจริง (3) Reflection คือ การสรุปองค์ความรู้ การสะท้อนความคิดของเด็ก (4) Application การประยุกต์ใช้ ใช้ในทุกกลุ่มสาระวิชาและกลุ่มบูรณาการ เน้นกระบวนการค้นคว้า (Model of Inquiry) ด้วยกระบวนการ Project Approach DRA-MODE และ Design Thinking

2.2 โรงเรียนตันแก้วผดุงพิทยาลัย มีหัวข้อหลักของโรงเรียน (Theme) คือ เชียงใหม่สมาร์ท ซิตี้ และสวนพฤกษศาสตร์ บูรณาการเทคโนโลยีมาใช้ในการขับเคลื่อน โดยใช้ Google Workspace for Education มาช่วยในการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ ใช้สถานการณ์ใหม่ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ค รุ ผู้ ส อ น แต่ละท่านต้องจัดทำนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ

3. การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

ในการดำเนินการด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ มีดังนี้

3.1 โรงเรียนดาราวิทยาลัย มีการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะโดยที่ระดับชั้น ป.1 - ป.3 ใช้การประเมินผู้เรียนในระหว่างเรียนมากขึ้น รวมทั้งใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการวัดและประเมินผล เป็นการประเมิน KSAC โดยมีการพัฒนาครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่จะสามารถออกแบบการวัดและประเมินผลสมรรถนะผู้เรียนได้

3.2 โรงเรียนตันแก้วผดุงพิทยาลัย มีการประเมิน 2 แบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง แบบหลักสูตร 2551 ประเมินตามตัวชี้วัด 8 สาระการเรียนรู้กับรายวิชาเพิ่มเติม รูปแบบที่สอง คือ การประเมินตามสมรรถนะ ประเมินตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนจากภาระงาน ที่แสดงต่อการประยุกต์ใช้ KSA ในชีวิตจริงในสถานการณ์จริง เน้นการวัดและประเมินผล และการตรวจสอบจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลากหลาย ทั้งครูสายวิชา ครูสายชั้น ผู้เรียน ผู้ปกครอง และเพื่อน

4. เมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ พบว่า ส่วนใหญ่สอดคล้องกับเกณฑ์ โดยเฉพาะการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะ

5. สิ่งที่ช่วยขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารดำเนินงานและปรับเปลี่ยนงานอย่างต่อเนื่อง มีแกนนำที่พร้อมเรียนรู้และมีเอกลักษณ์ และคงความเป็นตัวตนของตนเองอย่างชัดเจน

สรุปกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ

จากการศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนพบข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ฐานสมรรถนะของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความตระหนักในความสำคัญ จัดระบบกลไกและบุคลากร

ให้พร้อมทำงาน มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ พร้อมเรียนรู้กับครูผู้สอนและนักวิชาการภายนอกและดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะสามารถขับเคลื่อนกระบวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนได้ดี

2. สถานศึกษาส่วนใหญ่มีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมในเรื่องการพัฒนาครูผู้สอน แต่ยังขาดความต่อเนื่อง และขาดการใช้วิธีการที่หลากหลาย

สถานศึกษาที่ดำเนินการได้ดี มักจะมีครูที่มีความเข้าใจแนวคิดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ ก่อนการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีความเข้าใจรายละเอียดของหลักสูตรฐานสมรรถนะ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ โดยมักจะเกิดจากการสร้างความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับบุคคล

3. มีการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะ โดยใช้นวัตกรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการ เป็นการเรียนรู้จากชีวิตจริง ชุมชน และสังคมรอบตัว ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สะท้อนคิดและเรียนรู้ร่วมกัน แต่การทำงานที่ผสานกันระหว่างการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะยังมีน้อย

สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเต็มที่ บนพื้นฐานของความเข้าใจที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะของสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ยังดำเนินการไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ แต่มีบางสถานศึกษาที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะได้ดี

4. ความเข้าใจของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะยังมีน้อย และยังขาดระบบที่ชัดเจนในการทำงานของสถานศึกษา

5. สถานศึกษาในสังกัดต่างกันมีระบบการทำงานแตกต่างกัน และมีปัญหาต่างกัน โดยค้นพบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานไม่ต่อเนื่อง และพบว่า ระบบการจัดนักวิชาการ/ พี่เลี้ยงเข้าไปร่วมเรียนรู้จะมีความเข้มข้นน้อยกว่าโรงเรียนในสังกัดอื่น

6. มีการจัดกระบวนการสร้างชุมชนทางวิชาชีพ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนงาน

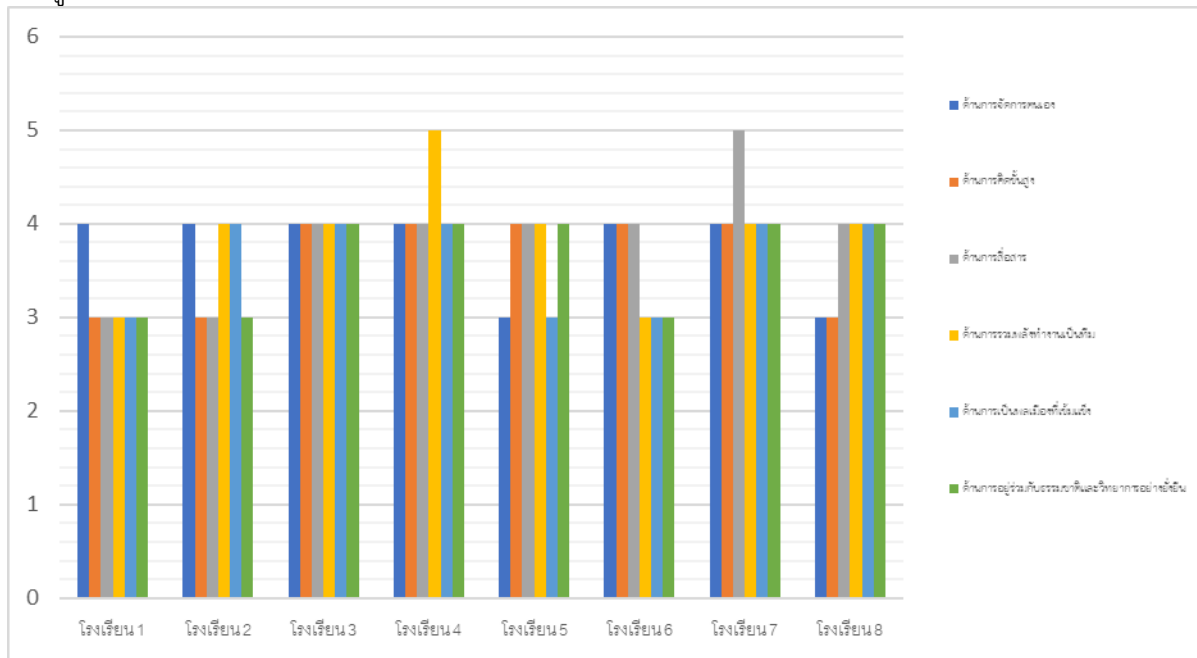
4.1.2 ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ในส่วนนี้ จะนำเสนอข้อมูลในด้านสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ดังรายละเอียด

1) สมรรถนะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

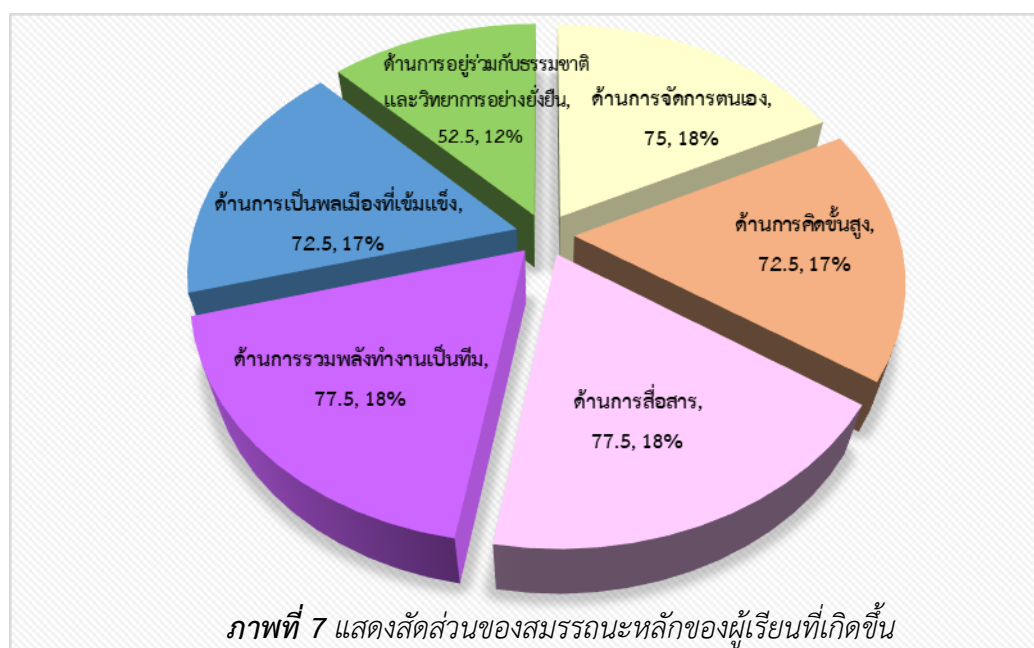
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้เรียนเกิดการพัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะ ดังนี้

1.1) **สมรรถนะหลัก** ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนเกิดสมรรถนะหลัก ทั้ง 6 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะการจัดการตนเอง สมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะการสื่อสาร สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน โดยผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการพัฒนาสมรรถนะหลักที่แตกต่างกัน ดังภาพ

ภาพที่ 6 ระดับสมรรถนะหลักของผู้เรียนที่เกิดขึ้นแยกเป็นรายโรงเรียน

และเมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะ พบว่า สมรรถนะหลักที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับมากที่สุด ได้แก่ สมรรถนะด้านการจัดการตนเอง สมรรถนะด้านการสื่อสาร และสมรรถนะด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีม รองลงมา คือ สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ส่วนสมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนเป็นสมรรถนะที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด

ภาพที่ 7 แสดงสัดส่วนของสมรรถนะหลักของผู้เรียนที่เกิดขึ้น

โดยครูผู้สอนมีการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในแต่ละสมรรถนะ ดังนี้

สมรรถนะที่ 1 สมรรถนะการจัดการตนเอง ครูผู้สอน พบว่า ผู้เรียนมีการแสดงออกในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) การเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง สามารถสะท้อนคิดและบอกจุดเด่น รวมทั้งข้อควรพัฒนาของตนเองได้ หลังจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งรู้จักชื่นชมผู้อื่นมากขึ้น

2) การมีเป้าหมายในชีวิต ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีระเบียบ มีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้นสามารถจัดการตนเองในเรื่องของการเตรียมตัวเรียน เช่น การจัดทำตารางเรียน มีการตั้งเป้าหมายในการทำงาน มีวินัยในตนเอง สามารถบริหารเวลาในการทำงานร่วมกัน สามารถเข้าใจตนเองและเรียนรู้การจัดการตนเองแบบไม่รู้ตัว จนสามารถพัฒนาต่อยอดได้ นอกจากนี้ ผู้เรียนสามารถดูแลสุขอนามัยตนเองได้ดีขึ้น

3) การจัดการอารมณ์และความเครียด ผู้เรียนควบคุมตนเองได้ สามารถจัดการอารมณ์ความรู้สึกและความคิดของตนเอง และแสดงออกได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ได้ดีขึ้น

สมรรถนะที่ 2 สมรรถนะการคิดขั้นสูง ครูผู้สอนสะท้อนว่า ผู้เรียนมีการแสดงออกในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้เรียนสามารถประเมินสถานการณ์และหลีกเลี่ยงในการนำตัวเองออกจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย

2) การคิดเชิงระบบ ผู้เรียนสามารถคิดเป็นระบบ สามารถจัดลำดับความสำคัญและวางแผนการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้

3) การคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ออกแบบผลงานที่หลากหลาย มีการคิดสร้างสรรค์ และสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ดีขึ้น ออกแบบตกแต่งห้องเรียนของตนเองได้อย่างน่าสนใจ สามารถพัฒนากระบวนการคิดเดิม ต่อยอดการคิดใหม่ให้มีเพิ่มขึ้นและขยายผลออกไปในการคิดในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งกล้าริเริ่มในสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม กล้าแสดงออกทางความคิดโดยไม่กลัวผิด

4) การคิดแก้ปัญหา ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลด้วยความเข้าใจ นำไปเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้ เช่น สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์จากการอ่านและการฟังได้มากขึ้น จับใจความสำคัญและเสนอความคิดเห็นได้หลากหลายขึ้น ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์สถานการณ์และสามารถที่จะแก้ปัญหาในขณะที่ทำกิจกรรม เห็นจุดที่ตนเองสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ รวมทั้งรู้จักเลือกวิธีการในการแก้ปัญหาของตนเอง และแก้ปัญหาร่วมกันกับเพื่อน ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะที่ 3 สมรรถนะการสื่อสาร ครูผู้สอนสะท้อนว่า ผู้เรียนมีการแสดงออกในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ผู้เรียนสามารถรับสารและส่งสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนยอมรับ รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ มีการรับและส่งสารอย่างตั้งใจ เข้าใจความแตกต่างทางกายภาพที่มีผลต่อการสื่อสาร มีการใช้สื่อ ภาพ เสียง คำพูด ท่าทาง สัญลักษณ์ใกล้ตัว ในการสื่อสารได้ดีขึ้น

2) ผู้เรียนสามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น และกล้าที่จะแสดงออก สื่อสารได้อย่างถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น การนำเสนองานของผู้เรียนสื่อสารได้เข้าใจมากขึ้นมีการขยายความโดยที่ครูผู้สอนถามต่อน้อยลง สามารถเลือกการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ได้เหมาะสมมากขึ้น

3) ผู้เรียนสามารถสื่อได้มากกว่าการพูด มีความสามารถด้านการเขียน การอภิปราย การนำเสนอได้ดีขึ้น มีความกล้าแสดงออกบุคลิกภาพที่ดีขึ้นในการสื่อสารทั้งการเขียน การพูด มีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้น

4) ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเชื่อมโยงตามข้อตกลงร่วมกัน และสามารถบอกความรู้สึก จากความสำเร็จในขั้นต้นได้ และเสริมแรงให้กับเพื่อนได้

5) ผู้เรียนมีสติในการรับฟัง รับรู้ รับสารจากแหล่งต่าง ๆ และสามารถแยกแยะ รู้ทันสื่อ เห็นคุณค่าในความต่างของผู้อื่น ทำให้การขัดแย้งลดน้อยลง สามารถรับฟัง รับรู้ เปิดใจยอมรับความคิดเห็น ของผู้อื่นแบบใจกว้างถูกต้อง เคารพความคิดมุมมองของเพื่อนมากขึ้น นำไปสู่การเรียนรู้ การแก้ปัญหาผ่านการสื่อสาร

สมรรถนะที่ 4 สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม ครูผู้สอนสะท้อนว่า ผู้เรียนมีการแสดงออก ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ผู้เรียนมีการทำงานเป็นทีมและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน สื่อสารและวางแผนการทำงานร่วมกัน เมื่อรู้เป้าหมายในการทำงานทุกคนก็พร้อมที่จะแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และแสดงออกถึงความภาคภูมิใจเมื่องานบรรลุผลสำเร็จ มีความรับผิดชอบในตนเองและสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้มากขึ้น

2) ผู้เรียนมีการวางแผนในการทำงานอย่างมีขั้นตอน แบ่งหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน และทำงานเป็นทีมร่วมกันอย่างมีระบบ รวมถึงรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนมากขึ้น ผู้เรียนเข้าใจบทบาทของ ตนเอง ร่วมกันกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม และทำงานกับเพื่อนครูและผู้ปกครองได้อย่างเข้าใจ และเคารพผู้อื่น

3) ผู้เรียนแสดงออกถึงความเข้าใจต่อเพื่อนในทีมด้วยความเป็นมิตรตามคำแนะนำ ช่วยเหลือเพื่อนในทีม กิจกรรมเกือบทุกกิจกรรมเป็นแบบกลุ่ม ผู้เรียนในกลุ่มช่วยกันทำงาน เด็กอ่อนไม่ถูกทิ้ง เด็กเก่งช่วยเพื่อนในการทำงาน ช่วยอธิบายและใช้ศักยภาพเฉพาะของแต่ละคนในการทำงานร่วมกัน

4) ผู้เรียนมีความเป็นผู้นำในตนเอง มีการกำหนดการทำงานตามแผนมากขึ้น ผู้เรียนเกิดทักษะ การทำงานเป็นทีม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีสัมพันธภาพที่ดี มีการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี โดยทำงานร่วมกับเพื่อน รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ไม่เกิดความขัดแย้งภายในชั้นเรียน

5) ผู้เรียนมีการทำงานเป็นระบบห้องและนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

สมรรถนะที่ 5 สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ครูผู้สอนสะท้อนว่า ผู้เรียนมีการแสดงออก ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ผู้เรียนสามารถยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ มีวินัย เคารพกติกาของสังคม ผู้เรียนมีความตระหนักและรับผิดชอบต่อชุมชนมากขึ้น เริ่มเห็นว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชนที่จะช่วยกันดูแล สังคม

2) ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ดี เป็นผู้นำในตนเองและ เป็นผู้ริเริ่มการทำการกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ปฏิบัติตามกฎหมายกติกา รวมถึงข้อตกลงร่วมกันภายในห้องเรียนได้ ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน อย่างถูกต้องและเหมาะสม

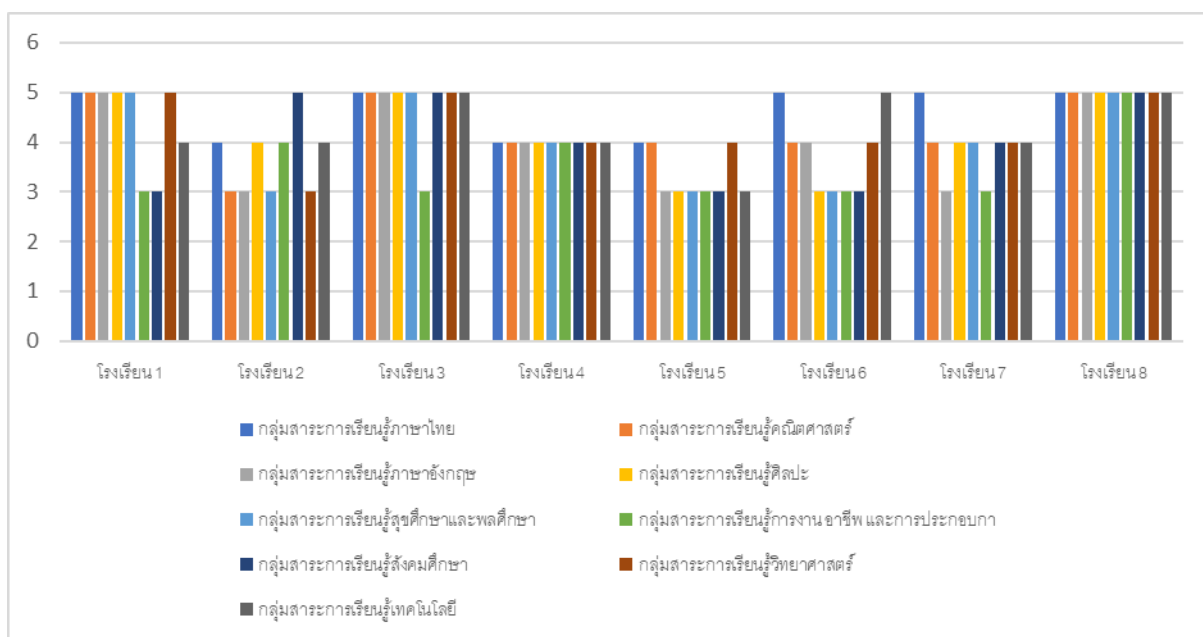
3) ผู้เรียนรู้จักเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น รับผิดชอบและเคารพในกติกาของห้อง และโรงเรียน และที่เห็นได้ชัดเจน คือ มีการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นได้มากยิ่งขึ้น เคารพในความแตกต่าง ทางศาสนา การอยู่ร่วมกัน และการเห็นอกเห็นใจ

4) ผู้เรียนมีจิตอาสาในการช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวมมากขึ้น มีการริเริ่มในการทำงาน ด้านบริการที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

สมรรถนะที่ 6 สมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน ครูผู้สอนสะท้อนว่า ผู้เรียนมีการแสดงออกในด้านต่าง ๆ ดังนี้

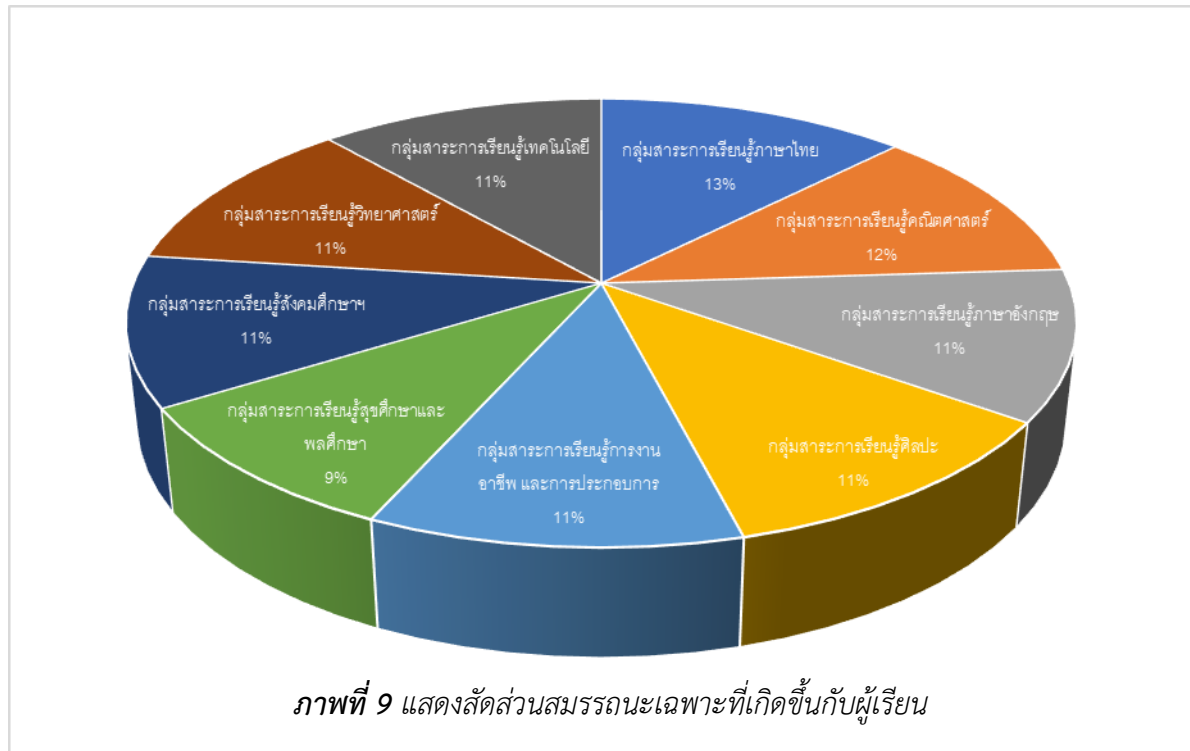
- 1) ผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคณิตศาสตร์ สามารถแก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการเรียนรู้
- 2) ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น สามารถตั้งคำถามจากเหตุการณ์ที่ได้พบ รู้จักสังเกต มีความอยากรู้อยากเห็นเหมาะสมตามขอบเขต มีกระบวนการในการสืบหาข้อมูล บนพื้นฐานความมีเหตุผล เพื่อหาคำตอบที่ตนเองสงสัยได้
- 3) ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ที่จะเป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ในสังคม สามารถนำความรู้ ทักษะ และเจตคติมาใช้ในการออกแบบและประดิษฐ์ชิ้นงานโดยใช้หลักการที่เหมาะสมได้ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้น และการผลิตสื่อต่าง ๆ
- 4) ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกต เข้าใจระบบธรรมชาติ ผู้เรียนกลับมามองทรัพยากร ในท้องถิ่นมากขึ้น พยายามใช้ประโยชน์จากวัสดุท้องถิ่นจนสามารถสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี
- 5) ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ตามธรรมชาติได้ สามารถอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ และเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวได้ดียิ่งขึ้น
- 6) ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาและใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า สามารถนำความรู้ ในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

1.2) สมรรถนะเฉพาะ ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะเฉพาะ ทั้ง 9 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สาระการเรียนรู้ ศิลปะ สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และระบบธรรมชาติ สาระการเรียนรู้การจัดการในครัวเรือน และสาระการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยผู้เรียน ในสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการพัฒนาสมรรถนะเฉพาะที่แตกต่างกัน ดังภาพ

ภาพที่ 8 แสดงสมรรถนะเฉพาะของผู้เรียนที่พัฒนาแยกเป็นรายโรงเรียน

และเมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะ พบว่า สมรรถนะเฉพาะที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนมีส่วน การพัฒนาที่ใกล้เคียงกัน โดยสมรรถนะเฉพาะที่ถูกพัฒนาในระดับมากที่สุด ได้แก่ สมรรถนะเฉพาะกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย รองลงมา คือ สมรรถนะเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ส่วนสมรรถนะเฉพาะ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นกลุ่มสาระที่ถูกพัฒนาขึ้นน้อยที่สุด ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียด สัดส่วนได้ ดังแผนภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนเกิดการพัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะในระดับที่น่าพอใจ สมรรถนะหลักทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การจัดการตนเอง การคิดขั้นสูง การสื่อสาร การรวมพลังทำงานเป็นทีม การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการตนเอง การสื่อสาร และการรวมพลังทำงานเป็นทีมมากที่สุด ขณะที่สมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและ วิทยาการอย่างยั่งยืนพัฒนาน้อยที่สุด นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีการแสดงออกในด้านการคิดขั้นสูง การคิดอย่างมี วิจารณญาณ การคิดเชิงระบบ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหาอย่างชัดเจน ทำให้สามารถนำความรู้ ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของสมรรถนะเฉพาะ พบว่า ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะใน 9 สาระการเรียนรู้หลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ศิลปะ สุขศึกษาและพลศึกษา สังคมศึกษาฯ วิทยาศาสตร์และระบบธรรมชาติ การจัดการในครัวเรือน และเทคโนโลยีดิจิทัล โดยสมรรถนะเฉพาะที่พัฒนามากที่สุด คือ สมรรถนะในกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย และสมรรถนะในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในขณะที่สมรรถนะในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาพัฒนาน้อยที่สุด การพัฒนาสมรรถนะทั้งสองประเภทนี้เกิดจากการมีครูผู้สอน ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเรียนการสอน และการร่วมมือของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นและเตรียมพร้อม สำหรับอนาคตได้อย่างดี

2) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ในส่วนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พบข้อมูลดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้มีการพัฒนาความรู้และทักษะในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจในบริบทของหลักสูตรฐานสมรรถนะมากขึ้น ส่งผลให้สามารถกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน

2) ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการเตรียมการสอนและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ทำให้การสอนมีความหลากหลายและน่าสนใจมากขึ้น

2.2 ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้นอกห้องเรียนและได้ลงมือปฏิบัติจริง ประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น การศึกษาทัศนศึกษา การทำโครงการกลุ่ม การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในชุมชน ซึ่งช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้เรียนยังกล้าคิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา มากขึ้น

2.3 สถานศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งระบบตามบริบทเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยมีการนำข้อมูลบริบทท้องถิ่นมาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้เป็นอย่างดี ได้รับการยอมรับและความเชื่อมั่นมากขึ้นจากผู้ปกครองและชุมชน และเกิดเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ

2.4 เกิดระบบการนิเทศติดตามเครือข่ายกัลยาณมิตร และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ที่ช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับบุคลากรในสถานศึกษา

2.5 มีครูแกนนำหรือฝ่ายวิชาการที่เข้มแข็ง มีข้อมูลพื้นฐานที่มากพอเกิดความเข้าใจบริบทและสภาพทั่วไปของชุมชนมากขึ้น บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือ และพร้อมเรียนรู้ในการทำงาน มีวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของสถานศึกษาที่ชัดเจน เข้าใจตรงกัน มีเครือข่ายทางวิชาการเพิ่มขึ้น เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไข และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

4.2.1 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

ส่วนนี้จะนำเสนอผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา โดยเสนอใน 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) ปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของแต่ละพื้นที่ และ 2) ปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

1) ปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของแต่ละพื้นที่

1.1) ปัญหาของสถานศึกษาในจังหวัดสตูล

ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

สถานศึกษาพบปัญหาเรื่องตัวชี้วัดในหลักสูตรที่มีจำนวนมาก และครูไม่สามารถสอนครบตามที่กำหนดเนื่องจากความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน

ช่วงต้นของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

(1) การเทียบโอนรายวิชากับสถานศึกษาอื่น ๆ การวัดและประเมินผลที่ไม่มีความชัดเจน ผลลัพธ์ที่ได้ไม่ครอบคลุมทุกเนื้อหา และครูผู้สอนขาดความมั่นใจในการนำผลลัพธ์มาใช้ โรงเรียนได้แก้ไขปัญหาด้วยการวางแผนการสอน การออกแบบการวัดและประเมินใหม่ การแลกเปลี่ยนผลลัพธ์ระหว่างครู และการเพิ่มกิจกรรมในโครงสร้างวิชา

(2) มีความสับสนในการนำกระบวนการโครงงานฐานวิจัยไปปรับใช้ใน Theme การเรียนรู้ โรงเรียนแก้ปัญหาโดยจัดให้มีการนิเทศและเรียนรู้ในการปรับกระบวนการบูรณาการ

หลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 1 ปี

มีปัญหารื่องการวัดและประเมินผลที่ไม่ชัดเจน การนำผลลัพธ์การเรียนรู้มาใช้ในวิชาบูรณาการที่ไม่ชัดเจน โดยสถานศึกษาแก้ไขด้วยการเข้าร่วมกลุ่มวัดและประเมินผลของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและทำเอกสารร่วมกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางการวัดและประเมินผลเบื้องต้น รวมถึงการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูและบุคลากรทุกคนเพื่อเพิ่มความเข้าใจในหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการส่งเสริมตามศักยภาพของผู้เรียนเพื่อลดความแตกต่างระหว่างบุคคล และตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการมากขึ้น

1.2) ปัญหาของสถานศึกษาในจังหวัดระยอง

ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

สถานศึกษามีปัญหาในการสร้างความเข้าใจในการจัดโครงสร้างเวลาเรียนและครูผู้สอนยังยึดติดวิชาเอกของตัวเองทำให้สอนบูรณาการไม่ได้

ช่วงต้นของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ทำงานได้ดี แต่มีครูใหม่ที่ยังขาดความเข้าใจ สถานศึกษาแก้ไขปัญหาด้วยการจัดอบรมและให้ครูแลกเปลี่ยนความรู้กัน และศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตร

หลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 1 ปี

(1) ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลที่ยังไม่ชัดเจนและครูยังไม่ได้ใช้สมรรถนะเฉพาะในการวางแผนการสอน สถานศึกษาจึงใช้กระบวนการ PLC เพื่อแก้ไขและพัฒนาการวัดผล นอกจากนี้ ยังมีการแลกเปลี่ยนความรู้และปรับโครงสร้างเวลาเรียนและหน่วยการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ครูผู้สอนรู้สึกสบายใจมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองศักยภาพของผู้เรียน

(2) ปัญหาครูผู้สอนมาใหม่ที่โรงเรียนต้องจัดอบรมเพิ่มเติม เพื่อเข้าถึงและเข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะ

1.3) ปัญหาของสถานศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี

ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

สถานศึกษาประสบปัญหาหลายด้าน เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ทั้งหมดนี้ได้รับการแก้ไขโดยการใช้

กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การขอคำแนะนำจากหน่วยงานต้นสังกัด และการศึกษาข้อมูลทางวิชาการเพิ่มเติม

ช่วงต้นของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

มีปัญหาการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวัดผลระหว่างเรียน และการเทียบโอนผลการเรียน รวมถึงการรายงานผลการเรียนระดับ ป.6 ซึ่งได้รับการแก้ไขโดยการใช้กระบวนการ PLC และการขอคำแนะนำจากหน่วยงานต้นสังกัด

หลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 1 ปี

ผู้เรียนบางคนไม่บรรลุตามเป้าหมาย ครูผู้สอนขาดความรู้ในการพัฒนาสื่อที่ทันสมัย ขาดความรู้เรื่องการวัดผลตามสภาพจริง และการออกเอกสารรับรองผลการเรียนรู้ ซึ่งแก้ไขโดยการเข้าร่วมการอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการที่จัดโดยศึกษานิเทศก์ และการใช้ PLC และสถานศึกษามีการสนับสนุนให้คำแนะนำเพิ่มเติมด้วย

1.4) ปัญหาของสถานศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่

ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

สถานศึกษา พบว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ฉบับปรับปรุง 2560 มีเนื้อหาและตัวชี้วัดที่ไม่สอดคล้องกับเวลาเรียนของผู้เรียน ทำให้ครูผู้สอนเน้นการสอนครบทุกตัวชี้วัดแต่ขาดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของผู้เรียน ดังนั้น สถานศึกษาจึงเข้าร่วมโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะตามบริบทของสถานศึกษา

ช่วงต้นของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

ครูผู้สอนขาดความมั่นใจและความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล จึงแก้ไขโดยการพัฒนาครูผู้สอนผ่านการพบปะ พูดคุย และให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

หลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 1 ปี

(1) ครูผู้สอนยังขาดความรู้ในการสอนข้ามศาสตร์ จึงแก้ไขโดยการจัดสรรเวลาให้ครูผู้สอนตามกลุ่มศาสตร์นั้น ๆ เป็นผู้ถ่ายทอดและประเมินผลด้วยตนเอง

(2) ปัญหาเรื่องการขาดความรู้ความเข้าใจ และการวางระบบการวัดและประเมินผลที่ยังไม่เอื้อต่อการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

3) ปัญหาขาดแคลนครู

ซึ่งทั้ง 2 ปัญหานี้ยังรอการแก้ไข

2) ปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในแต่ละช่วงเวลา

ในส่วนนี้จะนำเสนอปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

2.1) ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

(1) ปัญหาด้านตัวชี้วัดในหลักสูตร

รายละเอียดปัญหา: จำนวนตัวชี้วัดที่มีมากเกินไป ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถสอนได้ครบทุกตัวชี้วัด โดยเฉพาะเมื่อผู้เรียนมีความสามารถที่แตกต่างกัน บางคนเรียนรู้เร็ว บางคนเรียนรู้ช้ากว่า ทำให้เกิดความยากลำบากในการวางแผนการสอนที่ครอบคลุมทุกตัวชี้วัด

การแก้ไข้ปัญหา: การวางแผนการสอนให้ครอบคลุมทุกตัวชี้วัด โดยอาจต้องมีการปรับตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

(2) ปัญหาด้านกระบวนการพัฒนา (ร่าง) หลักสูตร

รายละเอียดปัญหา: ความไม่ชัดเจนในการจัดโครงสร้างเวลาเรียนและตัวชี้วัด ทำให้ครูผู้สอนสับสนและไม่สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การแก้ไข้ปัญหา: การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและขอคำแนะนำจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ได้โครงสร้างเวลาเรียนและตัวชี้วัดที่ชัดเจน

(3) ปัญหาความไม่เข้าใจเรื่องหลักสูตรฐานสมรรถนะ

รายละเอียดปัญหา: ครูผู้สอนและบุคลากรยังไม่เข้าใจหลักการและแนวคิดของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเต็มที่

การแก้ไข้ปัญหา: โรงเรียนจัดการอบรม ศึกษาดูงาน และทดลองลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ครูผู้สอนและบุคลากรได้เข้าใจและมีประสบการณ์ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

2.2) ช่วงต้นของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

1) ปัญหาการเทียบโอนรายวิชา

รายละเอียดปัญหา: เมื่อมีการเทียบโอนรายวิชาระหว่างสถานศึกษาที่มีรายวิชาไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความยากลำบากในการยอมรับและประเมินผล

การแก้ไข้ปัญหา: โรงเรียนใช้วิธีการเทียบรายวิชาที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้การเทียบโอนเป็นไปได้อย่างราบรื่น

2) ปัญหาการวัดและประเมินผล

รายละเอียดปัญหา: การวัดและประเมินผลไม่มีความชัดเจน ทำให้ไม่สามารถประเมินผลได้อย่างแม่นยำและเป็นธรรม

การแก้ไข้ปัญหา: การออกแบบการวัดและประเมินใหม่โดยเน้นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินผ่านกิจกรรม การทำงานกลุ่ม หรือการสังเกตพฤติกรรม

3) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน

รายละเอียดปัญหา: การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนทำให้การดำเนินการมีความไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษาที่บางครั้งอาจมีวิสัยทัศน์ที่แตกต่างกัน

การแก้ไข้ปัญหา: มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและทบทวนการปฏิบัติงานเป็นระยะ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรได้รับการสนับสนุนหรือการทำความเข้าใจมาจากส่วนกลาง

4) ปัญหาครูผู้สอนขาดความมั่นใจและความเข้าใจ

รายละเอียดปัญหา: ครูผู้สอนยังขาดความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้และต้องการคำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

การแก้ไข้ปัญหา: การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการอบรมครูเพิ่มเติม เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและความเข้าใจในการใช้หลักสูตร

5) ปัญหาในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

รายละเอียดปัญหา: ครูผู้สอนมีปัญหาในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้

การแก้ไขปัญหา: การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อช่วยครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

6) ปัญหาการใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้

รายละเอียดปัญหา: การนำผลลัพธ์การเรียนรู้มาใช้ในการสอนวิชาบูรณาการยังไม่ชัดเจน ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถสอนได้ตามที่กำหนด

การแก้ไขปัญหา: การเข้าร่วมกลุ่มวัดและประเมินผลของโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางการใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้

7) ปัญหาการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลสมรรถนะ

รายละเอียดปัญหา: ครูผู้สอนยังขาดความรู้และทักษะในการพัฒนาสื่อและเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ทำให้การประเมินผลไม่เต็มประสิทธิภาพ

การแก้ไขปัญหา: การอบรมและศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการพัฒนาเครื่องมือวัดผล

2.3) หลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 1 ปี

(1) ปัญหาด้านครูและบุคลากรที่ไม่เข้าใจหลักการของหลักสูตร

รายละเอียดปัญหา: ครูผู้สอนและบุคลากรบางคนยังไม่เข้าใจหลักการของหลักสูตร ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

การแก้ไขปัญหา: การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูผู้สอนและบุคลากรทุกคน เพื่อให้เข้าใจและนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างถูกต้อง

(2) ปัญหาผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล

รายละเอียดปัญหา: ผู้เรียนมีความสามารถและความสนใจที่แตกต่างกัน ทำให้การสอนต้องปรับตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

การแก้ไขปัญหา: สถานศึกษาจัดให้มีการสอนเสริมตามศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้ทุกคนได้พัฒนาตามความสามารถของตนเอง

(3) ปัญหาผู้ปกครองเน้นผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการ

รายละเอียดปัญหา: ผู้ปกครองบางคนยังคงเน้นผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการ ทำให้การสอนที่เน้นสมรรถนะ อาจไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปกครอง

การแก้ไขปัญหา: โรงเรียนทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเพื่อให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้สมรรถนะและเลือกเน้นวิชาหลักที่ต้องใช้ในการศึกษาต่อเป็นกรณีไป

(4) ปัญหาการรายงานผลการเรียน

รายละเอียดปัญหา: การรายงานผลการเรียนของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยังไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ปกครองและครูผู้สอนไม่สามารถเข้าใจผลการเรียนได้อย่างถูกต้อง

การแก้ไขปัญหา: การเข้าร่วมการอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนารูปแบบการรายงานผลการเรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

(5) ปัญหาการปรับโครงสร้างหลักสูตรและเวลาเรียน

รายละเอียดปัญหา: การปรับโครงสร้างหลักสูตรและเวลาเรียนยังไม่สมบูรณ์ ทำให้การเรียนการสอนไม่ต่อเนื่องและไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง

การแก้ไข้ปัญหา: การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร จนกว่าจะได้ผลดีที่สุด

(6) ปัญหาครูยังขาดความรู้ในการจัดการเรียนรู้บูรณาการ

รายละเอียดปัญหา: ครูผู้สอนยังขาดความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้บูรณาการ ทำให้การสอนไม่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียนได้

การแก้ไข้ปัญหา: การอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้บูรณาการ โดยเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน

สรุปปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ มีปัญหาหลายด้านที่ต้องได้รับการแก้ไข ทั้งในส่วนของการวางแผนการสอน การพัฒนาครู และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยสามารถสรุปปัญหาในช่วงก่อนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ช่วงต้นการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ และหลังการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ 1 ปี ดังนี้

1) **ก่อนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ** สถานศึกษาในหลายจังหวัดเผชิญกับปัญหาหลากหลายด้าน เช่น ความยากลำบากในการจัดทำโครงสร้างเวลาเรียนและหน่วยการเรียนรู้ การประเมินผลที่ไม่ชัดเจน และครูผู้สอนไม่สามารถสอนครบตามตัวชี้วัดได้ เนื่องจากความแตกต่างของผู้เรียน ปัญหาเหล่านี้เกิดจากความไม่สอดคล้องระหว่างเนื้อหาของหลักสูตรกับเวลาเรียนที่มีอยู่ ทำให้ครูเน้นการสอนครบทุกตัวชี้วัดแต่ขาดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของผู้เรียน เพื่อแก้ไข้ปัญหาเหล่านี้ สถานศึกษาได้นำกระบวนการ PLC มาใช้เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูผู้สอน นอกจากนี้ ยังมีการจัดอบรมและการพัฒนาครูผ่านการพบปะและให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

2) **ช่วงต้นของการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ** พบว่า ครูผู้สอนยังขาดความมั่นใจและความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล การวัดผลระหว่างเรียนและการเทียบโอนผลการเรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งได้รับการแก้ไข้ผ่านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการขอคำแนะนำจากหน่วยงานต้นสังกัด ครูผู้สอนและบุคลากรได้พัฒนากระบวนการสอนและการวัดผลให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกับหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง

3) **หลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 1 ปี** ปัญหายังคงมีอยู่ เช่น การวัดผลที่ไม่ชัดเจน การขาดความรู้ในการสอนข้ามศาสตร์ และการขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตรใหม่ การแก้ไข้ปัญหาเหล่านี้ต้องได้รับความช่วยเหลือจากส่วนกลาง เช่น การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การใช้กระบวนการ PLC การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักสูตรฐานสมรรถนะ สถานศึกษายังคงต้องปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

4.2.2 ผลการศึกษาปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

การศึกษาปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) และการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แล้วนำมาประมวลข้อมูล โดยสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังตาราง

ตาราง 5 แสดงปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

สถานศึกษา	ปัจจัยสนับสนุน ในการใช้หลักสูตร
โรงเรียนอนุบาลสตูล จังหวัดสตูล	โรงเรียนมีเครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายชุมชน และเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ภายนอก ที่พร้อมให้ความช่วยเหลือโรงเรียน 1. เครือข่ายผู้ปกครอง การมีเครือข่ายผู้ปกครองที่แข็งแกร่งสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างมาก • การสนับสนุนด้านการศึกษา: ผู้ปกครองสามารถมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่บ้าน เช่น การช่วยเหลือในการทำการบ้าน การอ่านหนังสือ หรือการเสริมทักษะด้านต่าง ๆ • การเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียน: ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น งานกิจกรรมพิเศษ การประชุมผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน จะช่วยสร้างความผูกพันและความร่วมมือที่ดีระหว่างโรงเรียนและครอบครัว • การเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนทางการเงิน: ผู้ปกครองสามารถให้คำแนะนำและสนับสนุนทางการเงินในการจัดหาทรัพยากรและอุปกรณ์การเรียนรู้เพิ่มเติมสำหรับผู้เรียนและโรงเรียน 2. เครือข่ายชุมชน การมีเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาของโรงเรียน • การเรียนรู้นอกห้องเรียน: การเชื่อมโยงกับชุมชนจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น การเยี่ยมชมสถานที่สำคัญในชุมชน การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในชุมชน หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน • การสนับสนุนทรัพยากร: ชุมชนสามารถมีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ เช่น การบริจาคหนังสือ อุปกรณ์การเรียนรู้ หรือการสนับสนุนทางการเงิน • การสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม: การมีเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมของโรงเรียน ทำให้เกิดการสนับสนุนและการร่วมมืออย่างยั่งยืน 3. เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ภายนอก แหล่งเรียนรู้ภายนอก เช่น สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และภาคเอกชน มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียน • การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ: แหล่งเรียนรู้ภายนอกสามารถจัดหาผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้และคำแนะนำแก่ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น

สถานศึกษา	ปัจจัยสนับสนุน ในการใช้หลักสูตร
	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปะ และวัฒนธรรม • การฝึกงานและการปฏิบัติงานจริง: ผู้เรียนสามารถมีโอกาสดำเนินงานหรือปฏิบัติงานจริงในองค์กรภายนอก ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน • การสนับสนุนด้านทรัพยากร: แหล่งเรียนรู้ภายนอกสามารถให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรการเรียนรู้ เช่น การให้ยืมอุปกรณ์ การจัดอบรม หรือการสนับสนุนทางการเงิน 4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะและความรู้ • การเรียนรู้เชิงรุก: การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การตั้งคำถาม การทำงานกลุ่ม การอภิปราย จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะการคิดวิเคราะห์ • การนำเสนอผลงาน: การมีโอกาสนำเสนอผลงานหรือโปรเจกต์ที่ผู้เรียนทำเอง ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและทักษะการสื่อสาร • การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม: การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมการทดลองทางวิทยาศาสตร์ การแสดงบทบาทสมมติ หรือการทำงานศิลปะ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและน่าสนใจ • การรับฟังและการให้ความคิดเห็น: การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
โรงเรียนอนุบาลบ้านโกตา จันทสตูล	โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความเข้าใจในการใช้หลักสูตร พร้อมให้ความร่วมมือและพัฒนาดตนเองอย่างเต็มที่ มีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง มีประสบการณ์โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่มีคุณภาพ และมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาโรงเรียนที่ชัดเจน 1. โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความเข้าใจในการใช้หลักสูตร การที่บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจในการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนาการเรียนการสอน • ครูมีความรู้และทักษะในเนื้อหาหลักสูตร: ครูใช้หลักสูตรอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ • การฝึกอบรมและการพัฒนาวิชาชีพ: โรงเรียนจัดให้มีการฝึกอบรมและการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรมีความรู้และทักษะที่ทันสมัยและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ

สถานศึกษา	ปัจจัยสนับสนุน ในการใช้หลักสูตร
	เทคโนโลยี • การสนับสนุนจากผู้บริหาร: ผู้บริหารให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการใช้หลักสูตรและการสอน 2. บุคลากรพร้อมให้ความร่วมมือและพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ การที่บุคลากรมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือและพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี • การทำงานเป็นทีม: บุคลากรมีความพร้อมในการทำงานเป็นทีม และให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาการสอน • การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง: บุคลากรมีความพร้อมในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็นในการสอนและการพัฒนาผู้เรียน • การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์: การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคลากรช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาของทุกคนในโรงเรียน 3. เครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง การมีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งช่วยเสริมสร้างการพัฒนาและการเรียนรู้ในโรงเรียน • การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์: เครือข่ายความร่วมมือช่วยให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพจากหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาของบุคลากร • การสนับสนุนจากผู้ทรงคุณวุฒิ: เครือข่ายความร่วมมือจัดทำผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอกมาให้คำแนะนำและสนับสนุนทางวิชาการ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความสามารถในการสอนของบุคลากร • การทำงานร่วมกับชุมชนและผู้ปกครอง: เครือข่ายความร่วมมือที่รวมถึงชุมชนและผู้ปกครองช่วยเสริมสร้างการสนับสนุนและ

สถานศึกษา	ปัจจัยสนับสนุน ในการใช้หลักสูตร
	ความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน 4. มีประสบการณ์โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่มีคุณภาพ การมีข้อมูลพื้นฐานที่มีคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนและดำเนินงาน • การเก็บรวบรวมข้อมูล: โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่มีคุณภาพเกี่ยวกับผู้เรียน ครู และการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจ • การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมช่วยให้โรงเรียนสามารถเห็นภาพรวมและปัญหาที่เกิดขึ้นได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจและการวางแผนการแก้ไขปัญหา • การใช้ข้อมูลในการพัฒนา: การใช้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง 5. มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาโรงเรียนที่ชัดเจน • การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย โรงเรียนมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนา ซึ่งจะช่วยให้ทุกคนในโรงเรียนสามารถมุ่งหน้าไปในทิศทางเดียวกัน • การสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ผู้บริหารสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมายให้กับบุคลากรทุกคนในโรงเรียนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอน • การติดตามและประเมินผล การติดตามและประเมินผล การดำเนินงานตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง
โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดระยอง 8	ปัจจัยที่ส่งเสริมการทำงาน 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน • การเป็นผู้นำทางวิชาการ: ผู้บริหารต้องมีความรู้และความเข้าใจ ในด้านการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นผู้นำที่สามารถ นำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ • การสนับสนุนและการกำกับดูแล: ผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุน และกำกับดูแลการดำเนินงานของครูและบุคลากร เพื่อให้การทำงาน เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ 2. มีครูแกนนำหรือฝ่ายวิชาการที่เข้มแข็ง

สถานศึกษา	ปัจจัยสนับสนุน ในการใช้หลักสูตร
	การมีครูแกนนำหรือฝ่ายวิชาการที่เข้มแข็งเป็นแหล่งสนับสนุนที่สำคัญ • การเป็นผู้นำทางวิชาการ: ครูแกนนำหรือฝ่ายวิชาการมีความรู้และความเชี่ยวชาญในการสอนและการพัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นแหล่งข้อมูลให้กับครูท่านอื่น ๆ • การสนับสนุนและคำแนะนำ: ครูแกนนำหรือฝ่ายวิชาการสามารถให้คำแนะนำและสนับสนุนครูท่านอื่น ๆ ในการสอนและการใช้หลักสูตร เพื่อให้ทุกคนสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
โรงเรียนวัดศิริภาวนาราม จังหวัดระยอง	ปัจจัยที่ส่งเสริมการทำงานของโรงเรียน 1. เครือข่ายความร่วมมือได้รับทราบผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และพร้อมให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน • การสื่อสารผลการปฏิบัติงาน การรายงานและสื่อสารผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้เครือข่ายความร่วมมือทราบอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้เครือข่ายเข้าใจถึงความก้าวหน้าและปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยในการปรับปรุงและพัฒนาการสนับสนุนให้เหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา • การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เครือข่ายความร่วมมือต้องมีความพร้อมในการให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากร การให้คำปรึกษา หรือการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะของบุคลากรในสถานศึกษา • การสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน การมีความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืนระหว่างสถานศึกษาและเครือข่ายความร่วมมือจะช่วยเสริมสร้างการสนับสนุนและความร่วมมือที่มั่นคง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีนี้สามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน การสื่อสารอย่างต่อเนื่อง และการแสดงความขอบคุณต่อการสนับสนุนที่ได้รับ 2. การนิเทศติดตามและการสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตร • การนิเทศติดตาม การนิเทศติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาจะช่วยให้ผู้บริหารและครูได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ การนิเทศที่มีคุณภาพควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ • การสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตร การสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตรระหว่างสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ จะช่วยเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมร่วมกัน และการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันจะช่วยเสริมสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืน 3. การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการเป็นวิธีการที่สำคัญในการเสริมสร้างความรู้และการพัฒนาวิชาชีพ • การนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการ การนำเสนอผลงาน

สถานศึกษา	ปัจจัยสนับสนุน ในการใช้หลักสูตร
	ในการประชุมวิชาการจะช่วยให้บุคลากรได้รับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและเพื่อนร่วมวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาและปรับปรุงผลงานให้ดียิ่งขึ้น • การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การเผยแพร่ผลงานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียน บล็อก หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ จะช่วยให้ผลงานสามารถเข้าถึงผู้ชมได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว การใช้สื่อสังคมออนไลน์ยังช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วม และการสื่อสารระหว่างบุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจ 4. ผู้บริหารระดับต้นสังกัดให้สร้างขวัญและกำลังใจให้กับโรงเรียนพื้นที่นำร่องพื้นที่นวัตกรรม การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับต้นสังกัดเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับโรงเรียนพื้นที่นำร่องพื้นที่นวัตกรรม • การให้การยอมรับและสนับสนุน ผู้บริหารระดับต้นสังกัดแสดงการยอมรับและสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนพื้นที่นำร่องอย่างชัดเจน • การให้คำปรึกษาและแนวทาง ผู้บริหารระดับต้นสังกัดให้คำปรึกษาและแนวทางในการดำเนินงานแก่โรงเรียนพื้นที่นำร่อง เพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
โรงเรียนบ้านวังสารภี จังหวัดกาญจนบุรี	ปัจจัยที่ส่งเสริมการทำงานของโรงเรียน 1. ความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรของบุคลากร ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรของบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน เนื่องจาก • การวางแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ครูที่มีความเข้าใจในหลักสูตรสามารถวางแผนการสอนที่ตรงตามเป้าหมายการเรียนรู้และสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ • การปรับปรุงหลักสูตร ครูที่มีความรู้เรื่องหลักสูตรสามารถให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของผู้เรียน • การประเมินผลการเรียนรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรช่วยให้ครูสามารถออกแบบการประเมินผลที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน • การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ครูที่มีความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 2. ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้เรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน การสนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน ผู้เรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ

สถานศึกษา	ปัจจัยสนับสนุน ในการใช้หลักสูตร
	โรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาในโรงเรียน ดังนี้ • ผู้ปกครอง ○ การสนับสนุนทางบ้าน: ผู้ปกครองที่มีความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรสามารถช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่บ้านได้ เช่น การช่วยสอนการบ้าน การส่งเสริมการอ่าน และการพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน ○ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน: ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การเข้าร่วมการประชุมผู้ปกครอง การสนับสนุนกิจกรรมพิเศษ ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน • ชุมชน ○ การสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรม: ชุมชนที่มีความเข้าใจในหลักสูตรสามารถให้การสนับสนุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม การสนับสนุนการเรียนรู้ภาคสนาม ○ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน: ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เช่น การสนับสนุนทรัพยากร การให้คำแนะนำในการพัฒนาหลักสูตร • ผู้เรียน ○ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้: ผู้เรียนที่มีความเข้าใจในหลักสูตรและเป้าหมายการเรียนรู้ สามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ○ การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้: ผู้เรียนที่มีทัศนคติที่ดีและความตั้งใจในการเรียนรู้ สามารถเพิ่มความสำเร็จในการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะต่าง ๆ • หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ○ การสนับสนุนด้านนโยบายและทรัพยากร: หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถให้การสนับสนุนด้านนโยบายและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ○ การให้การฝึกอบรมและการพัฒนา: หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดการฝึกอบรมและการพัฒนาให้กับบุคลากรในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการสอน การที่ทุกฝ่ายมีความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรจะช่วยให้การศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในระยะยาว

สถานศึกษา	ปัจจัยสนับสนุน ในการใช้หลักสูตร
โรงเรียนบ้านสามยอด จังหวัดกาญจนบุรี	ปัจจัยที่ส่งเสริมการทำงานของโรงเรียน 1. การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จในการทำงาน โดยมีองค์ประกอบดังนี้ • การสื่อสารที่เปิดเผยและโปร่งใส: การสื่อสารข้อมูลข่าวสารอย่างเปิดเผยและโปร่งใสกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือที่ดี • การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ: การเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผนงาน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมกัน • การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ: การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรและชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ 2. การสนับสนุนและการเสริมสร้างศักยภาพ การให้การสนับสนุนและการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมในการทำงาน เช่น การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา และการจัดกิจกรรมร่วมกัน
โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่	ปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของโรงเรียน 1. การนำของผู้บริหารสถานศึกษา • การขับเคลื่อนและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งมั่นดำเนินงานขับเคลื่อนโรงเรียนด้วยการกระตุ้นและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนามีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ • การพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้และความเข้าใจในการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยการจัดฝึกอบรม การส่งไปศึกษาดูงาน และการสร้างเครือข่ายกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก • การสร้างขวัญและกำลังใจ ผู้บริหารมีบทบาทในการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรทุกฝ่าย โดยการรับฟังเสียงสะท้อนของครูช่วยเหลือ และให้ความรู้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง 2. การติดตามและนิเทศครู • การให้คำปรึกษาและนิเทศครูอย่างต่อเนื่อง ฝ่ายวิชาการลงห้องเรียนเป็นประจำเพื่อดูการเรียนการสอน และคณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีการลงประเมินครูในห้องเรียนด้วย • การพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดี (Mindset) ต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน พร้อมเรียนรู้และพัฒนาตนเอง 3. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ • การสร้างเครือข่ายกับผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานภายนอก เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ พัฒนารูปแบบและ

สถานศึกษา	ปัจจัยสนับสนุน ในการใช้หลักสูตร
	วิธีการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ 4. กำลังคนที่สำคัญที่สุดคือครู • การมีทีมครูที่ดี ครูต้องเปิดใจ มีความรู้ที่พร้อมและมีทีมครูที่ดี ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน • การสะท้อนเสียงของเด็ก เสียงสะท้อนของเด็กทำให้ครูมีความสุข ซึ่งเป็นหนึ่งในแรงผลักดันของครูในการทำงาน 5. การใช้ Dara Thinking Model • นวัตกรรมสนับสนุน การใช้ Dara Thinking Model เป็นแนวทางในการส่งเสริมและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6. งบประมาณที่พร้อมสำหรับการจัดทำกิจกรรม • การจัดสรรงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรต้องพร้อม สำหรับการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน 7. การสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย • การสนับสนุนจากผู้ปกครอง ผู้ปกครองให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ • การให้ความรู้จากองค์กรภายนอก การให้ความรู้และการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น
โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่	1. ความเป็นผู้นำวิชาการของผู้บริหาร • วิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาโรงเรียน และดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัยอย่างต่อเนื่องนานหลายปี ซึ่งช่วยให้การพัฒนามีความต่อเนื่องและยั่งยืน 2. การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง • การพัฒนาครู โรงเรียนดำเนินการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการสร้างเครือข่ายกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก เพื่อให้ครูมีความรู้และทักษะที่ทันสมัย • การประเมินครูแบบ PA ครูต้องทำข้อตกลงกับผู้บริหาร ในการพัฒนาการเรียนการสอน เช่น การวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการกำหนดมาตรฐาน และตัวชี้วัดต่าง ๆ เพื่อให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 3. การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา • เทคโนโลยีช่วยลดภาระของครู โรงเรียนได้นำเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น Google Workspace มาช่วยลดภาระการทำเอกสารของครู และช่วยในการทำ E-Portfolio ของผู้เรียนทุกปี การศึกษา รวมถึงช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามผลงานครูที่ส่งได้รวดเร็วและเป็นระบบ 4. การมีทีมที่ดีและการประชุม PLC

สถานศึกษา	ปัจจัยสนับสนุน ในการใช้หลักสูตร
	• การประชุม PLC ช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาโรงเรียนมีการประชุม PLC (Professional Learning Community) ทุกวันเพื่อให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และร่วมกันแก้ไขปัญหาในการสอน 5. การติดตามและให้กำลังใจจากผู้บริหาร • การติดตามอย่างใกล้ชิด ผู้บริหารติดตามการทำงานของครูอย่างใกล้ชิด ให้กำลังใจ และร่วมเข้าประชุมด้วย เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและสนับสนุนการทำงานของครู 6. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ • การทำ MOU กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงเรียนมีการทำ MOU กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งในปี 2564-2565 มหาวิทยาลัยมาให้การสนับสนุนและร่วมทำงานกับโรงเรียนตลอดทั้งปีการศึกษา ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาทางวิชาการและการเรียนการสอน 7. การสนับสนุนด้านงบประมาณ • งบประมาณจากต้นสังกัด โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อปท.) เช่น การปรับปรุงห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว และโรงเรียนไม่จำเป็นต้องออกค่าใช้จ่ายเอง รวมปัจจัยสนับสนุน โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัยมีปัจจัยสนับสนุนที่หลากหลายและแข็งแกร่ง ได้แก่ • ความเป็นผู้นำวิชาการและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของผู้บริหาร • การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและการประเมินครูแบบ PA • การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อลดภาระของครู • การมีทีมที่ดีและการประชุม PLC ทุกวัน • การติดตามและให้กำลังใจจากผู้บริหาร • การสร้างเครือข่ายทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ • การสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สรุปปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตร

ความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรของบุคลากร

การที่บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจาก

- **การวางแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพ** ครูผู้สอนที่มีความเข้าใจในหลักสูตรสามารถวางแผนการสอนที่ตรงตามเป้าหมายการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ
- **การปรับปรุงหลักสูตร** ครูผู้สอนที่มีความรู้เรื่องหลักสูตรสามารถให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของผู้เรียน
- **การประเมินผลการเรียนรู้** ความเข้าใจในหลักสูตรช่วยให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบการประเมินผลที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
- **การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้** ครูผู้สอนที่มีความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

เครือข่ายผู้ปกครอง

การมีเครือข่ายผู้ปกครองที่แข็งแกร่ง สามารถเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมาก

- **การสนับสนุนด้านการศึกษา** ผู้ปกครองสามารถมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่บ้าน เช่น การช่วยเหลือในการทำการบ้าน การอ่านหนังสือ หรือการเสริมทักษะด้านต่าง ๆ
- **การเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา** ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เช่น งานกิจกรรมพิเศษ การประชุมผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน จะช่วยสร้างความผูกพันและความร่วมมือที่ดีระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว
- **การเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนทางการเงิน** ผู้ปกครองสามารถให้คำแนะนำและสนับสนุนทางการเงินในการจัดหาทรัพยากรและอุปกรณ์การเรียนรู้เพิ่มเติมสำหรับผู้เรียนและสถานศึกษา

เครือข่ายชุมชน

การมีเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาของสถานศึกษา

- **การเรียนรู้นอกห้องเรียน** การเชื่อมโยงกับชุมชนจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น การเยี่ยมชมสถานที่สำคัญในชุมชน การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในชุมชน หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน
- **การสนับสนุนทรัพยากร** ชุมชนสามารถมีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ เช่น การบริจาคหนังสือ อุปกรณ์การเรียน หรือการสนับสนุนทางการเงิน
- **การสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม** การมีเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมของสถานศึกษา ทำให้เกิดการสนับสนุนและการร่วมมืออย่างยั่งยืน

เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ภายนอก

แหล่งเรียนรู้ภายนอก เช่น สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และภาคเอกชน มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียน

- **การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ** แหล่งเรียนรู้ภายนอกสามารถจัดหาผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้และคำแนะนำแก่ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปะ และวัฒนธรรม
- **การฝึกงานและการปฏิบัติงานจริง** ผู้เรียนสามารถมีโอกาสได้ฝึกงานหรือปฏิบัติงานจริงในองค์กรภายนอก ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน
- **การสนับสนุนด้านทรัพยากร** แหล่งเรียนรู้ภายนอกสามารถให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรการเรียนรู้ เช่น การให้ยืมอุปกรณ์ การจัดอบรม หรือการสนับสนุนทางการเงิน

การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียน

การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะและความรู้

- **การเรียนรู้เชิงรุก** การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การตั้งคำถาม การทำงานกลุ่ม การอภิปราย จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะการคิดวิเคราะห์
- **การนำเสนอผลงาน** การมีโอกาสนำเสนอผลงานหรือโปรเจกต์ที่ผู้เรียนทำเอง ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและทักษะการสื่อสาร
- **การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม** การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมการทดลองทางวิทยาศาสตร์ การแสดงบทบาทสมมติ หรือการทำงานศิลปะ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและน่าสนใจ
- **การรับฟังและการให้ความคิดเห็น** การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

การบริหารจัดการของสถานศึกษา

สถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการที่ดีจะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- **การสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา** ผู้บริหารให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการใช้หลักสูตรและการสอน
- **การทำงานเป็นทีม** บุคลากรมีความพร้อมในการทำงานเป็นทีมและให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาการสอน
- **การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา** การนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วยในการลดภาระของครูและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน
- **การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ** การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาของบุคลากร

การใช้ข้อมูลพื้นฐานที่มีคุณภาพ

การมีข้อมูลพื้นฐานที่มีคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนและดำเนินงาน

- **การเก็บรวบรวมข้อมูล** สถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่มีคุณภาพเกี่ยวกับผู้เรียน ครูผู้สอน และการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจ
- **การวิเคราะห์ข้อมูล** การวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมช่วยให้สถานศึกษาสามารถเห็นภาพรวมและปัญหาที่เกิดขึ้นได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจและการวางแผนการแก้ไขปัญหา
- **การใช้ข้อมูลในการพัฒนา** การใช้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง

การมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถานศึกษาที่ชัดเจน

การมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาโรงเรียนที่ชัดเจนเป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ

- **การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย** สถานศึกษามีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนา ซึ่งจะช่วยให้ทุกคนในสถานศึกษาสามารถมุ่งหน้าไปในทิศทางเดียวกัน

- **การสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมาย** ผู้บริหารสถานศึกษาสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมายให้กับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอน
- **การติดตามและประเมินผล** การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในระดับประถมศึกษา

โดยข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

4.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานส่วนกลาง

หน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มี 3 กลุ่ม คือ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการกำหนดรายละเอียดหลักสูตรฐานสมรรถนะ และหน่วยงานสนับสนุน ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานส่วนกลางทั้ง 3 ลักษณะ มีดังนี้

1) หน่วยงานต้นสังกัด

1.1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอย่างชัดเจน และเผยแพร่นโยบายนี้ให้รับรู้ในวงกว้าง

1.2) เตรียมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ พร้อมทั้งเปิดพื้นที่การเรียนรู้ ทั้งในเชิงการจัดระบบกลไกรองรับ แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

1.3) จัดเตรียมผู้ประสานงานเพื่อช่วยโรงเรียนในการออกแบบและกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ทั้งในระยะแรกเพื่อสร้างความเข้าใจระยะกลางที่เน้นปฏิบัติการและการเรียนรู้ร่วมกัน และระยะสุดท้ายที่เน้นการถอดบทเรียนการทำงาน

1.4) จัดระบบการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development) โดยต้องวางระบบการพัฒนาบุคลากรทุกกลุ่ม ตลอดจนกำหนดกลยุทธ์การทำงานที่มีความเชื่อมโยงในการทำงานของบุคลากรกลุ่มต่าง ๆ อีกทั้งวางแนวทางการขยายผลของการพัฒนาบุคลากร โดยอาจจะมีการจัดทำหลักสูตรอบรมหรือกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มให้ชัดเจนครอบคลุมทั้งเนื้อหาสาระ วิธีการและกลุ่มบุคคลทั้งคณะนักวิชาการผู้สนับสนุนการทำงานของโรงเรียน

1.5) จัดทำกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน จัดระบบการสื่อสารและการเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เหมาะสมจะทำให้เกิดการปฏิบัติที่สอดคล้องตรงกัน ควรมีการตีความ อธิบายขยายความเพื่อป้องกันความสับสนในการใช้กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ นั้น ๆ เช่น ระเบียบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1.6) จัดทำฐานข้อมูลสำคัญทั้งข้อมูลทางวิชาการ และการทำงานของจังหวัด/ พื้นที่ในมิติต่าง ๆ ให้พร้อมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสามารถเลือกปรับใช้ให้เหมาะสม และควรจัดทำฐานข้อมูลของสถานศึกษาต้นแบบในสังกัดที่มีบริบทแตกต่างกันที่สามารถใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะได้ดีในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน นอกจากนี้ อาจจะมีการจัดทำฐานข้อมูลวิทยากร ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถในการพัฒนาหรือสนับสนุนสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

1.7) ถอดบทเรียนการทำงาน จัดทำเอกสารและสื่อเผยแพร่ และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.8) กำหนดแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พร้อมทั้งจัดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อเตรียมการเชื่อมโยงงานและองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสู่การจัดทำงาน สนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และการนำหลักสูตรไปใช้

1.9) สนับสนุนให้สถานศึกษาปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อบรมผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1.10) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเหมาะสม โดยเริ่มต้นจากการสำรวจทรัพยากรที่จำเป็น ในการทำงาน ทั้งทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ของบุคลากรและผู้เรียน

1.11) ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ ติดตาม และเสริมสร้างความพร้อมของสถานศึกษาในการ จัด การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพ และเกิดการพัฒนานวัตกรรมสู่การนำไปใช้

1.12) ติดตามและประเมินผลการทำงาน และให้การช่วยเหลือสถานศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

1.13) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ เกี่ยวกับการจัดระบบกลไกรองรับและ แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของสถานศึกษาในสังกัด

1.14) ถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สามารถเป็นแบบอย่าง เพื่อใช้เป็นแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาอื่น ๆ ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้มีคุณภาพ

1.15) ประสานเครือข่ายการทำงานกับหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อประสานพลังการทำงานร่วมกันโดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการสนับสนุนองค์ความรู้สำคัญ ความรู้เชิงการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ และการสนับสนุนบุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา พี่เลี้ยง ผู้หนุนเสริม การทำงานของบุคลากรในระดับส่วนกลาง

2) หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการกำหนดรายละเอียดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

2.1) วิเคราะห์และถอดบทเรียนจากสถานศึกษา โดยดำเนินการวิเคราะห์และถอดบทเรียน จากสถานศึกษาทุกสังกัดที่ได้จัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หรือกำหนดสถานศึกษานำร่องเพื่อทดลองแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2.2) เตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยเตรียมบุคลากรจากทุกหน่วยงานและสถาบันอุดมศึกษา ให้มีความรู้และประสบการณ์ที่สามารถเผยแพร่องค์ความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2.3) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยจัดเตรียมสื่อเอกสาร แหล่งเรียนรู้ และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2.4) เชื่อมโยงองค์ความรู้และการวางแผนหลักสูตร โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในการวางแผนและจัดทำรายละเอียดเอกสาร กรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะการกำหนดหลักการและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ หลักการบริหารจัดการการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2.5) สร้างความเข้าใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานสนับสนุน เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และความเชื่อมโยงกับรายละเอียดเอกสารกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

2.6) พัฒนาเครือข่ายและสื่อการเรียนรู้ เตรียมบุคลากร ประสานเครือข่าย จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดทำสื่อเอกสาร แหล่งเรียนรู้ และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3) หน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ ควรมีส่วนร่วม ดังนี้

3.1) สร้างเครือข่ายและการทำงานร่วมกัน โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในลักษณะการเป็นเครือข่ายการทำงานตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการติดตามผลการดำเนินงาน

3.2) ร่วมวิจัยและถ่ายโอนองค์ความรู้ โดยดำเนินการวิจัย ศึกษาองค์ความรู้ต่าง ๆ และเชื่อมโยงการถ่ายโอนองค์ความรู้สู่หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการกำหนดรายละเอียดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

3.3) ระดมความรู้และการจัดทำเอกสารเสริม โดยจัดเวทีระดมความรู้และประสบการณ์ พร้อมทั้งจัดทำเอกสารเสริมเพื่อสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานส่วนกลางและสถานศึกษา

4.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

1) แนวทางการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ

1.1) วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ โดยดำเนินการวิจัยและศึกษาพัฒนาการต่าง ๆ โดยเฉพาะการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับสถานศึกษาในบริบทที่แตกต่าง รวมถึงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในลักษณะต่าง ๆ และเชื่อมโยงการถ่ายโอนองค์ความรู้สู่หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการกำหนดรายละเอียดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

1.2) พัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาบุคลากรในกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับสถานศึกษาในลักษณะต่าง ๆ

1.3) จัดเวทีระดมความรู้และถอดบทเรียนจากประสบการณ์ในการทำงาน และจัดทำเอกสาร สื่อ และฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ

2) การสนับสนุนโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

2.1) จัดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ คณาจารย์ หรือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และผู้มีประสบการณ์ในการสนับสนุนสถานศึกษาในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ หรือการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในแนวทางต่าง ๆ

2.2) ดำเนินการวิจัยและเสนอแนะแนวทาง ลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการดำเนินงาน

4.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

แนวทางการเตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน มีดังนี้

1) สร้างแรงจูงใจและความตระหนักในการทำงานให้บุคลากรทุกกลุ่มและทุกฝ่าย ซึ่งการสร้างแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เห็นความสำคัญและมีความมั่นใจในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การดำเนินการนี้ควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจความต้องการ ความสนใจ และปัญหาของบุคลากรในทุกด้าน จากนั้นพัฒนาระบบการและแผนงานที่สอดคล้องกับความต้องการเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด การสร้างความตระหนักรู้และการเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนจะช่วยกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นและพร้อมที่จะทำงานในเชิงรุกมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนาระบบการและแผนงานที่ตรงกับความต้องการของบุคลากรได้อย่างเหมาะสม การเสริมสร้าง

แรงจูงใจนี้สามารถทำได้โดยการจัดอบรม การให้คำปรึกษา และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดสัมมนา การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการจัดกลุ่มศึกษาดูงาน หรืออื่น ๆ

2) สำรวจและวางแผนต่อยอดประสบการณ์ โดยการสำรวจต้นทุนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ของบุคลากรเป็นขั้นตอนสำคัญในการวางแผนต่อยอดสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การประเมินความรู้และทักษะที่บุคลากรมีอยู่จะช่วยให้สามารถเลือกแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตรงกับลักษณะของบุคลากรและผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการนี้จะช่วยให้บุคลากรสามารถนำความรู้และทักษะที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ และสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างเป็นระบบ

3) สนับสนุนทรัพยากรและการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน โดยการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้ชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงานนี้ ควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ของบุคลากรและผู้เรียน การจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมจะช่วยให้การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น เช่น สื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) เปิดรับความร่วมมือและสร้างเครือข่าย ซึ่งการเปิดรับความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนองค์ความรู้ทางวิชาการและการเป็นพี่เลี้ยงในการขับเคลื่อนแผนระยะยาว การขับเคลื่อนการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนจะบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครอง โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำทางวิชาการและส่งเสริมให้ครูผู้สอนเป็นผู้เชี่ยวชาญการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรภายนอกจะช่วยให้การดำเนินงานมีความเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5) สร้างแกนนำและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยในการสร้างแกนนำการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะจะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา การจัดระบบกลไกรองรับการทำงานของแกนนำและการขยายเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาสมรรถนะด้านการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และสมรรถนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กรจะช่วยสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

6) ติดตามและพัฒนากลไกการบริหารงาน โดยการติดตามผลการดำเนินงานและพัฒนาแผนงานอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เกิดการบริหารจัดการหลักสูตรที่เป็นระบบและเป็นวงจร การติดตามผลและการประเมินผลการดำเนินงานจะช่วยให้สามารถปรับปรุงแผนงานและแนวทางการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ การพัฒนาแผนงานอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

7) การเชื่อมโยงองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อใช้ในการวางแผนและจัดทำรายละเอียดการนำหลักสูตรไปใช้เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งการกำหนดหลักการการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง การปรับเปลี่ยนการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตจริงจะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

8) สนับสนุนทรัพยากร โดยการสำรวจและวางแผนการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ของบุคลากรและผู้เรียน โดยจะช่วยให้การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น เช่น สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนรู้ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การสนับสนุนทรัพยากรทางการเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งที่สำคัญ

9) สร้างเครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนจะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดผลดี การสร้างเครือข่ายนี้ควรรวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เอื้อซึ่งกันและกันในโรงเรียน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

10) จัดแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะช่วยให้ครูผู้สอนพัฒนาสมรรถนะด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และสมรรถนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้ควรรวมถึงการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การจัดสัมมนา การจัดประชุมกลุ่มย่อย การจัดเวทีอภิปราย และการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

11) การเลือกแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

11.1) เลือกแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เหมาะสมกับประสบการณ์และเงื่อนไขของบุคลากรและสถานศึกษา ปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการเรียนรู้เมื่อมีความพร้อมและมีประสบการณ์มากขึ้น จะช่วยให้การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ จะช่วยให้การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นไปอย่างราบรื่น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

11.2) สำหรับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อย ควรเริ่มต้นด้วยแนวทางการจัดสถานการณ์เพื่อการพัฒนาสมรรถนะและการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่ซับซ้อน การดำเนินการนี้จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ได้อย่างค่อยเป็นค่อยไปและมีประสิทธิภาพ

11.3) สำหรับทีมงานผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำ ที่ออกแบบและจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจวัตรประจำวันหรือประเด็นเรียนรู้ในท้องถิ่นมาเติมเต็มสู่การพัฒนาสมรรถนะ การประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการเรียนรู้แบบผสมผสานจะช่วยให้การพัฒนาสมรรถนะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

11.4) แนวทางสำหรับสถานศึกษาที่มีการเรียนรู้แบบบูรณาการอยู่แล้ว ควรดำเนินการออกแบบและจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการหลายสมรรถนะ การพัฒนาสมรรถนะในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมและเชื่อมโยงกัน

11.5) แนวทางสำหรับสถานศึกษาที่มีความพร้อม ควรพัฒนาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามแนวทางของตนเอง การปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะควรเหมาะสมกับประสบการณ์ของครูผู้สอน และเมื่อครูผู้สอนมีประสบการณ์และมีความมั่นใจมากขึ้น สามารถปรับแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีความซับซ้อนและใช้ความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ มากขึ้น

4.3.4 ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการทำงานการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของผู้ทำหน้าที่ หนุนเสริม พี่เลี้ยง และโค้ช

1) ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่หลากหลายและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดพื้นที่การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ เช่น การจัดกลุ่มการเรียนรู้ย่อย ๆ ที่มีครูผู้มีความเชี่ยวชาญหลากหลายมาช่วยเหลือและสนับสนุนกันและกัน การดำเนินการนี้จะช่วยให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะและความรู้ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการแต่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

2) เปิดชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นวิธีการสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากบริบทการสอนจริง ซึ่งครูผู้สอนและครูผู้สังเกตการณ์สามารถสังเกตเห็นพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง การดำเนินการนี้จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น การเปิดชั้นเรียนควรทำอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นการปฏิบัติงานปกติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ การสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในบริบทการสอนจริงจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงและพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและลักษณะของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

3) เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้เผยแพร่และขยายผลประสบการณ์การสอนของตนให้กับผู้อื่น เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ร่วมกัน การเผยแพร่ประสบการณ์การสอนจะช่วยให้ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น การทบทวนการทำงานของตนเองและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นจะช่วยให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจแนวคิดและแนวทางการทำงานที่ชัดเจนยิ่งขึ้น การดำเนินการนี้สามารถทำได้ผ่านการจัดสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงานและบุคลากรในชุมชนการศึกษาที่กว้างขวาง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ซึ่งขอบเขตของการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย 1) ขอบเขตพื้นที่การดำเนินการ โดยจะดำเนินการในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก จำนวน 8 แห่ง และ 2) ขอบเขตเนื้อหา/ประเด็นที่ศึกษา โดยทำการศึกษากิจกรรมการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมความพร้อม ระยะการเก็บข้อมูล ดำเนินการ และระยะการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล จัดทำรายงานการวิจัย เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ลักษณะ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา วิจัยในครั้งนี้ ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการศึกษากิจกรรมการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

จากการศึกษากิจกรรมการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนพบข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนกระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความตระหนักในความสำคัญ จัดระบบกลไก และบุคลากรให้พร้อมทำงาน มีความเป็นผู้นำวิชาการพร้อมเรียนรู้กับครูผู้สอนและนักวิชาการภายนอก และดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะสามารถขับเคลื่อนกระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษาได้ดี

2) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมในเรื่องการพัฒนาครู แต่ยังขาดความต่อเนื่องและขาดการใช้วิธีการที่หลากหลาย

สถานศึกษาที่ดำเนินการได้ดี มักจะมีครูที่มีความเข้าใจแนวคิดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะก่อนพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีความเข้าใจรายละเอียดของหลักสูตรฐานสมรรถนะ กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ โดยมักเกิดจากการสร้างความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ โดยต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีการหลากหลาย และเหมาะสมกับบุคคล

3) มีการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะโดยใช้นวัตกรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการโดยการเรียนรู้จากชีวิตจริง ชุมชน และสังคมรอบตัว ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สะท้อนคิด และเรียนรู้ร่วมกัน แต่การทำงานที่ผกผันกันระหว่างการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะยังมีน้อย

สถานศึกษาส่วนใหญ่ ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเต็มที่ บนพื้นฐานของความเข้าใจที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อนำเกณฑ์การตรวจสอบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลฐานสมรรถนะมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนรู้

และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะของสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ยังดำเนินการไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ แต่ก็มีบางสถานศึกษาที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดสถานการณ์ เพื่อการพัฒนาสมรรถนะได้ดี

4) ความเข้าใจของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะยังมีน้อย และยังขาดระบบที่ชัดเจนในการทำงานของสถานศึกษา

5) สถานศึกษาในสังกัดต่างกันมีระบบการทำงานแตกต่างกัน และมีปัญหาต่างกัน โดยค้นพบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานไม่ต่อเนื่อง และพบว่า ระบบการจัดนักวิชาการ/ พี่เลี้ยง เข้าไปร่วมเรียนรู้จะมีความเข้มข้นน้อยกว่า สถานศึกษาในสังกัดอื่น

6) มีการจัดกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนงาน

5.1.2 ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1) ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนเกิดการพัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะในระดับที่น่าพอใจ ในส่วนสมรรถนะหลักทั้ง 6 ด้าน พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการตนเอง การสื่อสาร และการรวมพลังทำงานเป็นทีมมากที่สุด ขณะที่สมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนพัฒนาน้อยที่สุด นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีการแสดงออกในด้านการคิดขั้นสูง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงระบบ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหาอย่างชัดเจน ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของสมรรถนะเฉพาะ พบว่า ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะใน 9 สาระการเรียนรู้ โดยสมรรถนะเฉพาะที่พัฒนามากที่สุด คือ สมรรถนะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และสมรรถนะในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในขณะที่สมรรถนะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาพัฒนาน้อยที่สุด

2) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้มีการพัฒนาความรู้และทักษะในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ (1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจในบริบทของหลักสูตรฐานสมรรถนะมากขึ้น ส่งผลให้สามารถกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของชุมชน (2) ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการเตรียมการสอนและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ทำให้การสอนมีความหลากหลายและน่าสนใจมากขึ้น (3) ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้นอกห้องเรียนและได้ลงมือปฏิบัติจริง ประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น การทัศนศึกษา การทำโครงการกลุ่ม การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในชุมชนซึ่งช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้เรียนยังกล้าคิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา มากขึ้น (4) สถานศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งระบบตามบริบทเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยมีการนำข้อมูลบริบทท้องถิ่นมาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้เป็นอย่างดี ได้รับการยอมรับและความเชื่อมั่นมากขึ้นจากผู้ปกครองและชุมชน และเกิดเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และ (5) เกิดระบบการนิเทศติดตามเครือข่ายกลยุธยมิตรและการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่ช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับบุคลากรในสถานศึกษา

5.1.3 ปัญหา อุปสรรค การแก้ไขปัญหา และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

1) ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะมีปัญหาหลายด้านที่ต้องได้รับการแก้ไข ทั้งในส่วนของการวางแผนการสอน การพัฒนาครูผู้สอน และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยสามารถสรุปปัญหาในช่วงก่อนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ช่วงต้นการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ และหลังการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ 1 ปี ดังนี้

1.1) ก่อนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ สถานศึกษาในหลายจังหวัดเผชิญกับปัญหาหลากหลายด้าน เช่น ความยากลำบากในการจัดทำโครงสร้างเวลาเรียนและหน่วยการเรียนรู้ การประเมินผลที่ไม่ชัดเจนและครูผู้สอนไม่สามารถสอนครบตามตัวชี้วัดได้เนื่องจากความแตกต่างของผู้เรียน ปัญหาเหล่านี้เกิดจากความไม่สอดคล้องระหว่างเนื้อหาของหลักสูตรกับเวลาเรียนที่มีอยู่ ทำให้ครูเน้นการสอนครบทุกตัวชี้วัดแต่ขาดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของผู้เรียน เพื่อแก้ไขปัญหานี้ โรงเรียนได้นำกระบวนการ PLC มาใช้เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูผู้สอน นอกจากนี้ ยังมีการจัดอบรมและการพัฒนาครูผ่านการพบปะและให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

1.2) ในช่วงต้นของการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ พบว่า ครูผู้สอนยังขาดความมั่นใจและความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล การวัดผลระหว่างเรียนและการเทียบโอนผลการเรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งได้รับการแก้ไขผ่านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการขอคำแนะนำจากหน่วยงานต้นสังกัด ครูผู้สอนและบุคลากรได้พัฒนากระบวนการสอนและการวัดผลให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกับหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง

1.3) หลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ 1 ปี ปัญหายังคงมีอยู่ เช่น การวัดผลที่ไม่ชัดเจน การขาดความรู้ในการสอนข้ามศาสตร์ และการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตรใหม่ การแก้ไขปัญหานี้ ต้องได้รับความช่วยเหลือจากส่วนกลาง เช่น การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การใช้กระบวนการ PLC และการสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักสูตรฐานสมรรถนะ สถานศึกษายังคงต้องปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

2) ปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตร

ในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลในการพัฒนาผู้เรียนนั้น ปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตรมีดังนี้ 1) ปัจจัยสำคัญในการใช้หลักสูตร คือ ความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรของบุคลากร 2) การมีเครือข่ายผู้ปกครองและเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่งสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาสถานศึกษาได้ ทั้งการเรียนรู้นอกห้องเรียน การสนับสนุนทรัพยากร การสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม 3) การมีเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ภายนอกส่งผลให้ได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ การฝึกงานและการปฏิบัติงานจริง การสนับสนุนด้านทรัพยากร 4) การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียน 5) การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่ดีจะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) การใช้ข้อมูลพื้นฐานที่มีคุณภาพ และ 7) การมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถานศึกษาที่ชัดเจน

5.2 การอภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะแบ่งการอภิปรายออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลการศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

5.2.1 ผลการศึกษากระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

จากผลการวิจัยกระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่ามีกระบวนการสำคัญของการใช้หลักสูตร ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ หรือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะ การวัดและประเมินผล ซึ่งในแต่ละด้านมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน

1) การเตรียมความพร้อม สำหรับการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะควรเริ่มจากการทำให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Education: CBE) มาใช้ในสถานศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า สถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการในการเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ โดยเริ่มจากการปรับกรอบความคิดทำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนเกิดความตระหนัก จะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้สามารถเกิดขึ้นได้ในหลายบริบท ทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาสมรรถนะอย่างหลากหลาย ได้เรียนรู้แบบปฏิบัติจริง ลงมือทำ และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทำให้เกิดความสุขในการเรียนรู้และเรียนรู้อย่างมีความหมายเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินการในประเทศสหรัฐอเมริกาที่สร้างให้ครูมีความตระหนักและพัฒนาสู่ความเชี่ยวชาญในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะเข้ามาใช้ในโรงเรียน แล้วพบว่า การใช้แนวทางนี้ช่วยเพิ่มอัตราการสำเร็จการศึกษาและช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้ดีขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้แบบปฏิบัติและการประเมินผลตามสมรรถนะจริงของผู้เรียน (American Institutes for Research, 2021) นอกจากนี้ การเตรียมความพร้อมในส่วนของการพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างสม่ำเสมอก็มีความสำคัญมากเช่นกัน ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะได้ (Gulikers, Runhaar & Mulder, 2018) รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (Lundgren & Crumly, 2015)

2) การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ จากผลการศึกษาในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน พบว่า ในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัยมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน ในรูปแบบของรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมเสริมพิเศษ หรือการบูรณาการ โดยส่วนใหญ่แนวทางจัดการเรียนรู้ที่สถานศึกษาเลือกใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้แบบเดิม แต่เพิ่มเติมกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่พัฒนาสมรรถนะมากขึ้น หรือต่อยอดจากรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมของโรงเรียนและมุ่งเน้นที่สมรรถนะเพิ่มขึ้น หลายสถานศึกษาเลือกใช้การจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือการทำหน่วยบูรณาการ เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการผสมผสานระหว่างสาระการเรียนรู้ที่หลากหลายกับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา โดยสถานศึกษาได้พัฒนาหน่วยบูรณาการที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองที่น่าสนใจ เช่น โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ จัดทำหน่วยบูรณาการเรื่อง วิถีชุมชนคนต้นแก้ว ในระดับประถมศึกษาตอนต้น และหน่วยบูรณาการเรื่อง มรดกภูมิปัญญาคนดีศรีเชียงใหม่ ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่พบว่า แนวทางในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีความหลากหลาย สถานศึกษาสามารถเลือกนำไปดำเนินการตามบริบทของตน และในแต่ละสถานศึกษาอาจนำไปใช้ได้หลายแนวทางในช่วงเวลาเดียวกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) โดยมุ่งเน้น

การจัดการเรียนการสอนที่เริ่มต้นด้วยการนำเสนอสมรรถนะเป็นตัวตั้งต้นในการเรียนรู้ มีการวางแผนการสอนที่ชัดเจน และมีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ระบุชัดเจน กำหนดสมรรถนะที่ต้องการให้ผู้เรียนมีเป็นสิ่งสำคัญ (Shepard, 2016) ทำให้เกิดการทำงานแบบมุ่งเน้นความสำเร็จของเป้าหมาย และทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามเป้าหมายนั้น ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3) การวัดและประเมินผล จากผลการวิจัย พบว่า การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะในแต่ละจังหวัดมีวิธีการที่แตกต่างกัน แต่ล้วนมีความท้าทายที่ต้องการการปรับปรุง โดยในระบบการเรียนการสอน ฐานสมรรถนะควรมุ่งเน้นที่กระบวนการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและแม่นยำ เช่น การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อน การประเมินจากครูผู้สอน และการประเมินจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ (Mulder, 2017) การใช้เกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ในการประเมิน จะช่วยให้การประเมินมีความชัดเจนและเป็นมาตรฐาน (Lundgren & Crumly, 2015) ทั้งนี้สถานศึกษาได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมิน เช่น โรงเรียนบ้านสามยอด จังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย และโรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการประเมินยังคงมีความท้าทาย เช่น การพัฒนาคุณภาพและการวัดผลอย่างมีประสิทธิภาพ ความจำเป็นในการฝึกอบรมและเตรียมความพร้อมให้กับครูผู้สอน รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมในการประเมินที่สามารถปรับตัวเข้ากับบริบทการศึกษาต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืน (Dauphinee, Boulet, & Norcini, 2019) ในภาพรวม การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการประเมินฐานสมรรถนะเป็นก้าวสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนการสอน แต่ยังคงต้องการการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Henri, Johnson, & Nepal, 2017).

5.2.2 ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

1) ปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จากข้อมูลผลการวิจัย พบว่า ในการนำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะไปใช้ยังคงพบปัญหาในหลากหลายด้าน ทั้งในช่วงก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้หลักสูตร และหลังการทดลองใช้หลักสูตรมาอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา โดยส่วนของการวางแผนการสอน การพัฒนาครู และการประเมินผลการเรียนรู้ นั้น การดำเนินการเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากยังขาดความชัดเจนในเชิงนโยบาย ขาดความชัดเจนในแนวทางการดำเนินการและการสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการทำงานนั้น รวมถึงยังต้องทำงานซ้ำซ้อนเนื่องจากทำงานสองระบบไปพร้อมกัน นำไปสู่การให้ข้อเสนอในการกำหนดนโยบายในการทำงานให้ชัดเจน และประชาสัมพันธ์ให้ได้รับรู้ในวงกว้าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tichnor-Wagner (2018) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการทำงานหลักสูตร คือ การที่นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงและมีความไม่ชัดเจน ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร คือ หากหลักสูตรชาติมีการระบุวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ มีการให้คำแนะนำหรือแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ที่ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาในหลักสูตรได้ง่ายยิ่งขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ได้ถูกต้อง แต่หากหลักสูตรชาติมีความไม่ชัดเจน กำหนดเพียงเป้าหมายและผลลัพธ์ของหลักสูตรชาติกว้าง ๆ โดยไม่บอกวิธีการว่า นำไปใช้ในชั้นเรียนจริงอย่างไร การนำไปใช้ก็อาจจะไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการได้

2) ปัจจัยสนับสนุนในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา การนำหลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาไปใช้ มีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการทำงาน

ให้เกิดความสำเร็จหลายปัจจัย ทั้งนี้ จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้น ได้แก่ ปัจจัยในการทำงานด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีความเป็นผู้นำและไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย และปัจจัยการทำงานเชิงเครือข่าย โดยได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้ในแต่ละปัจจัยสามารถอภิปรายเพิ่มเติมได้ ดังนี้

2.1) ปัจจัยในการทำงานด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) จากผลการวิจัย พบว่า กระบวนการทำงานที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกันอย่างต่อเนื่องในหลากหลายรูปแบบ เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและทำให้การทำงานเกิดความสำเร็จ **การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)** มีผลกระทบที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระบวนการ PLC มุ่งเน้นการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับที่พบว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการ PLC สามารถปรับปรุงการปฏิบัติของครูและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ (Dogan & Adams, 2018) งานวิจัยนี้ ได้ทบทวนและวิเคราะห์งานวิจัยเชิงประจักษ์ จำนวน 13 ฉบับ จากนานาชาติ พบว่า การมีส่วนร่วมใน PLC ช่วยปรับปรุงการปฏิบัติของครูและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างชัดเจน การศึกษาของ Hamilton (2013) ได้ตรวจสอบผลกระทบของ PLC ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า ผู้เรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ใช้โมเดล PLC มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้ใช้โมเดลนี้ โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีภูมิหลังทางชาติพันธุ์และเศรษฐกิจที่ด้อยกว่า นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยส่งเสริมความสามารถในการสอนของครู และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูง (Hamilton, 2013) นอกจากนี้ ยังมีการวิจัยอื่น ๆ เช่น การศึกษาของ Çopur และ Demirel (2022) แสดงให้เห็นว่า PLC สามารถปรับปรุงพัฒนาวิชาชีพของครูและส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ การศึกษานี้พบว่า ครูผู้สอนที่มีส่วนร่วมในกระบวนการ PLC มีการพัฒนาทักษะการสอนและสร้างความสำเร็จทางการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากขึ้น การทำงานร่วมกันในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยให้ครูสามารถแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ และใช้เทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Çopur & Demirel, 2022) นอกจากนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน คือ การร่วมมือ รวมพลังของครู และกระบวนการทำงานแบบ PLC โดยรวมแล้วการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วย PLC มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของครู ซึ่งทั้งหมดนี้มีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของผู้เรียน

2.2) ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีความเป็นผู้นำและไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย การที่บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจากช่วยในการวางแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ ซึ่งการทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้และความเข้าใจอย่างต่อเนื่องเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหาร ดังนั้น **ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำทางวิชาการและมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่มีความต่อเนื่อง** จะทำให้เห็นการพัฒนาได้ชัดเจน เช่น โรงเรียนบ้านโกตา จังหวัดสตูล ซึ่งแม้จะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก แต่มีการปฏิบัติงานในการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม หรือ โรงเรียนต้นแก้ว

ผดุงพิทยาลัย ที่ผู้บริหารและบุคลากรมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ และมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน และเล่าถึงพัฒนาการในการทำงาน รวมถึงการพัฒนาของผู้เรียนแบบก้าวกระโดด การเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมาก การวิจัยนี้ ได้แสดงให้เห็นว่า **การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถส่งผลกระทบที่ชัดเจนและเป็นบวกต่อทั้งวัฒนธรรมของสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพมักจะใช้แนวทางการนำแบบ "การนำเชิงเปลี่ยนแปลง" (Transformational Leadership)** ซึ่ง

การสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจให้กับครูผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Chisum (2018) พบว่าการนำเชิงเปลี่ยนแปลงสามารถเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาและส่งผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยการนำเชิงเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับความเชื่อใจและความร่วมมือในหมู่ครู ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมที่ดีในสถานศึกษา นอกจากนี้ Hattie (2015) ยังได้กล่าวว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ คือ ผู้ที่สามารถประเมินผลกระทบของการสอนและการเรียนรู้ได้อย่างมีระบบ และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงการสอนและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เน้นการเรียนรู้ที่มีผลกระทบสูง และการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับครูผู้สอนและผู้เรียน เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้การนำเชิงวิชาการมีผลกระทบที่ดีต่อคุณภาพการศึกษา ดังนั้น การเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ผ่านการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี การประเมินและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และการเสริมสร้างความร่วมมือและความเชื่อมั่นในหมู่ครูผู้สอนและผู้เรียน

2.3) ปัจจัยการทำงานเชิงเครือข่ายโดยได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงาน

ภายนอก จากข้อมูลผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ คือ การได้รับคำแนะนำจากนักวิชาการ พี่เลี้ยง และโค้ช ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ทำให้โรงเรียนที่มีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งจะสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมั่นใจ และมีการพัฒนากระบวนการทำงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เช่น โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 8 ที่มีคณะศึกษานิเทศก์จากต้นสังกัดดูแลอย่างต่อเนื่อง หรือ โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย และโรงเรียนดาราวิทยาลัย ที่มีศึกษานิเทศก์ในพื้นที่ทำงานร่วมกับคณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำงานในเชิงเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งในการทำงานและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยหลายฉบับได้แสดงให้เห็นว่า การทำงานเชิงเครือข่ายและการมีโค้ชสอนงานที่มีคุณภาพสูงและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งผลบวกต่อทั้งครูและนักเรียน เช่น **การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ** เป็นการทำงานร่วมกันในทีมการสอนที่มีคุณภาพสูงช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและพัฒนาการสอนของครู การศึกษาของ Killion (2015) พบว่าการทำงานร่วมกันที่มีคุณภาพสูงสามารถเพิ่มผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ทั้งจากการทำงานร่วมกันในระดับบุคคลและระดับโรงเรียน การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูช่วยเสริมสร้างทักษะการสอนและเพิ่มประสิทธิภาพของการสอน (Killion, 2015) การมีโค้ชที่มีคุณภาพสามารถเป็นตัวช่วยสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีคุณภาพสูงขึ้น การศึกษาของ Desimone และ Pak (2017) แสดงให้เห็นว่า การโค้ชที่มีคุณภาพสามารถเพิ่มความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของครูได้ โดยการโค้ชที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ประการ ได้แก่ เนื้อหาที่เน้นการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ระยะเวลาที่ยั่งยืน ความสอดคล้อง และการมีส่วนร่วมร่วมกัน การปฏิบัติการโค้ชในลักษณะนี้ช่วยให้ครูสามารถนำวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพมาใช้และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ (Desimone & Pak, 2017)

ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการวิจัยของ Ronfeldt et al. (2015) พบว่า การทำงานร่วมกันระหว่างครูผู้สอนที่มีคุณภาพสูงสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ การทำงานร่วมกันช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเสริมสร้างความรู้และทักษะของครูให้มีคุณภาพสูงขึ้น (Ronfeldt et al., 2015) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงาน คือ การมีที่ปรึกษาทางวิชาการจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ชี้แนะประจำโรงเรียน ดังนั้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและการมีโค้ชที่มีคุณภาพสูง จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในระดับประถมศึกษา โดยข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานส่วนกลาง

หน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มี 3 กลุ่ม คือ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการกำหนดรายละเอียดหลักสูตรฐานสมรรถนะ และหน่วยงานสนับสนุน ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานส่วนกลางทั้ง 3 ลักษณะ มีดังนี้

1) หน่วยงานต้นสังกัด ควรดำเนินการดังนี้ 1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอย่างชัดเจนและเผยแพร่นโยบายนี้ให้รับรู้ในวงกว้าง 2) เตรียมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ พร้อมทั้งเปิดพื้นที่การเรียนรู้ ทั้งในเชิงการจัดระบบกลไกรองรับ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ 3) จัดเตรียมผู้ประสานงานเพื่อช่วยโรงเรียนในการออกแบบและกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ 4) จัดระบบการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development) 5) จัดทำกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน จัดระบบการสื่อสารและการเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เหมาะสมจะทำให้เกิดการปฏิบัติที่สอดคล้องตรงกัน 6) จัดทำฐานข้อมูลสำคัญทั้งข้อมูลทางวิชาการและการทำงานของจังหวัด/ พื้นที่ในมิติต่าง ๆ ให้พร้อมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสามารถเลือกปรับใช้ให้เหมาะสม 7) ถอดบทเรียนการทำงาน จัดทำเอกสารและสื่อเผยแพร่ และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 8) กำหนดแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พร้อมทั้งจัดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนเพื่อเตรียมการเชื่อมโยงงานและองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสู่การจัดการทำงานสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะและการนำหลักสูตรไปใช้ 9) สนับสนุนให้สถานศึกษาปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ อบรมผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 10) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเหมาะสม โดยเริ่มต้นจากการสำรวจทรัพยากรที่จำเป็นในการทำงาน ทั้งทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ของบุคลากรและผู้เรียน 11) ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือติดตาม และเสริมสร้างความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพและเกิดการพัฒนานวัตกรรมสู่การนำไปใช้ 12) ติดตามและประเมินผลการทำงาน และให้การช่วยเหลือสถานศึกษาในลักษณะ

ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง 13) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบเกี่ยวกับการจัดระบบกลไกรองรับ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของสถานศึกษาในสังกัด 14) ถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สามารถเป็นแบบอย่าง เพื่อใช้เป็นแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาอื่น ๆ ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้มีคุณภาพ และ 15) ประสานเครือข่ายการทำงานกับหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อประสานพลังการทำงานร่วมกันโดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการสนับสนุนองค์ความรู้สำคัญ ความรู้เชิงการจัดการศึกษาฐาน

สมรรถนะ และการสนับสนุนบุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา พี่เลี้ยง ผู้หนุนเสริมการทำงานของบุคลากรในระดับส่วนกลาง

2) หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการกำหนดรายละเอียดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) วิเคราะห์และถอดบทเรียนจากสถานศึกษา โดยดำเนินการวิเคราะห์และถอดบทเรียนจากสถานศึกษาทุกสังกัดที่ได้จัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หรือกำหนดโรงเรียนนำร่องเพื่อทดลองแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 2) เตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยเตรียมบุคลากรจากทุกหน่วยงานและสถาบันอุดมศึกษาให้มีความรู้และประสบการณ์ที่สามารถเผยแพร่องค์ความรู้ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยจัดเตรียมสื่อเอกสาร แหล่งเรียนรู้ และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 4) เชื่อมโยงองค์ความรู้และการวางแผนหลักสูตร โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในการวางแผนและจัดทำรายละเอียดเอกสารกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะการกำหนดหลักการและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และหลักการบริหารจัดการการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 5) สร้างความเข้าใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และความเชื่อมโยงกับรายละเอียดเอกสารกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และ 6) พัฒนาเครือข่ายและสื่อการเรียนรู้ เตรียมบุคลากร ประสานเครือข่าย จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดทำสื่อเอกสาร แหล่งเรียนรู้ และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3) หน่วยงานสนับสนุน หน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ ควรมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) สร้างเครือข่ายและการทำงานร่วมกัน 2) ร่วมวิจัยและถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยดำเนินการวิจัย ศึกษาองค์ความรู้ต่าง ๆ และเชื่อมโยงการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่หน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการกำหนดรายละเอียดหลักสูตรฐานสมรรถนะ และ 3) ระดมความรู้และการจัดทำเอกสารเสริม โดยจัดเวทีระดมความรู้และประสบการณ์ พร้อมทั้งจัดทำเอกสารเสริมเพื่อสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานส่วนกลางและสถานศึกษา

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

1) แนวทางการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

1.1) วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ โดยเฉพาะการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับสถานศึกษาในบริบทที่แตกต่าง

1.2) พัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาบุคลากรในกลุ่มต่าง ๆ

1.3) จัดเวทีระดมความรู้และถอดบทเรียนจากประสบการณ์ในการทำงานจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

2) การสนับสนุนสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

2.1) จัดบุคลากรผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ คณาจารย์ หรือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และผู้มีประสบการณ์ในการสนับสนุนสถานศึกษา

2.2) ดำเนินการวิจัยและเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน มีดังนี้ การสร้างแรงจูงใจและความตระหนักในการทำงานให้บุคลากรทุกกลุ่มและทุกฝ่าย การสำรวจและวางแผนต่อยอดประสบการณ์ของครู การสนับสนุนทรัพยากรและการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การเปิดรับความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย การสร้างแกนนำการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการวัดและ

ประเมินผลฐานสมรรถนะ การติดตามและพัฒนากระบวนการบริหารงาน การเชื่อมโยงองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การสนับสนุนทรัพยากร การสร้างเครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้ การจัดการแนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสม และการเลือกแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เหมาะสมกับประสบการณ์และเงื่อนไขของบุคลากรและสถานศึกษา

5.3.4 ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการทำงานการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของผู้ทำหน้าที่ หนุนเสริม พี่เลี้ยง และโค้ช

ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการทำงานการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของผู้ทำหน้าที่ หนุนเสริม พี่เลี้ยง และโค้ช มีดังนี้ ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่หลากหลายและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดพื้นที่การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ เปิดชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้เผยแพร่และขยายผลประสบการณ์การสอนของตนให้กับผู้อื่น

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

- 1) ศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับแนวทางในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- 2) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียนที่มีลักษณะและบริบทที่แตกต่างกัน
- 3) ศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายการทำงานที่จะหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเป็นพี่เลี้ยงหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในสถานศึกษาที่มีบริบทต่าง ๆ
- 5) ศึกษาความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
- 6) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเด็กในระดับปฐมวัย

บรรณานุกรม

- ทิพย์สุดา วัฒนพงศ์. (2560). การจัดการความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 17(3), 345-362.
- ทิตนา แคมมณี. (2552). การนำหลักสูตรไปใช้: แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2562). 10 สมรรถนะหลัก ปั่นเด็กไทยฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูงและใส่ใจสังคม.
- ทิตนา แคมมณี. (2565). กระบวนการและผลการพิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ. เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมชี้แจงการเห็นชอบกรอบหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, 16 สิงหาคม 2565.
- อัมร บัวศรี. (2535). ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เอรวิณการพิมพ์.
- นฤมล สมานไทย. (2561). การประเมินผลเชิงฟอร์มทิฟและการให้ข้อมูลย้อนกลับในการนำหลักสูตรไปใช้. *วารสารการศึกษาและการประเมินผล*, 22(4), 401-430.
- ศิริลักษณ์ สอนเถื่อน. (2560). การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องในบริบทของการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้. *วารสารการศึกษา*, 15(3), 237-252.
- ศุภชัย มหิทธิวงศ์. (2561). การแก้ไขปัญหาข้อจำกัดทางทรัพยากรในการนำหลักสูตรไปใช้. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 21(1), 237-252.
- สุจิตรา ปทุมลังการ. (2552). ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะและการประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุพรรณิ พงศ์พยัคฆ์. (2560). หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ในโรงเรียน. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา*, 12(2), 119-134.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ระดับประถมศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2562). รายงานผลการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2562). รายงานผลการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2563). รายงานผลการพัฒนากรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2564). คู่มือการนำกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

- วิภา ชูโต. (2560). การวางแผนร่วมกันในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้. *วารสารการศึกษาและการวิจัย*, 15(2), 89-112.
- วีไลลักษณ์ สถาพรวาริ. (2562). การปรับตัวตามบริบทท้องถิ่นในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 18(1), 91-110.
- วิรัช วิรัชนิกร. (2553). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อนงค์นาฏ ธรรมรัตน์. (2563). การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนเพื่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารเทคโนโลยีการศึกษา*, 20(2), 159-178.
- อำนาจ วัตจินดา. (2554). การประเมินหลักสูตร: ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Amunga, J., Were, D., & Ashioya, I. (2020). The Teacher-Parent Nexus in the Competency based Curriculum Success Equation in Kenya. *International Journal of Educational Administration and Policy Studies*, 12(1), 60-76. Retrieved from ERIC.
- American Institutes for Research. (2021). Competency-based Education: Definitions, Policies, and Implementation. Retrieved from <https://www.air.org/sites/default/files/2021-06/CBE-Study%20Full%20Report.pdf>
- Anderson, L., & Mundy, K. (2014). Stakeholder engagement in curriculum implementation: Lessons from recent research. *Journal of Educational Change*, 15(3), 237-252.
- Black, P., & Wiliam, D. (2018). Assessment and classroom learning: The role of formative assessment. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 25(4), 491-505.
- Copur, A., & Demirel, M. (2022). The impact of professional learning communities on social studies teachers' professional development and student academic achievement. *Social Studies*, 113(6), 300-318.
- Coburn, C. E. (2006). Framing the problem of reading instruction: Using frame analysis to uncover the microprocesses of policy implementation. *American Educational Research Journal*, 43(3), 343-379.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). Effective teacher professional development. *Learning Policy Institute*.
- Dauphinee, W. D., Boulet, J. R., & Norcini, J. J. (2019). Considerations that will determine if competency-based assessment is a sustainable innovation. *Advances in Health Sciences Education*, 24(2), 413-421. <https://doi.org/10.1007/s10459-018-09874-x>
- Desimone, L. M., & Pak, K. (2017). Instructional Coaching as High-Quality Professional Development. *Theory Into Practice*, 56(1), 3-12.
- Dogan, S., & Adams, A. (2018). Effect of professional learning communities on teachers and students: Reporting updated results and raising questions about research design. *School Effectiveness and School Improvement*, 29(4), 634-659.
- Fullan, M. (2015). *The new meaning of educational change* (5th ed.). Teachers College Press.

- Gallardo, K. (2020). Competency-based assessment and the use of performance-based evaluation rubrics in higher education: Challenges towards the next decade. *Problems of Education in the 21st Century*, 78(1), 61-79. <https://doi.org/10.33225/pec/20.78.61>
- Gervais, J. (2016). The operational definition of competency-based education. *The Journal of Competency-based Education*, 1(2), 98-106.
- Gulikers, J. T., Runhaar, P., & Mulder, M. (2018). An assessment framework for competence-based education: A case in Dutch vocational education. *Advances in Health Sciences Education*, 23(3), 527-547.
- Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). *Professional capital: Transforming teaching in every school*. Teachers College Press.
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routledge.
- Hamilton, J. L. (2013). Professional learning communities impact on student achievement. ProQuest LLC, Ed.D. Dissertation, Saint Mary's College of California.
- Henri, M., Johnson, M. D., & Nepal, B. (2017). A review of competency-based learning: Tools, assessments, and recommendations. *Journal of Engineering Education*, 106(4), 607-638. <https://doi.org/10.1002/jee.2017.106.issue-4>
- Jones, C. A. (2005). Assessment for learning. *Learning and Skills Development Agency*.
- Killion, J. (2015). High-Quality Collaboration Benefits Teachers and Students. *Journal of Staff Development*, 36(5), 62-64.
- López, G., Medina, A., & Cruz, J. (2018). Adapting curriculum to local contexts: A study of flexible curriculum implementation. *ERIC Journal of Education*, 27(2), 119-134.
- Lundgren, K., & Crumly, C. (2015). Competency-based education: An overview. *Innovative Higher Education*, 40(1), 27-37.
- McLaughlin, M. W., & Talbert, J. E. (2001). *Professional communities and the work of high school teaching*. University of Chicago Press.
- Muraraneza, C., Mtshali, N. G., & Mukamana, D. (2017). Issues and challenges of curriculum reform to competency-based curricula in Africa: a meta-synthesis. *Nursing & Health Sciences*, 19, 5–12. Retrieved from SpringerLink.
- Nikolov, R., Shoikova, E., & Kovatcheva, E. (2014). Competency-based framework for curriculum development. Retrieved April 12, 2018, from https://www.researchgate.net/profile/Roumen_Nikolov2
- O'Donnell, C. L. (2008). Defining, conceptualizing, and measuring fidelity of implementation and its relationship to outcomes in K-12 curriculum intervention research. *Review of Educational Research*, 78(1), 33-84.
- Organization for Economic Co-operation and Development. (2020). Curriculum reform: A literature review to support effective implementation. *OECD Working Paper No. 239*.

- Penuel, W. R., & Gallagher, L. P. (2009). Creating research-practice partnerships in education. *Harvard Education Press*.
- Ridley, D. R., & Farrar, S. M. (1982). Critical Factors for Implementing Competency-based Education. *ERIC, ED214260*. Retrieved from ERIC.
- Ronfeldt, M., Farmer, S., McQueen, K., & Grissom, J. (2015). Teacher collaboration in instructional teams and student achievement. *American Educational Research Journal, 52*(3), 475-514.
- Ruiz-Primo, M. A. (2006). A multi-method and multi-source approach for studying fidelity of implementation. *CSE Report 677. National Center for Research on Evaluation, Standards, and Student Testing (CRESST)*.
- Shepard, L. A. (2016). Assessment for classroom teaching. In *Handbook of human and social conditions in assessment* (pp. 25-42). Routledge.
- Snyder, J., Bolin, F., & Zumwalt, K. (1992). Curriculum implementation. In P. W. Jackson (Ed.), *Handbook of research on curriculum* (pp. 402-435). Macmillan.
- Stefanou, C. R., Stolk, J. D., & Prince, M. (2015). The dynamics of motivation and competence development in project-based learning. *Learning and Instruction, 38*
- Tamim, R., Bernard, R. M., Borokhovski, E., Abrami, P. C., & Schmid, R. F. (2015). What forty years of research says about the impact of technology on learning: A second-order meta-analysis and validation study. *Review of Educational Research, 85*(3), 401-430.
- Tichnor-Wagner, A., Allen, D., Socol, A. R., Cohen-Vogel, L., Rutledge, S. A., & Xing, Q. W. (2018). Studying implementation within a continuous improvement process: What happens when we design with adaptations in mind? *Teachers College Record, 120*(5).
- Van den Akker, J. (2010). Building bridges: How research may improve curriculum policies and classroom practices. In S. E. Noffke & B. Somekh (Eds.), *The SAGE handbook of educational action research* (pp. 536-547). SAGE Publications.
- Wambiri, G., & Ndani, M. (2016). Globalization and rapid changes in technology have created a knowledge-based economy in the 21st Century. Retrieved from *Innovation and Education*.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบ CBI-1

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การศึกษากระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ
(รูปแบบ Online)

คำชี้แจง สำหรับอาสาสมัครวิจัย

เนื่องด้วย คณะผู้วิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง **กระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษา** โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลกระบวนการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา และ (2) สังเคราะห์ผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตร

จึงขอเรียนเชิญตัวแทนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ เข้าร่วมในการวิจัย โดยกำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมการวิจัยซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูลจากสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ จำนวน 8 แห่ง ครอบคลุมภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก

ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจข้อมูลต่อไปนี้ อย่างละเอียดรอบคอบ ท่านสามารถสอบถามหรือขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ หากถ้อยความใดไม่ชัดเจน หากท่านมีข้อสงสัยประการใดหรือต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการวิจัยหรือมีปัญหาสงสัยเกี่ยวกับสิทธิของท่านขณะเข้าร่วมการวิจัยนี้ สามารถติดต่อสอบถาม ดร.นาฎฤดี จิตรรังสรรค์ หัวหน้าโครงการวิจัย ได้ทางหมายเลขโทรศัพท์ 0819232310

1. หากท่านตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยแล้ว คณะผู้วิจัยจะขอให้ท่านตอบแบบสอบถามในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการและผลของการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะรวมทั้งปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของท่านโดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม ประมาณ 45 นาที เป็นแบบสอบถามมีข้อคำถาม 8 ข้อ และโปรดส่งคำตอบออนไลน์ ภายในวันที่ 31 มกราคม 2567 เวลา 24.00 น.

2. คณะผู้วิจัยจะขออนุญาตนำข้อมูลดิจิทัลจากการตอบแบบสอบถามออนไลน์เพื่อกรอกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จะใช้ในการวิเคราะห์เป็นระยะเวลาประมาณ 3 เดือน เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ “กระบวนการและผลของการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ” จากนั้นจะดำเนินการทำลายข้อมูลตลอดจนข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกั่กับท่านภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัยด้วยเครื่องทำลายกระดาษและการลบไฟล์ดิจิทัล

3. ในการวิจัยครั้งนี้ ท่านจะไม่มีความเสี่ยงใด ๆ ทั้งนี้ หากในการตอบแบบสอบถาม ท่านอาจรู้สึกอึดอัดหรืออาจรู้สึกไม่สบายใจกับบางคำถาม ท่านมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมถึงท่านมีสิทธิ

ถอนตัวออกจากโครงการนี้เมื่อใดก็ได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด

4. ข้อมูลส่วนตัวของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวม ผู้ที่มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลของท่านจะมีเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เท่านั้น

5. การวิจัยครั้งนี้ท่านจะไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

ระยะเวลาที่จะทำวิจัยทั้งสิ้น 6 เดือน โดยการดำเนินการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาสาสมัครวิจัยหรือเกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ได้จากอาสาสมัครวิจัย จะใช้เวลา 3 เดือน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัครวิจัยในเดือนมกราคม และการใช้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์จนสามารถสรุปผลการวิจัยจากเดือนมกราคมถึงมีนาคม พ.ศ. 2566 ซึ่งในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครวิจัยของโครงการวิจัยครั้งนี้ ท่านสามารถถอนตัวเมื่อใดก็ได้โดยไม่ต้องเสียสิทธิ์ใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าท่านจะเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้หรือไม่

เกี่ยวกับการเป็นอาสาสมัครในโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษากระบวนการและผลของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้า ได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ความเสี่ยง/อันตราย และประโยชน์ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการวิจัยเรื่องนี้ โดยได้อ่านรายละเอียดในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโดยตลอด และได้รับคำอธิบายจากผู้วิจัย จนเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว

ข้าพเจ้าจึงสมัครใจเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ ตามที่ระบุไว้ในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยข้าพเจ้ายินยอม ตอบแบบสอบถามในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการและผลของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม ประมาณ 45 นาที ซึ่งเป็นแบบสอบถาม 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 มีข้อความคำถามเพื่อการวิจัยทั้งหมด 12 ข้อ

ข้าพเจ้ารับทราบว่า คณะผู้วิจัยจะเก็บแบบสอบถามที่ได้คืนไป หรือนำข้อมูลดิจิทัลจากแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อกรอกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จะใช้ในการวิเคราะห์เป็นระยะเวลา 3 เดือน (ตั้งแต่การวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จนกระทั่งการวิจัยเสร็จสิ้น) และจะดำเนินการทำลายข้อมูลตลอดจนข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันตัวข้าพเจ้าภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัย ด้วยเครื่องทำลายกระดาษ และการลบไฟล์ดิจิทัล

ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ถอนตัวออกจากกรวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งการถอนตัวออกจากกรวิจัยจะไม่มีผลกระทบทางลบใด ๆ ต่อข้าพเจ้าทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองและคำยืนยันว่า คณะผู้วิจัยจะปฏิบัติต่อข้าพเจ้าตามเอกสารข้อมูลซึ่งเป็นคำชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า คณะผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ โดยจะนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ไม่มีข้อมูลใดในการรายงานที่จะนำไปสู่การระบุตัวข้าพเจ้า และหากข้าพเจ้าไม่ได้รับการปฏิบัติตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ข้าพเจ้าสามารถร้องเรียนได้ที่คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

- ☐ ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
- ☐ ไม่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการและผลของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

2. โปรดแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง ข้อมูลต่าง ๆ นี้นำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบ
ต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

1) ชื่อสถานศึกษา

2) ที่ตั้งของสถานศึกษา

☐ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่นวัตกรรม

☐ เชียงใหม่

☐ สตูล

☐ กาญจนบุรี

☐ ระยอง

3) ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ - สกุล ผู้ให้ข้อมูล

ตำแหน่งงาน

☐ ผู้อำนวยการ

☐ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายอื่น ๆ

☐ หัวหน้าฝ่าย/ หัวหน้างานวิชาการ

☐ หัวหน้ากลุ่มสาระ/ หัวหน้าระดับชั้น

☐ ครูผู้สอน

☐ อื่น ๆ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการและผลของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ คำชี้แจง

1. แบบสอบถามส่วนที่ 2 มีจำนวน 12 ข้อ โดยสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการและผลของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในสถานศึกษาของท่าน
2. ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็น หรือสอดคล้องกับสิ่งที่สถานศึกษาดำเนินการ

1. บริบทของโรงเรียน จุดเน้น/ School Concept และเอกลักษณ์/ ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างไร

2. การเตรียมความพร้อม

2.1 ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ หรือไม่ อย่างไร

- 1) มีการเตรียมพร้อมบุคลากรกลุ่มใดบ้าง อย่างไร
- 2) มีการเตรียมพร้อมด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยมีการปรับเปลี่ยนส่วนใด อย่างไร มีการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการเข้ามาใช้หรือไม่ อย่างไร
- 3) มีการเตรียมพร้อมด้านการบริหารวิชาการหรือไม่ อย่างไร
- 4) มีการเตรียมพร้อมด้านการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ พื้นที่การเรียนรู้หรือสิ่งสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร
- 5) มีการเตรียมพร้อมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร
- 6) มีการเตรียมพร้อมในการวัด ประเมิน และรายงานผลการเรียนหรือไม่ อย่างไร

3. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ

- 1) ในการพัฒนาสมรรถนะในห้องเรียนครูใช้แนวทาง วิธีการ นวัตกรรมใดบ้าง มีลักษณะอย่างไร ได้ผลอย่างไร นวัตกรรมใดที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะ
- 2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างสมรรถนะในลักษณะใดบ้าง มีการดำเนินการอย่างไร
- 3) มีแผน/ หน่วยการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ พร้อมเผยแพร่หรือไม่ อย่างไร

4. การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

- 1) โรงเรียนได้กำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะในลักษณะใด อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง แก้ไขอย่างไร
- 2) ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะในลักษณะใด อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

5. ปัญหาในการใช้หลักสูตร

- 1) ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีปัญหาในด้านใดบ้าง แก้ไขอย่างไร
- 2) ระหว่างการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีปัญหาในด้านใดบ้าง แก้ไขอย่างไร
- 3) หลังจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะอย่างน้อย 1 ปี โรงเรียนมีปัญหาในด้านใดบ้าง

แก้ไขอย่างไร

6. ผลการทำงานและความคิดเห็น

1) การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในระดับใด มีความเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง (บรรยากาศ บุคลากร ผู้เรียน) ท่านพึงพอใจในผลงานเพียงใด ส่วนใดที่ควรปรับเปลี่ยน และควรปรับเปลี่ยนในลักษณะใด

2) ตัวช่วย/ สิ่งสนับสนุน/ ปัจจัย สำคัญในการสนับสนุนการทำงานในครั้งนี้จนเกิดผลสำเร็จ มีอะไรบ้าง อะไรเป็นตัวช่วย/ สิ่งสนับสนุน/ ปัจจัยสำคัญที่สุด

3) สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะมีอะไรบ้าง

4) สิ่งใดที่ยังเป็นข้อสงสัย และต้องการคำตอบที่ชัดเจนจากผู้รู้หรือไม่ ประเด็นใดบ้าง

5) สิ่งที่ต้องเรียนรู้/ พัฒนาตัวเองเพิ่มเติมเพื่อการทำงานในโอกาสต่อไปมีอะไรบ้าง

6) มีข้อเสนอแนะใดบ้างสำหรับโรงเรียนที่กำลังใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

7) มีระบบ กลไก แนวทาง วิธีการใดบ้างที่หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะสำเร็จตามเป้าหมาย

7. ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน/ การเปลี่ยนแปลง

8. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาขอขอบพระคุณที่ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กระบวนการและผลของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในสถานศึกษา ในครั้งนี้

แบบ CBI-2

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)
กระบวนการและผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ.....
สถานที่สัมภาษณ์
วันที่ เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....
ประวัติของผู้ให้สัมภาษณ์ (โดยสังเขป) (ตำแหน่ง/ บทบาท/ ประสบการณ์ในการทำงานที่สถานศึกษา/ อื่น ๆ)
.....
.....

ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. บริบทของโรงเรียน จุดเน้น/ School Concept และเอกลักษณ์/ ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษา
เป็นอย่างไร

2. การเตรียมความพร้อม

2.1 ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ
ต่อไปนี้ หรือไม่ อย่างไร

- 1) มีการเตรียมพร้อมบุคลากรกลุ่มใดบ้าง อย่างไร
- 2) มีการเตรียมพร้อมด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยมีการปรับเปลี่ยนส่วนใด
อย่างไร มีการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการเข้ามาใช้หรือไม่ อย่างไร
- 3) มีการเตรียมพร้อมด้านการบริหารวิชาการหรือไม่ อย่างไร
- 4) มีการเตรียมพร้อมด้านการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ พื้นที่การเรียนรู้หรือสิ่งสนับสนุน
หรือไม่ อย่างไร
- 5) มีการเตรียมพร้อมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนา
สมรรถนะผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร
- 6) มีการเตรียมพร้อมในการวัด ประเมิน และรายงานผลการเรียนหรือไม่อย่างไร

3.การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ

- 1) ในการพัฒนาสมรรถนะในห้องเรียนครูใช้แนวทาง วิธีการ นวัตกรรมใดบ้าง มีลักษณะ
อย่างไร ได้ผลอย่างไร นวัตกรรมใดที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะ
- 2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างสมรรถนะในลักษณะใดบ้าง มีการดำเนินการอย่างไร
- 3) มีแผน/ หน่วยการเรียนรู้ ที่ประสบความสำเร็จ พร้อมเผยแพร่หรือไม่ อย่างไร

5. การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

- 1) โรงเรียนได้กำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะในลักษณะใด อย่างไร
มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

2) ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะในลักษณะใด อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

5. ปัญหาในการใช้หลักสูตร

- 1) ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีปัญหาในด้านใดบ้าง แก้ไขอย่างไร
- 1) ระหว่างการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีปัญหาในด้านใดบ้าง แก้ไขอย่างไร
- 2) หลังจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะอย่างน้อย 1 ปี โรงเรียนมีปัญหาในด้านใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

6. ผลการทำงานและความคิดเห็น

- 1) การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในระดับใด มีความเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง (บรรยากาศ บุคลากร ผู้เรียน) ท่านพึงพอใจในผลงานเพียงใด ส่วนใดที่ควรปรับเปลี่ยน และควรปรับเปลี่ยนในลักษณะใด
- 2) ตัวช่วย/สิ่งสนับสนุน/ปัจจัย สำคัญในการสนับสนุนการทำงานในครั้งนี้จนเกิดผลสำเร็จมีอะไรบ้าง อะไรเป็นตัวช่วย/ สิ่งสนับสนุน/ ปัจจัยสำคัญที่สุด
- 3) สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะมีอะไรบ้าง
- 4) สิ่งใดที่ยังเป็นข้อสงสัย และต้องการคำตอบที่ชัดเจนจากผู้รู้มีหรือไม่ ประเด็นใดบ้าง
- 5) สิ่งที่ต้องเรียนรู้/พัฒนาตัวเองเพิ่มเติมเพื่อการทำงานในโอกาสต่อไปมีอะไรบ้าง
- 6) มีข้อเสนอแนะใดบ้างสำหรับโรงเรียนที่กำลังใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ
- 7) มีระบบ กลไก แนวทาง วิธีการใดบ้างที่หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะสำเร็จตามเป้าหมาย

7. ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน/ การเปลี่ยนแปลง

8. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาขอขอบพระคุณที่ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการและผลของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในสถานศึกษา ในครั้งนี้

แบบ CBI-3

แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่ม
ในการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อถอดบทเรียน

คำชี้แจง ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลตามประเด็นการสนทนากลุ่ม

กลุ่มที่ 1 สำหรับผู้บริหาร
กลุ่มที่ 2 สำหรับครู
กลุ่มที่ 3 สำหรับนักวิชาการ/ศึกษานิเทศก์

ประเด็นสนทนากลุ่ม ในการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อถอดบทเรียน

คำชี้แจง ผู้นำการสนทนากลุ่มใช้ประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นคำถามเริ่มต้นการสนทนา และในระหว่างการสนทนาสามารถปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม และจัดลำดับคำถามได้ตามความเหมาะสม โดยยึดประเด็นและตัวแปรที่ศึกษาจากกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นสำคัญ

กลุ่มที่ 1 สำหรับผู้บริหาร

ประเด็นสนทนากลุ่ม

1. บริบทของโรงเรียน จุดเน้น/ School Concept และเอกลักษณ์/ ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นอย่างไร

2. การเตรียมความพร้อม

2.1 ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร

1) มีการเตรียมพร้อมบุคลากรกลุ่มใดบ้าง อย่างไร

2) มีการเตรียมพร้อมด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยมีการปรับ เปลี่ยนส่วนใด อย่างไร มีการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการเข้ามาใช้หรือไม่ อย่างไร

3) มีการเตรียมพร้อมด้านการบริหารวิชาการหรือไม่ อย่างไร

4) มีการเตรียมพร้อมด้านการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ พื้นที่การเรียนรู้หรือสิ่งสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร

5) มีการเตรียมพร้อมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

6) มีการเตรียมพร้อมในการวัด ประเมิน และรายงานผลการเรียนหรือไม่ อย่างไร

3. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ

1) ในการพัฒนาสมรรถนะในห้องเรียนครูใช้แนวทาง วิธีการ นวัตกรรมใดบ้าง มีลักษณะอย่างไร ได้ผลอย่างไร นวัตกรรมใดที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะ

2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างสมรรถนะในลักษณะใดบ้าง มีการดำเนินการอย่างไร

3) มีแผน/ หน่วยการเรียนรู้ ที่ประสบความสำเร็จ พร้อมเผยแพร่หรือไม่ อย่างไร

4. การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

1) โรงเรียนได้กำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะในลักษณะใด อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

2) ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะในลักษณะใด อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

5. ปัญหาในการใช้หลักสูตร

1) ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีปัญหาในด้านใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

2) ระหว่างการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีปัญหาในด้านใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

3) หลังจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะอย่างน้อย 1 ปี โรงเรียนมีปัญหาในด้านใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

6. ผลการทำงานและความคิดเห็น

- 1) การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในระดับใด มีความเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง (บรรยากาศ บุคลากร ผู้เรียน) ท่านพึงพอใจในผลงานเพียงใด ส่วนใดที่ควรปรับเปลี่ยน และควรปรับเปลี่ยนในลักษณะใด
- 2) ตัวช่วย/สิ่งสนับสนุน/ปัจจัย สำคัญในการสนับสนุนการทำงานในครั้งนี้นั้นเกิดผลสำเร็จมีอะไรบ้าง อะไรเป็นตัวช่วย/สิ่งสนับสนุน/ปัจจัยสำคัญที่สุด
- 3) สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะมีอะไรบ้าง
- 4) สิ่งที่ยังเป็นข้อสงสัย และ ต้องการคำตอบที่ชัดเจนจากผู้รู้มีหรือไม่ ประเด็นใดบ้าง
- 5) สิ่งที่ต้องเรียนรู้/พัฒนาตัวเองเพิ่มเติมเพื่อการทำงานในโอกาสต่อไปมีอะไรบ้าง
- 6) มีข้อเสนอแนะใดบ้างสำหรับโรงเรียนที่กำลังใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ
- 7) มีระบบ กลไก แนวทาง วิธีการใดบ้างที่หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะสำเร็จตามเป้าหมาย

7. ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน/ การเปลี่ยนแปลง

8. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

กลุ่มที่ 2 สำหรับครูผู้สอน:

ประเด็นสนทนากลุ่ม

1. บริบทของโรงเรียน จุดเน้น/ School Concept และเอกลักษณ์/ ความเฉพาะของหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างไร

2. การเตรียมความพร้อม

- 2.1 ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ หรือไม่อย่างไร
 - 1) มีการเตรียมพร้อมบุคลากรกลุ่มใดบ้าง อย่างไร
 - 2) มีการเตรียมพร้อมด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยมีการปรับ เปลี่ยนส่วนใด อย่างไร มีการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการเข้ามาใช้หรือไม่ อย่างไร
 - 3) มีการเตรียมพร้อมด้านการบริหารวิชาการหรือไม่ อย่างไร
 - 4) มีการเตรียมพร้อมด้านการจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ พื้นที่การเรียนรู้หรือสิ่งสนับสนุนหรือไม่ อย่างไร
 - 5) มีการเตรียมพร้อมในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ / แผนการจัดการเรียนรู้ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร
 - 6) มีการเตรียมพร้อมในการวัด ประเมิน และรายงานผลการเรียนหรือไม่ อย่างไร

3. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสร้างสมรรถนะ

- 1) ในการพัฒนาสมรรถนะในห้องเรียนครูใช้แนวทาง วิธีการ นวัตกรรมใดบ้าง มีลักษณะอย่างไร ได้ผลอย่างไร นวัตกรรมใดที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะ
- 2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสร้างสมรรถนะในลักษณะใดบ้าง มีการดำเนินการอย่างไร
- 3) มีแผน/ หน่วยการเรียนรู้ ที่ประสบความสำเร็จ พร้อมเผยแพร่หรือไม่ อย่างไร

4. การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

- 1) โรงเรียนได้กำหนดแนวทางในการวัดประเมินผลฐานสมรรถนะในลักษณะใด อย่างไร มีปัญหา

อุปสรรคใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

2) ครูผู้สอนมีการวัดประเมินผลฐานสมรรถนะในลักษณะใด อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

5. ปัญหาในการใช้หลักสูตร

- 1) ก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีปัญหาด้านใดบ้าง แก้ไขอย่างไร
- 2) ระหว่างการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนมีปัญหาด้านใดบ้าง แก้ไขอย่างไร
- 3) หลังจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะอย่างน้อย 1 ปี โรงเรียนมีปัญหาด้านใดบ้าง แก้ไขอย่างไร

6. ผลการทำงานและความคิดเห็น

- 1) การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในระดับใด มีความเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง (บรรยากาศ บุคลากร ผู้เรียน) ท่านพึงพอใจในผลงานเพียงใด ส่วนใดที่ควรปรับเปลี่ยน และควรปรับเปลี่ยนในลักษณะใด
- 2) ตัวช่วย/ สิ่งสนับสนุน/ ปัจจัย สำคัญในการสนับสนุนการทำงานในครั้งนี้จนเกิดผลสำเร็จ มีอะไรบ้าง อะไรเป็นตัวช่วย/ สิ่งสนับสนุน/ ปัจจัยสำคัญที่สุด
- 3) สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะมีอะไรบ้าง
- 4) สิ่งที่ยังเป็นข้อสงสัย และ ต้องการคำตอบที่ชัดเจนจากผู้รู้มีหรือไม่ ประเด็นใดบ้าง
- 5) สิ่งที่ต้องเรียนรู้/พัฒนาตัวเองเพิ่มเติมเพื่อการทำงานในโอกาสต่อไปมีอะไรบ้าง
- 6) มีข้อเสนอแนะใดบ้างสำหรับโรงเรียนที่กำลังใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ
- 7) มีระบบ กลไก แนวทาง วิธีการใดบ้างที่หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะสำเร็จตามเป้าหมาย

7. ผลการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน/ การเปลี่ยนแปลง

8. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

กลุ่มที่ 3 สำหรับกลุ่มผู้สนับสนุน ระดับจังหวัด และนักวิชาการ/ ผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัด

ประเด็นสนทนากลุ่ม

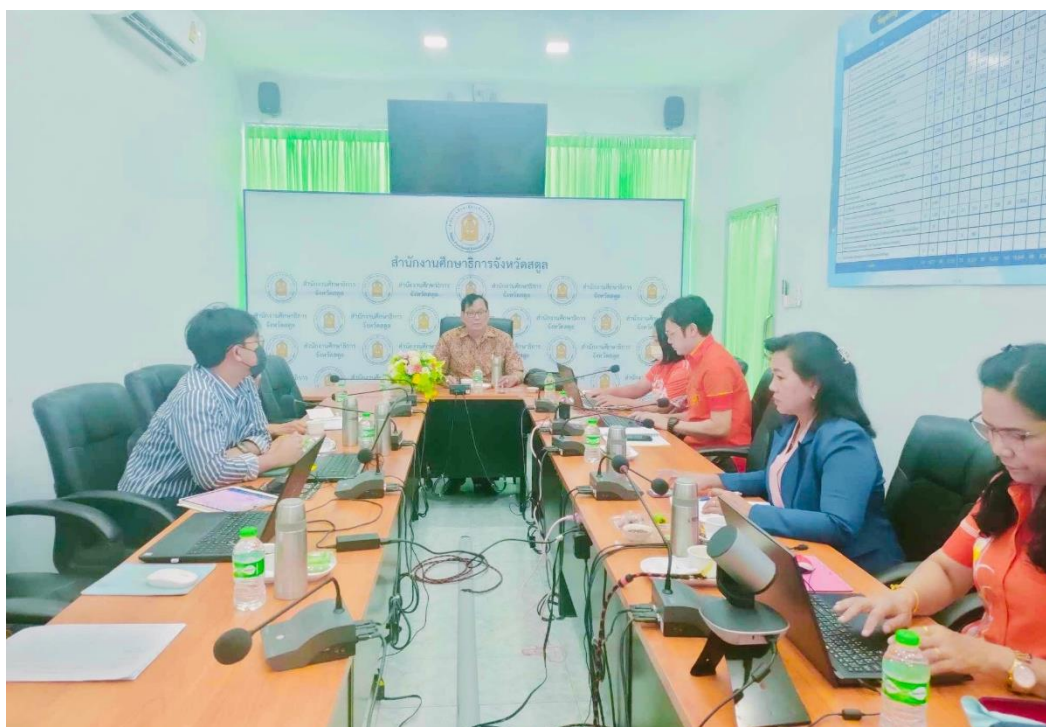
- ความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับการทำงานสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของสถานศึกษาในจังหวัด และความคิดเห็น ความรู้สึกต่อผลงานที่เกิดขึ้น
- บทบาทของท่านในการสนับสนุนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษามีอะไรบ้าง บทบาทใดที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
- ปัญหา อุปสรรคใดบ้างที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในแต่ละช่วง สถานศึกษาแก้ไขอย่างไรบ้าง หลังจากแก้ไขปัญหามาโดยวิธีการนั้น ๆ แล้ว เกิดผลอย่างไร
- มีข้อเสนอแนะใดบ้างสำหรับสถานศึกษาที่กำลังพัฒนา/ ยังไม่ได้ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ
- มีข้อเสนอแนะใดบ้างสำหรับจังหวัดที่จะช่วยสนับสนุนสถานศึกษาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ
- มีข้อเสนอแนะใดบ้างสำหรับนักวิชาการ/ ผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเข้าไปช่วยสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ
- ระบบ กลไก แนวทาง วิธีการใดบ้างที่หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนสถานศึกษา

เพื่อให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะสำเร็จตามเป้าหมาย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ข ประมวลภาพถ่ายโครงการวิจัย

ประมวลภาพถ่าย
การเก็บข้อมูลพื้นที่จังหวัดสตูล
โรงเรียนอนุบาลสตูล

ประมวลภาพถ่าย
การเก็บข้อมูลพื้นที่จังหวัดสตูล
โรงเรียนบ้านโกตา

ประมวลภาพถ่าย
การเก็บข้อมูลพื้นที่จังหวัดระยอง
โรงเรียนวัดคีรีภานาราม

ประมวลภาพถ่าย
การเก็บข้อมูลพื้นที่จังหวัดระยอง
โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 8

ประมวลภาพถ่าย
การเก็บข้อมูลพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี
โรงเรียนบ้านวังสารภี

ประมวลภาพถ่าย
การเก็บข้อมูลพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี
โรงเรียนบ้านสามยอด

ประมวลภาพถ่าย
การเก็บข้อมูลพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
โรงเรียนดารวิทยาลัย

ประมวลภาพถ่าย
การเก็บข้อมูลพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ค ตัวอย่างหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้

ตัวอย่างหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้

<https://drive.google.com/drive/folders/1B8tmnL9W3hdHwRv45FdfOYH2-QFM89BW?usp=sharing>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ง คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตร
สถานศึกษาฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ ๒๐๐ /๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ
ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จะดำเนินงานโครงการวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษากระบวนการ ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ปัจจัย และปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และข้อเสนอเชิงนโยบายต่าง ๆ โดยดำเนินการศึกษาในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงแต่งตั้งคณะทำงานวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. คณะอำนวยการวิชาการ มีองค์ประกอบ ดังนี้

๑.๑	รองศาสตราจารย์ทิศนา แคมมณี	ที่ปรึกษา
๑.๒	ศาสตราจารย์บังอร เสรีรัตน์	ที่ปรึกษา
๑.๓	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้	ประธานคณะทำงาน
๑.๔	ผู้แทนสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	คณะทำงาน
๑.๕	ผู้แทนสำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	คณะทำงาน
๑.๖	ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	คณะทำงาน
๑.๗	นายบุญเจือ ทองประหว้น	คณะทำงาน
๑.๘	นางสาวอุสนา เงินเจริญ	คณะทำงาน
๑.๙	นางสาวฉวีล หวังกุ่ม	คณะทำงาน
๑.๑๐	นางนาฏฤดี จิตรรังสรรค์	คณะทำงาน
๑.๑๑	นางสาวอุษา คงสาย	คณะทำงานและเลขานุการ
๑.๑๒	นางสาวนุตตรา แทนคำ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๓	นายสมชาย นัยเนตร	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๔	นางฐิติรดา แห้วเพชร	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๕	นางสาวบุญนัส ขำหินตั้ง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๖	นางสาวปณัฐรา น้อยเนียม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

/อำนาจหน้าที่...

อำนาจหน้าที่

๑. กำหนดแผน และกรอบการดำเนินงานวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. พิจารณากลับกรองประเด็นการวิจัย เครื่องมือการวิจัย ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการวิจัย
๓. ประมวลผลข้อมูลการวิจัยในภาพรวม และวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาจากพื้นที่ต่าง ๆ
๔. พิจารณารายงานผลการศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๕. จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

๒. คณะทำงานวิจัยศึกษากระบวนการและผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของสถานศึกษา มีองค์ประกอบ ดังนี้

๒.๑ จังหวัดสตูล

๑) นายบุญเจือ ทองประหวั่น	ประธานคณะทำงาน
๒) นางสาวชำเรือง พัทธชนม์	คณะทำงาน
๓) นางสาวพิรพร นิโกบ	คณะทำงาน
๔) นายวัชรพงศ์ ละอองรัตน์	คณะทำงาน
๕) นางหนึ่งฤทัย วิจิตรจรรยา	คณะทำงาน
๖) นางรัชนี ทองเงิน	คณะทำงาน
๗) นางจุรีรัตน์ แคยิหวา	คณะทำงาน
๘) นางอุษณี คงช่วย	คณะทำงาน
๙) นายศักดิ์สิทธิ์ มณีโชติ	คณะทำงาน
๑๐) นายธงไชย อนันตพรรค	คณะทำงาน
๑๑) นางชาเราะห์ วัฒนนะ	คณะทำงาน
๑๒) นางนัฐญา ไหมฉิม	คณะทำงาน
๑๓) นางสาวนุริศา บายา	คณะทำงาน
๑๔) นางตอฮิเราะะ สุวรรณมาลี	คณะทำงาน
๑๕) นายปิยวรรณ แสงทอง	คณะทำงาน
๑๖) ว่าที่ร้อยตรีหญิง นิตยา เพชรพรหม	คณะทำงาน
๑๗) นางสาวณัฐญาดา แขวงเส้น	คณะทำงาน
๑๘) นางสาวกมลทิพย์ ชุมจันทร์	คณะทำงาน
๑๙) นางอุมาภรณ์ สุนยานัย	คณะทำงาน
๒๐) นางสาวสุรียา จันโสด	คณะทำงาน
๒๑) นายสมโชค จำวิสุต	คณะทำงาน
๒๒) นางสาวชฎิกายัญญ์ มายาสัน	คณะทำงาน
๒๓) นายบัชชุดิน มอลอ	คณะทำงาน
๒๔) นางสาวเมธาวี ทิมปอง	คณะทำงาน
๒๕) นางสาวปณณานิ เจ๊ะหนู่ม	คณะทำงาน
๒๖) นางวิไลรัตน์ สำเ	คณะทำงาน

๒๗) นางวนิดา จ๊ะสมัน	คณะกรรมการ
๒๘) นางจิรัชยา รักษารักษ์	คณะกรรมการ
๒๙) นางพรรณิ หวันชิตนาย	คณะกรรมการ
๓๐) นายพีรพงษ์ หมั่นหลัก	คณะกรรมการ
๓๑) นายนิรัตน์ อนุรักษวิริยะกุล	คณะกรรมการ
๓๒) นางอาทิตย์ เหมโคกน้อย	คณะกรรมการ
๓๓) นางสาวอุษา คงสาย	คณะกรรมการ
๓๔) นายสมชาย นัยเนตร	คณะกรรมการและเลขานุการ
๓๕) นางสาวปณัฏฐา น้อยเนียม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๒ จังหวัดระยอง

๑) นางสาวสุสนา เงินเจริญ	ประธานคณะกรรมการ
๒) นางวิภาดา เวชยานนท์	คณะกรรมการ
๓) นางนิศารัตน์ พานทอง	คณะกรรมการ
๔) นางสาวอลิสรา อินทร์ประเสริฐ	คณะกรรมการ
๕) นางเรืองกิตต์ สุทธิวิรัตน์	คณะกรรมการ
๖) นางสาวจิราพร แสงผล	คณะกรรมการ
๗) นางอัญชลี สารสุวรรณ	คณะกรรมการ
๘) นางสุภาวดี เต็มสูง	คณะกรรมการ
๙) นางสาวจุฬารัตน์ ชูธรรม	คณะกรรมการ
๑๐) นางสาวศุภิตรา นุชคำ	คณะกรรมการ
๑๑) นางสาวเบญจรมย์ ไชยยังคำ	คณะกรรมการ
๑๒) นางสาวธันยรัตน์ ทองดี	คณะกรรมการ
๑๓) นายรติ ศิริวัฒนกุล	คณะกรรมการ
๑๔) นายประสิทธิ์ ผุยปุย	คณะกรรมการ
๑๕) ว่าที่ร้อยตรีหญิง ธนาพร ขาแก้ว	คณะกรรมการ
๑๖) นางสาวธีรจิตรา จันทวยาก	คณะกรรมการ
๑๗) นายวิรัช ธรรมชาติ	คณะกรรมการ
๑๘) นายไกรสิทธิ์ ดิบุรณ์	คณะกรรมการ
๑๙) นางวรรณา เวชศาสตร์	คณะกรรมการ
๒๐) นางสาวณิย์ ทองผล	คณะกรรมการ
๒๑) นางสาวสมศรี วงษ์เหรียญทอง	คณะกรรมการ
๒๒) นางพิชชาวดี นวลจันทร์	คณะกรรมการ
๒๓) นางสาวกัลยาณี พรหมวงศ์	คณะกรรมการ
๒๔) นายณัฐวัฒน์ ชูระกิจ	คณะกรรมการ
๒๕) นางสาวพรพิมล วิทยานุกรณ์	คณะกรรมการ
๒๖) นางสาวอุษา คงสาย	คณะกรรมการ
๒๗) นางสาวณัฐตรา แทนคำ	คณะกรรมการและเลขานุการ

๒.๓ จังหวัดกาญจนบุรี

๑) นางสาวฉวี หวังกุ่ม	ประธานคณะกรรมการ
๒) นางจันจิรา คุณที	คณะกรรมการ
๓) นางสาวปณณช ทองศรี	คณะกรรมการ
๔) นางสาวเกริน ช้อยเครือ	คณะกรรมการ
๕) นางสาวจิมจิต สร้อยสมุทร	คณะกรรมการ
๖) นางสิริรัมย์ ประกอบทรัพย์	คณะกรรมการ
๗) นายสมรัก ใจตรง	คณะกรรมการ
๘) นายยงยุทธ ไกรบำรุง	คณะกรรมการ
๙) นางสาวธิดารัตน์ เพิกเฉย	คณะกรรมการ
๑๐) นางสาวธีรศรา วิเศษวงษา	คณะกรรมการ
๑๑) นายธนวิทย์ ทองกวาว	คณะกรรมการ
๑๒) นางสาวยุภาวดี เชื้อทอง	คณะกรรมการ
๑๓) นางสาวมณีนรัตน์ จิตนิยม	คณะกรรมการ
๑๔) นางสาวสุชนาดา แสงเงิน	คณะกรรมการ
๑๕) นางสาวกัลยา พงษ์สุระ	คณะกรรมการ
๑๖) นายณัฐพงศ์ เพชรศรีจันทร์	คณะกรรมการ
๑๗) นางสาวอุษา คงสาย	คณะกรรมการ
๑๘) นางสาวบุญนภัส ข้าหินตั้ง	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๙) นางจิตติวราดา แห้วเพชร	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒.๔ จังหวัดเชียงใหม่

๑) นางนาฏฤดี จิตรรังสรรค์	ประธานคณะกรรมการ
๒) นายเกรียง ฐิติจำเริญพร	คณะกรรมการ
๓) นางสาวนิจชดา โชติวิศิษฐ์กุล	คณะกรรมการ
๔) นางอนงค์ ศรีบุญเรือง	คณะกรรมการ
๕) นางจุฬาทพร ส่งสิริฤทธิกุล	คณะกรรมการ
๖) นายรัชภูมิ สมสมัย	คณะกรรมการ
๗) นางจรีนันท์ ยาวีสิทธิ์	คณะกรรมการ
๘) นางสาวกรรณิการ์ นารี	คณะกรรมการ
๙) นางสาวสวาท รัตนมหามณีกร	คณะกรรมการ
๑๐) นางพัชรธีรัตน์ ธนวัฒน์	คณะกรรมการ
๑๑) นายนพดล โป่งอ้าย	คณะกรรมการ
๑๒) นางศิริรัตน์ อินทรกำแหง	คณะกรรมการ
๑๓) นางลาวัลย์ วังช่วย	คณะกรรมการ
๑๔) นางสุริรัตน์ อุทธา	คณะกรรมการ
๑๕) นางสุนิสา พรหมมา	คณะกรรมการ
๑๖) นางอุษณีย์ ฟองคำ	คณะกรรมการ
๑๗) นางสาวเสาวลักษณ์ ดีแก้ว	คณะกรรมการ

/๑๘) นางสาวจันทร์...

๑๘) นางสาวจันทร์ภา ศูนย์จันทร์	คณะทำงาน
๑๙) นางสาวปนัดดา ปัญญา	คณะทำงาน
๒๐) นางอนงค์ อินตาพรหม	คณะทำงาน
๒๑) นางสาวรัตนพิศุทธิ์ อิก้าเหน็ด	คณะทำงาน
๒๒) นางสาวอุษา คงสาย	คณะทำงานและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ร่วมเป็นนักวิจัยในระดับจังหวัดหรือระดับสถานศึกษา ร่วมศึกษาและให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการ ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ปัจจัยสนับสนุน และปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. ดำเนินการสรุปผล ตรวจสอบข้อมูล และวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในระดับที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๓. ร่วมจัดทำรายงานผลการศึกษาระบบการและผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๔. ดำเนินงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายอรรถพล สังขวาสี)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการแทน

เลขาธิการสภาการศึกษา

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายอรรถพล สังขวาสี
รองศาสตราจารย์ประวิต เอราวรรณ
นายนิติ นาขิต
นางประวีณา อัสโย

นางโชติกา วรรณบุรี

เลขาธิการสภาการศึกษา (ตุลาคม 2566 - กันยายน 2567)
เลขาธิการสภาการศึกษา (ตุลาคม 2567 - ปัจจุบัน)
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
(15 กุมภาพันธ์ 2565 – 31 มกราคม 2568)
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
(1 กุมภาพันธ์ 2568 - ปัจจุบัน)

ผู้พิจารณารายงาน

ศาสตราจารย์บังอร เสรีรัตน์
นางนาฏฤดี จิตรรังสรรค์
นายบุญเจือ ทองประหวั่น
นางสาวสุสนา เงินเจริญ
นางสาวถวิล หวังกุ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
โรงเรียนสุจิปูลิ
ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนศิริพงศ์วิทยา
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.ระยอง เขต 2
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ศธจ.กาญจนบุรี

คณะผู้วิจัย

นางสาวอุษา คงสาย

นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร

นางสาวณุตตรา แทนคำ
นายสมชาย นัยเนตร
นายภัทรธนาชาติ อาซากิจ
นางจิตติวรดา แห้วเพชร
นางสาวบุญนภัส ขำหินตั้ง
นางสาวปณัฐรา น้อยเนียม
คณะทำงานวิจัยศึกษากระบวนการ
และผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐาน
สมรรถนะ ในสถานศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบายด้านการเรียนรู้
(10 มิถุนายน 2562 – 4 กุมภาพันธ์ 2568)
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบายด้านการเรียนรู้
(5 กุมภาพันธ์ 2568 - ปัจจุบัน)
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ